

*Załącznik do uchwały nr GOPS.XIX.0007.179.2016
Rady Gminy Dębe Wielkie
z dnia 19 lipca 2016r.*

Strategia
Rozwiązywania Problemów Społecznych
Gminy Dębe Wielkie
na lata 2016-2025

SPIS TREŚCI

I. CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA.....	4
1. STRUKTURA STRATEGII.....	4
2. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE TWORZENIA STRATEGII.....	6
3. OCENA WDROŻENIA STRATEGII OBOWIĄZUJĄCEJ DO 2015 ROKU.....	15
II. CZĘŚĆ ANALITYCZNO-DIAGNOSTYCZNA.....	17
1. CHARAKTERYSTYKA GMINY.....	17
2. DEMOGRAFIA.....	18
3. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA.....	19
4. KOMUNIKACJA I TRANSPORT.....	20
5. GOSPODARKA.....	21
6. ZASOBY I WARUNKI MIESZKANIOWE.....	22
7. EDUKACJA I KULTURA.....	23
8. OCHRONA ZDROWIA.....	27
9. SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA.....	28
10. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE.....	31
11. POMOC SPOŁECZNA.....	33
12. SEKTOR POZARZĄDOWY.....	42
13. PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII ŚRODOWISKA LOKALNEGO.....	43
14. BEZROBOCIE.....	46
15. BEZDOMNOŚĆ.....	49
16. PROBLEMY UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY W RODZINIE.....	49
17. PROBLEMY RÓWNOŚCI PŁCI.....	52
18. SYTUACJA DZIECKA.....	57
19. SYTUACJA OSÓB STARSZYCH.....	61
20. SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH.....	63
21. ANALIZA SWOT.....	68
22. PODSUMOWANIE.....	76
III. CZĘŚĆ PROGRAMOWA.....	77
1. MISJA, CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ.....	77
2. WDROŻENIE STRATEGII, MONITOROWANIE JEJ REALIZACJI.....	92
3. POGNOZA ZMIAN.....	92
3. RAMY FINANSOWE.....	95
4. PROGRAMY I PROJEKTY.....	95
IV. UWAGI KOŃCOWE.....	97

WSTĘP

Strategia rozwiązywania problemów społecznych pozwala na racjonalizację lokalnej polityki społecznej. Dokument, w którym sformułowano społeczną misję samorządu, wyznacza cele i działania, których realizacja powinna w znaczny sposób przyczynić się do złagodzenia bądź rozwiązania problemów zidentyfikowanych w trakcie jego tworzenia. Realizacja założeń strategicznych ma szansę przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców gminy, w szczególności zaś tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym. Ma również doprowadzić do integracji społecznej.

Dokument został przygotowany na lata 2016-2025. Jest zgodny z założeniami odnoszącymi się do polityki społecznej dokumentów strategicznych przygotowanych na poziomie europejskim, ogólnopolskim oraz samorządowym i umożliwia ubieganie się o środki zewnętrzne, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Strategia jest dokumentem uspołecznionym. W pracach nad nim uczestniczyli przedstawiciele samorządu lokalnego, środowisk pomocy społecznej, rynku pracy, oświaty, kultury, ochrony zdrowia, Policji i sądownictwa, przedstawiciele organizacji pozarządowych, kościoła, mieszkańcy gminy oraz eksperci. Na potrzeby opracowania niniejszego dokumentu przeprowadzono również badania ankietowe wśród mieszkańców.

W ankiecie „Problemy społeczne w opinii środowiska lokalnego”, mającej na celu zbadanie opinii mieszkańców na temat wybranych zagadnień dotyczących sytuacji społecznej w gminie, wzięło udział 20 respondentów. Również 20 respondentów wzięło udział w ankiecie „Równość szans kobiet i mężczyzn”, badającej problem dyskryminacji ze względu na płeć.

Osobna ankieta, która pomogła w dokonaniu analizy sytuacji dziecka w środowisku szkolnym i rodzinnym, została rozesłana do placówek oświatowych. Analizę tę przeprowadzono na podstawie 4 ankiet wypełnionych przez dyrektorów i pedagogów z placówek oświatowych funkcjonujących na terenie gminy.

Strategia stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej. Skuteczność wyznaczonych w niej działań pomocowych będzie zależała zarówno od posiadanych i pozyskanych przez gminę środków finansowych, jak i szerokiej, aktywnej i skoordynowanej współpracy przedstawicieli administracji samorządowej i partnerów społecznych, w tym organizacji pozarządowych.

I. CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA

1. STRUKTURA STRATEGII

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dębe Wielkie składa się z trzech zasadniczych części, tj. części wprowadzającej, analityczno-diagnostycznej i programowej.

Część wprowadzająca zawiera informacje na temat organizacji strategii oraz uwarunkowań zewnętrznych (prawnych i strategiczno-programowych) tworzenia dokumentu. Obejmuje również ocenę stopnia wdrożenia poprzedniej strategii, dla której rok 2015 zamyka okres programowania.

Część analityczno-diagnostyczna zawiera informacje ogólne dotyczące gminy oraz diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej w gminie, która została oparta na badaniu źródeł zastanych, tj. danych pozyskanych z instytucji i organizacji działających w gminie bądź obejmujących zasięgiem działania jej mieszkańców, identyfikacji mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (analiza SWOT), a także analizie ankiet skierowanych do przedstawicieli funkcjonujących w gminie placówek oświatowych oraz reprezentantów środowiska lokalnego (liderzy lokalni, mieszkańcy). Diagnoza została przeprowadzona w następujących obszarach:

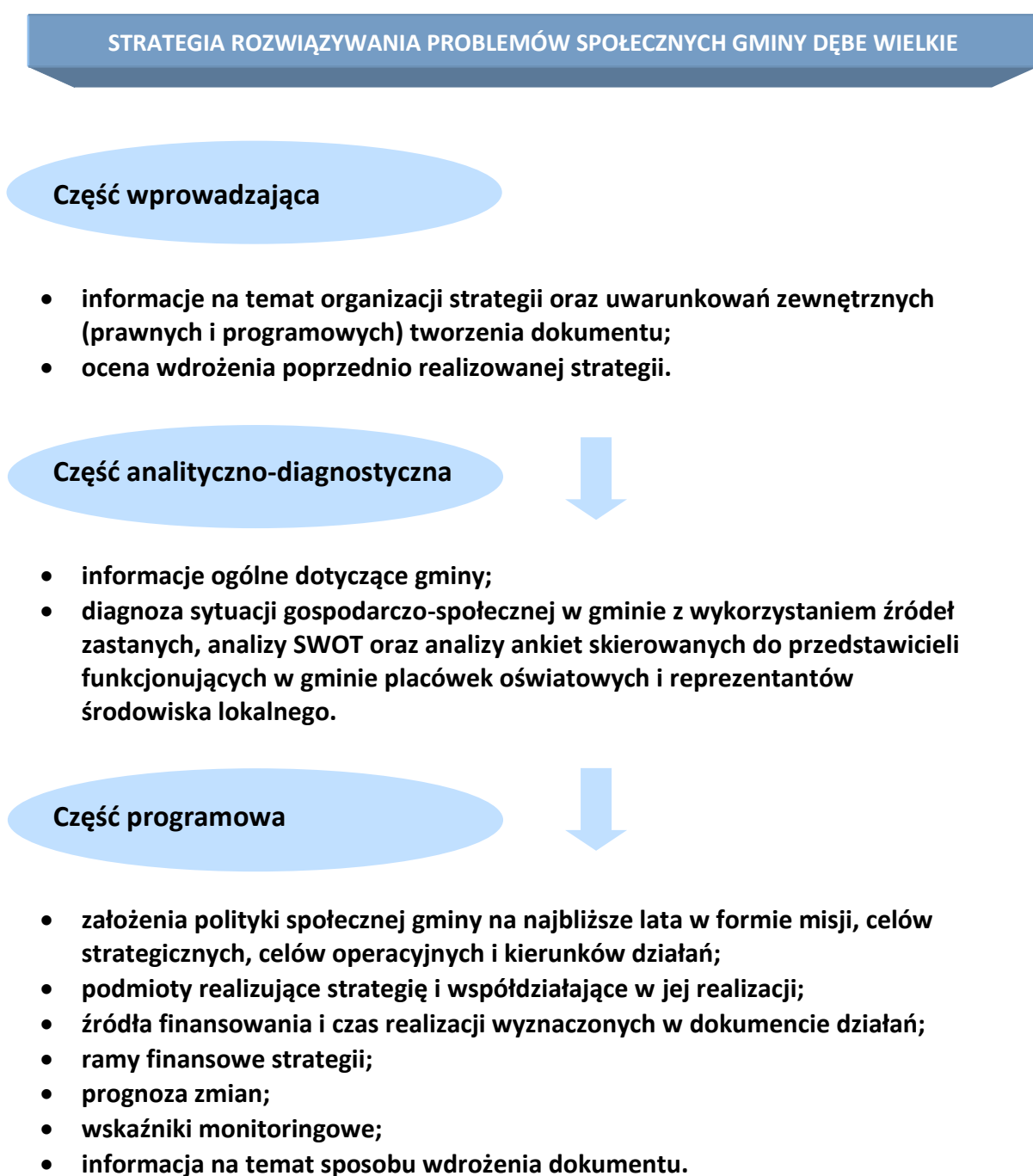
- **Demografia;**
- **Infrastruktura techniczna;**
- **Komunikacja i transport;**
- **Gospodarka;**
- **Zasoby i warunki mieszkaniowe;**
- **Edukacja i kultura;**
- **Ochrona zdrowia;**
- **Sport, rekreacja i turystyka;**
- **Bezpieczeństwo publiczne;**
- **Pomoc społeczna;**
- **Sektor pozarządowy;**
- **Bezrobocie;**
- **Bezdomność;**
- **Problemy uzależnień i przemocy w rodzinie;**
- **Problemy równości płci;**
- **Sytuacja dziecka;**
- **Sytuacja osób starszych;**
- **Sytuacja osób niepełnosprawnych.**

Część programowa zawiera najistotniejsze założenia polityki społecznej gminy na najbliższe lata. Są one ujęte w formie misji, celów strategicznych, celów operacyjnych i kierunków działań. W części programowej są również wskazane podmioty realizujące strategię i współdziałające w jej realizacji, źródła finansowania i czas realizacji wyznaczonych w dokumencie działań. Ponadto przedstawione są ramy finansowe strategii,

prognoza zmian oraz informacja na temat sposobu wdrożenia dokumentu oraz prowadzenia monitoringu jego realizacji. Dla realnej oceny stopnia wdrożenia dokumentu jest przygotowany wykaz wskaźników monitoringowych.

Poniższy diagram prezentuje strukturę Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dębe Wielkie.

Diagram 1. Struktura dokumentu strategii

2. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE TWORZENIA STRATEGII

2.1. PODSTAWY PRAWNE

Gminna strategia rozwiązywania problemów społecznych, podobnie jak inne dokumenty strategiczne przygotowywane na różnych szczeblach administracji publicznej, jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jej opracowania wynika wprost z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 163 z późn. zm.), który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”. Na treść i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych mają również wpływ inne akty prawne. Należą do nich:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 446)
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1286),
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 332 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 114 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 169),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1390),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 224),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 149 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (t.j. Dz. U. z 2011 r. Nr 43, poz. 225 z późn. zm.),

- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 966 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 239),
- ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 157),
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz. U. z 2011 r. Nr 231, poz. 1375),
- ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (t.j. Dz. U. z 2012 r., poz. 1059 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustalaniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz. U. z 2016 r., poz. 162),
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2016 r., poz. 195).

Podczas realizacji strategii zajdzie również potrzeba odwołania się do innych aktów prawnych, m.in. z zakresu edukacji, kultury, ochrony zdrowia i budownictwa socjalnego.

2.2. PODSTAWY STRATEGICZNO-PROGRAMOWE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest dokumentem zgodnym z dokumentami strategicznymi i programowymi, które funkcjonują na poziomie europejskim, ogólnopolskim, wojewódzkim, powiatowym i gminnym. Dokumenty te tworzą warunki do podejmowania działań opartych na zasadzie pomocniczości państwa przy wykorzystaniu zasobów tkwiących w środowiskach lokalnych i aktywności środowisk zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

2.2.1. DOKUMENTY EUROPEJSKIE I KRAJOWE

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu jest dokumentem, którego głównym celem jest wyjście

z kryzysu, w jakim w ostatnich latach znalazła się gospodarka europejska, powrót na ścieżkę rozwoju, a następnie na niej pozostanie. Strategia, której założeniem jest stworzenie większej liczby miejsc pracy i podniesienie standardu życia, obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

1. Rozwój inteligentny – rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
2. Rozwój zrównoważony – wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
3. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

Dokument zawiera również kilka nadrzędnych celów Unii Europejskiej do 2020 roku:

- ograniczenie liczby osób przedwcześnie kończących naukę szkolną do 10% z obecnych 15% oraz zwiększenie odsetka osób w wieku 30-34 lata posiadających wyższe wykształcenie z 31% do co najmniej 40%;
- ograniczenie liczby Europejczyków żyjących poniżej krajowej granicy ubóstwa o 25% poprzez wydobycie z ubóstwa 20 mln osób.

W ramach trzech priorytetów tematycznych w omawianym dokumencie przygotowano siedem projektów przewodnich. Projekt „**Unia innowacji**” ma na celu poprawę warunków ramowych i dostępu do finansowania badań i innowacji, co powinno wzmocnić rolę łańcucha innowacji i zwiększyć poziom inwestycji w całej Unii. Z kolei projekt „**Młodzież w drodze**” służy poprawie wyników systemów kształcenia oraz podniesieniu atrakcyjności europejskiego szkolnictwa wyższego na arenie międzynarodowej, a projekt „**Europejska agenda cyfrowa**” zakłada upowszechnienie szybkiego Internetu oraz umożliwienie gospodarstwom domowym i przedsiębiorstwom czerpanie korzyści z jednolitego rynku cyfrowego.

Projekt „**Europa efektywnie korzystająca z zasobów**” ma na celu uniezależnienie wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów poprzez zmniejszenie udziału emisji węgla w europejskiej gospodarce, większe wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, modernizację transportu i propagowanie efektywności energetycznej, natomiast projekt „**Polityka przemysłowa w erze globalizacji**” służy poprawie otoczenia biznesu, szczególnie w odniesieniu do MŚP, oraz wspieraniu rozwoju silnej i zrównoważonej bazy przemysłowej, przygotowanej do konkurowania na rynkach światowych.

Celem projektu „**Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia**” jest modernizacja rynków pracy poprzez zwiększanie mobilności siły roboczej oraz rozwijanie kwalifikacji przez całe życie, co powinno podnieść współczynnik aktywności zawodowej i lepiej dopasować do siebie popyt i podaż na rynku pracy, a projekt „**Europejski program**

walki z ubóstwem” zakłada zapewnienie spójności społecznej i terytorialnej, tak aby korzyści płynące ze wzrostu gospodarczego i zatrudnienia były szeroko dostępne, a osoby ubogie i wykluczone społecznie mogły żyć godnie i aktywnie uczestniczyć w życiu społecznym.

Wieloletnie Ramy Finansowe na lata 2014-2020 (WRF)

Wieloletnie Ramy Finansowe (WRF) na lata 2014-2020 określają priorytety Unii Europejskiej na najbliższe lata, stanowiąc ramy zarówno polityczne, jak i budżetowe (odpowiadając na pytanie, w jakich obszarach UE powinna inwestować mniej lub więcej w przyszłości”).

Na wniosek Komisji Europejskiej objęto Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny oraz Fundusz Spójności wspólnymi ramami strategicznymi, które obejmują również Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejski Fundusz Morski i Rybacki. Na podstawie przyjętych założeń w okresie programowania 2014-2020 Europejski Fundusz Społeczny zapewni finansowanie działań strukturalnych na rzecz spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej w ramach czterech głównych obszarów inwestycji: zatrudnienia, edukacji, włączenia społecznego i usprawniania administracji publicznej. Natomiast Europejski Fundusz Dostosowania do Globalizacji posłuży do finansowania pomocy na rzecz pracowników zwolnionych w następstwie poważnej zmiany strukturalnej oraz łagodzenia skutków, jakie dla rolników pociągają nowe umowy handlowe.

W dziedzinie wzrostu zatrudnienia i spójności wprowadzono nowy instrument, jakim jest zarządzany centralnie program „Łącząc Europę”, który ma na celu finansowanie priorytetowych przedsięwzięć infrastrukturalnych w dziedzinie energii, transportu oraz technologii informacyjno-komunikacyjnych, których realizacja leży w interesie całej Unii Europejskiej.

Nowy program „Zdrowie na rzecz wzrostu” będzie ukierunkowany na działania o wyraźnej unijnej wartości dodanej, zgodnie z celami Strategii „Europa 2020”. Głównym celem programu jest współpraca z państwami członkowskimi UE w celu ochrony obywateli przed transgranicznymi zagrożeniami zdrowotnymi, osiągnięcia większej stabilności usług opieki zdrowotnej oraz poprawy stanu zdrowia społeczeństwa, przy jednoczesnym zachęcaniu do innowacji w dziedzinie ochrony zdrowia.

Narodowa Strategia Integracji Społecznej

Narodowa Strategia Integracji Społecznej jest dokumentem, którego celem jest pomoc w procesie włączania się Polski w realizację drugiego z celów Strategii Lizbońskiej stawiającego na **modernizację europejskiego modelu socjalnego, inwestowanie w ludzi oraz zwalczanie wykluczenia społecznego.**

Działania w tym zakresie mają przyczynić się do:

- dostosowania edukacji i szkolenia do wymogów życia i pracy w społeczeństwie opartym na wiedzy,
- rozwijania aktywnej polityki zatrudnienia przyczyniającej się do tworzenia większej liczby lepszych miejsc pracy,
- modernizacji systemu ochrony socjalnej, w tym systemów emerytalnych i ochrony zdrowia, m.in. w celu zapewnienia ich finansowej stabilności oraz odpowiedniej koordynacji z celami polityki edukacyjnej i polityki zatrudnienia,
- wspierania integracji społecznej, aby uniknąć pojawienia się trwale zmarginalizowanej klasy ludzi niezdolnych do funkcjonowania w społeczeństwie opartym na wiedzy.

W ramach kilkunastu obszarów życia społecznego wyznaczonych w Narodowej Strategii Integracji Społecznej sformułowano następujące priorytety:

- wzrost uczestnictwa dzieci w wychowaniu przedszkolnym,
- poprawa jakości kształcenia na poziomie gimnazjalnym i średnim,
- upowszechnienie kształcenia wyższego i jego lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy,
- rekompensowanie deficytów rozwoju intelektualnego i sprawnościowego dzieci,
- radykalne ograniczenie ubóstwa skrajnego,
- ograniczenie tendencji do wzrostu różnic dochodowych,
- ograniczenie bezrobocia długookresowego,
- zmniejszenie bezrobocia młodzieży,
- zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród osób niepełnosprawnych,
- zwiększenie liczby uczestników w aktywnej polityce rynku pracy – ALMP,
- upowszechnienie kształcenia ustawicznego,
- wydłużenie przeciętnego dalszego trwania życia w sprawności,
- powszechne ubezpieczenie zdrowotne,
- kobiety i dzieci objęte programami zdrowia publicznego,
- wzrost dostępu do lokali (mieszkań) dla grup najbardziej zagrożonych bezdomnością,

- dostęp do pracowników socjalnych,
- rozwój pomocy środowiskowej – zwiększenie liczby osób objętych usługami pomocy środowiskowej,
- zaangażowanie obywateli w działalność społeczną,
- realizacja NSIS przez samorzady terytorialne,
- dostęp do informacji obywatelskiej i poradnictwa.

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 (PO WER)

W nowej perspektywie finansowej 2014-2020 Europejski Fundusz Społeczny będzie współfinansował krajowy Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020 (PO WER), który został przyjęty uchwałą Rady Ministrów RP w dniu 8 stycznia 2014 roku.

Program powstał w odpowiedzi na potrzeby reform **w obszarach zatrudnienia, włączenia społecznego, edukacji, szkolnictwa wyższego, zdrowia i dobrego rządzenia**. PO WER będzie również wspierać innowacje społeczne oraz współpracę ponadnarodową w wyżej wymienionych obszarach, a także wdrażanie w naszym kraju „Inicjatywy na rzecz zatrudnienia osób młodych”. Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój jest ukierunkowany na następujące obszary:

- realizację działań skierowanych do młodych, bezrobotnych osób w wieku od 15. do 24. roku życia i poprawę ich sytuacji na rynku pracy w ramach „Inicjatywy na rzecz zatrudnienia osób młodych” i „Gwarancji dla młodzieży”,
- wdrożenie reform systemów i struktur w wybranych obszarach polityk publicznych, kluczowych z punktu widzenia Strategii „Europa 2020” i krajowych programów reform,
- wspieranie jakości, skuteczności i otwartości szkolnictwa wyższego jako instrumentu budowy gospodarki opartej o wiedzę,
- poszukiwanie nietypowych, innowacyjnych, stosowanych w innych krajach metod rozwiązywania problemów społecznych,
- realizację programów w zakresie mobilności ponadnarodowej.

2.2.2. DOKUMENTY REGIONALNE I LOKALNE

Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku „Innowacyjne Mazowsze”

Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku „Innowacyjne Mazowsze” jest dokumentem, który stanowi odpowiedź na wyzwania, którym musi sprostać województwo, aby podnieść jakość życia, ograniczyć wykluczenie społeczne i bezrobocie, realizować politykę spójności terytorialnej oraz politykę inteligentnego i zrównoważonego rozwoju. Strategia wyznacza cele rozwojowe, których realizacja zapewni utrzymanie trwałego rozwoju. Na podstawie diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej w województwie i jego potencjału nakreślono scenariusze rozwoju województwa oraz wyznaczono cele rozwojowe. Za priorytetowy cel strategiczny przyjęto „Rozwój produkcji ukierunkowanej na eksport w przemyśle zaawansowanych i średniozaawansowanych technologii oraz w przemyśle i przetwórstwie rolno-spożywczym”.

Oprócz niego w dokumencie sformułowano trzy inne cele strategiczne:

1. Wzrost konkurencyjności regionu poprzez rozwój działalności gospodarczej oraz transfer i wykorzystanie nowych technologii,
2. Poprawa dostępności i spójności terytorialnej regionu oraz kształtowanie ładu przestrzennego,
3. Poprawa jakości życia oraz wykorzystanie kapitału ludzkiego i społecznego do tworzenia nowoczesnej gospodarki.

Realizację najistotniejszego z punktu widzenia polityki społecznej celu strategicznego „Poprawa jakości życia oraz wykorzystanie kapitału ludzkiego i społecznego do tworzenia nowoczesnej gospodarki” uzależniono od wdrożenia poniżej przedstawionych działań.

Kierunek działania 18. Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego.

Działania:

- 18.1. Kształcenie zawodowe młodzieży.
- 18.2. Kształcenie ustawiczne i podnoszenie kwalifikacji zawodowych.
- 18.3. Zwiększenie potencjału dydaktycznego uczelni wyższych oraz naukowo-badawczego regionu.
- 18.4. Budowa społeczeństwa obywatelskiego i kształtowanie tożsamości regionalnej.
- 18.5. Dostosowywanie systemów kształcenia i szkoleń do potrzeb rynku pracy.

Kierunek działania 19. Aktywizacja rezerw rynku pracy oraz działania na rzecz poprawy sytuacji demograficznej.

Działania:

19.1. Aktywizacja zawodowa osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy, w tym osób wychowujących dzieci, niepełnosprawnych oraz absolwentów i osób w wieku 50+.

19.2. Upowszechnianie opieki żłobkowej i wychowania przedszkolnego.

19.3. Wspieranie rodzin wielodzietnych.

Kierunek działania 20. Rozwój priorytetowych dla regionu dziedzin nauki.

Działania:

20.1. Wspieranie rozwoju edukacji w zakresie nauk matematycznych i przyrodniczych.

20.2. Wspieranie wysokospecjalistycznych kierunków kształcenia, szczególnie w dziedzinach biotechnologii i biomedycyny, nanotechnologii, fotoniki i optoelektroniki, technologii informacyjno-komunikacyjnych (TIK) i kosmicznych.

Kierunek działania 21. Wzrost wykorzystania zasobów ludzkich poprzez zwiększenie mobilności zawodowej i przestrzennej.

21.1. Wspieranie reorientacji zawodowej osób odchodzących z rolnictwa.

21.2. Wspieranie postaw przedsiębiorczych oraz samozatrudnienia.

Kierunek działania 22. Przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego, integracja społeczna.

Działania:

22.1. Przeciwdziałanie bezrobociu i łagodzenie skutków bezrobocia.

22.2. Przeciwdziałanie marginalizacji społecznej osób niepełnosprawnych, starszych oraz w trudnej sytuacji życiowej.

22.3. Wspomaganie zadań mających na celu włączenie społeczne i przeciwdziałanie ubóstwu.

Kierunek działania 23. Wyrównanie szans edukacyjnych.

Działania:

23.1. Zwiększenie dostępności usług oświatowych na obszarach wiejskich.

23.2. Tworzenie warunków materialnych i organizacyjnych służących wyrównywaniu szans edukacyjnych młodzieży wiejskiej.

Kierunek działania 24. Podnoszenie standardów funkcjonowania infrastruktury społecznej oraz działania na rzecz ochrony zdrowia i bezpieczeństwa publicznego.

Działania:

24.1. Budowa i rozwój infrastruktury społecznej, w tym o zasięgu regionalnym.

24.2. Kształtowanie warunków sprzyjających aktywności fizycznej mieszkańców.

24.3. Profilaktyka i ochrona zdrowia.

24.4. Poprawa bezpieczeństwa publicznego.

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2006-2016 dla Powiatu Mińskiego

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2006-2016 dla Powiatu Mińskiego jest dokumentem, który zawiera założenia ponadgminnej polityki społecznej. Podczas prac nad nim dokonano diagnozy problemów społecznych występujących w powiecie, a następnie sformułowano misję („Powiat miński miejscem zapewniającym wszechstronną pomoc w celu poprawy jakości życia swoich mieszkańców i rozwiązywania istniejących problemów społecznych, dbającym o środowisko naturalne poprzez prowadzenie polityki zrównoważonego rozwoju oraz stwarzającym warunki dla dalszego rozwoju powiatu i swoich mieszkańców”), a także cel główny polityki społecznej w powiecie („Stwarzanie społeczności lokalnej możliwości pozytywnego rozwiązania trudnych sytuacji życiowych, przy zapewnieniu dialogu społecznego i współpracy wszystkich partnerów z wykorzystaniem wszystkich dostępnych zasobów, możliwości i wiedzy”). W dalszej kolejności wyznaczono obszary, w obrębie których określono poniżej przedstawione cele strategiczne i operacyjne.

Obszar I. Dysfunkcje rodziny.

1. Propagowanie prawidłowego wzorca funkcjonowania rodziny.

- 1.1. Promocja modelu rodziny.
- 1.2. Pomoc rodzinom zagrożonym dysfunkcją.
- 1.3. Prawidłowe spędzanie czasu wolnego, służące wzmocnieniu relacji rodzinnych.

Obszar II. Bezrobocie.

2. Ograniczenie skutków bezrobocia i zapobieganie degradacji społeczno-zawodowych społeczeństwa.

- 1.4. Ograniczenie zjawiska bezrobocia.
- 1.5. Przeciwdziałanie zjawisku dziedzicznego bezrobocia w rodzinach.
- 1.6. Zapobieganie degradacji społeczno-zawodowej – wykluczeniu społecznemu osób długotrwale bezrobotnych.
- 1.7. Tworzenie skutecznych programów aktywizujących dla osób bezrobotnych oraz systemu wsparcia dla nich i członków ich rodzin.

Obszar III. Patologie społeczne.

3. Ograniczenie zjawiska patologii społecznych.

- 3.1. Sprawny system profilaktyki patologii społecznych.
- 3.2. Zintegrowane działania zmierzające w kierunku pomocy osobom dotkniętym problemem patologii społecznych oraz rodzinom tych osób.

Obszar IV. Zapobieganie marginalizacji grup społecznych.

4. Ograniczenie zjawiska marginalizacji grup społecznych.

- 4.1. Sprawny system wsparcia grup społecznych dotkniętych marginalizacją.
- 4.2. Szeroki wachlarz ofert wsparcia osób i rodzin dotkniętych marginalizacją.
- 4.3. Poprawa funkcjonowania osób wychodzących z trudnej sytuacji życiowej.

3. OCENA WDROŻENIA STRATEGII OBOWIĄZUJĄCEJ DO 2015 ROKU

Ocena wdrożenia strategii, dla której rok 2015 zamknął okres programowania, stanowi ważny punkt odniesienia do konstrukcji założeń polityki społecznej gminy Dębe Wielkie na lata 2016-2025. W jej ramach zostały wskazane największe osiągnięcia w realizacji wyznaczonych kierunków działań (w tym wprowadzone w życie programy i projekty społeczne) oraz przedsięwzięcia, których nie udało się podjąć podczas wdrażania strategii.

Trudności we wdrażaniu strategii

Największe trudności we wdrażaniu strategii stanowił brak środków finansowych na zatrudnienie psychologa, pedagoga i prawnika. Zauważalnym problemem było zlecenie dodatkowych zadań pracownikom w ramach posiadanych etatów. Pojawiły się też trudności w związku ze złymi warunkami lokalowymi, które uniemożliwiały zatrudnienie dodatkowej kadry, jak również bariery architektoniczne uniemożliwiające korzystanie z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, albowiem mieści się on na drugim piętrze, w budynku bez windy. Części działań nie udało się zrealizować z powodu zmiennych przepisów oraz luk prawnych.

Osiągnięcia w realizacji strategii

Pomimo trudności napotkanych podczas wdrażania strategii, odnotowano osiągnięcia. Udało się zrealizować projekty systemowe z EFS, takie jak kursy specjalistyczne dla opiekunek środowiskowych oraz kurs komputerowy i obsługi kasy fiskalnej. Utworzono Klub Integracji Społecznej i Samopomocy „Dziupla”, który został przekształcony w Klub Samopomocy „Dziupla” oraz Klub Pracy.

Do osiągnięć można również zaliczyć stworzenie i rozwój wolontariatu oraz rozwój gminnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną między innymi poprzez zatrudnienie psychologa i asystenta rodziny.

Przedsięwzięcia, których nie udało się zrealizować podczas wdrażania strategii

Podczas wdrażania strategii nie udało się utworzyć Domu Pomocy Społecznej dla osób w podeszłym wieku ani zwiększyć liczby zatrudnionych osób do świadczenia usług opiekuńczych i psychiatrycznych.

Przedsięwzięcia, które należałoby podjąć w nowym okresie programowania

a) spośród zrealizowanych

Należałoby rozwinąć poradnictwo specjalistyczne i rodzinne, zrealizować Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie, rozpocząć zajęcia profilaktyczne z zakresu przeciwdziałania przemocy dla dzieci i młodzieży. Wskazanym byłoby zacząć realizację programów przeciwdziałających wykluczeniu społecznemu i wyuczonej bezradności oraz programów podnoszących umiejętności społeczne i opiekuńczo-wychowawcze.

Należałoby zintensyfikować działania na rzecz osób niepełnosprawnych i starszych oraz wzmocnić współpracę z policją.

b) spośród niezrealizowanych

Istnieje potrzeba utworzenia dziennego domu pobytu dla osób starszych z zapewnieniem dowozu do placówki oraz wskazanym byłoby utworzenie placówki wsparcia dziennego w formie opiekuńczej – świetlicy oraz zwiększenie liczby miejsc w przedszkolu gminnym lub utworzenie nowego przedszkola.

Programy i projekty wynikające z zapisów strategicznych, które zostały zrealizowane

W ramach zrealizowanych programów i projektów zostały zorganizowane m.in.: grupy wsparcia dla osób bezrobotnych, dla osób z problemami alkoholowymi, dla kobiet współuzależnionych, dla seniorów oraz wolontariuszy, a także grupy edukacyjne: taneczne, sportowe, kulinarne dla dzieci i młodzieży.

Zrealizowano programy i zorganizowano warsztaty profilaktyczno-wychowawcze dla przedszkolaków, dzieci i młodzieży. Zorganizowano półkolonie letnie oraz ferie zimowe dla dzieci, a także prelekcje dla rodziców, m.in. na temat dopalaczy.

II. CZĘŚĆ ANALITYCZNO-DIAGNOSTYCZNA

1. CHARAKTERYSTYKA GMINY

Gmina Dębe Wielkie jest gminą wiejską położoną w środkowej części województwa mazowieckiego, w powiecie mińskim. Graniczy z gminami: Halinów, Mińsk Mazowiecki i Stanisławów w powiecie mińskim, z gminą Wiązowna w powiecie otwockim i z gminą Zielonka w powiecie wołomińskim.

Siedzibą gminy jest miejscowość Dębe Wielkie, oddalona ok. 30 km od Warszawy i ok. 8 km od Mińska Mazowieckiego.

Gmina Dębe Wielkie składa się z dwudziestu pięciu sołectw: Aleksandrówka, Bykowizna-Choszczak, Celinów, Cięciwa, Cyganka, Choszczówka Dębska, Choszczówka Rudzka, Choszczówka Stojcka, Chrośla, Dębe Wielkie Centrum, Dębe Wielkie Południe, Dębe Wielkie Wschód, Gorzanka, Górki, Jędrzejnik, Kąty Goździejewskie I, Kąty Goździejewskie II, Koberne, Olesin, Ostrów, Poręby, Ruda, Rysie, Teresław, Walercin.

Gmina zajmuje powierzchnię 77,88 km². Pod względem fizycznogeograficznym jej obszar leży na granicy trzech makroregionów: Równiny Wołomińskiej, Równiny Garwolińskiej do Niziny Środkowo-Mazowieckiej, Wysoczyzny Kałuszyńskiej do Niziny Południowo-Podlaskiej.

W przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania badaniu ankietowym zadano mieszkańcom gminy Dębe Wielkie pytania, pozwalające uzyskać opinie na temat walorów gminy oraz czynników, które ograniczają jej możliwości rozwojowe.

Na wstępie przedstawiciele środowiska lokalnego poproszono o wskazanie największych atutów gminy. Wypełniający ankietę najczęściej wymieniali korzystne położenie gminy – w pobliżu Warszawy, z którą gmina ma dobre połączenia komunikacyjne, co umożliwia jej mieszkańcom dojeżdżanie do pracy w stolicy. Wskazywano również na rozwijającą się infrastrukturę oraz walory krajobrazowe i atrakcyjne tereny rekreacyjne w gminie.

Odpowiadając na następne pytanie, ankietowani identyfikowali czynniki ograniczające możliwości rozwojowe gminy. Najczęściej wśród wypowiedzi mieszkańców na ten temat pojawiał się zły stan dróg. Zdaniem wielu respondentów do najpoważniejszych problemów zaliczają się także: brak ośrodka kultury oraz niewystarczające pokrycie gminy siecią wodociągową i kanalizacyjną. Narzekano także na nieuregulowane sprawy własności gruntów i brak miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

2. DEMOGRAFIA

Z końcem 2014 r. gmina Dębe Wielkie liczyła 9.447 mieszkańców, w tym 4.768 kobiet, które stanowiły 50,47% ogółu ludności. Gęstość zaludnienia w gminie wynosiła ok. 121 osób na km². Szczegółowe dane na temat struktury wiekowej ludności gminy i jej zmian w latach 2012-2014 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	2.158	2.188	2.230
liczba osób w wieku produkcyjnym	5.741	5.832	5.897
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	1.232	1.268	1.320
ogółem	9.131	9.288	9.447

Dane Urzędu Gminy w Dębem Wielkim.

W analizowanym okresie liczba dzieci i młodzieży zwiększała się z roku na rok (z 2.158 w 2012 r. do 2.230 w 2014 r.), zwiększała się również liczba osób w wieku produkcyjnym (z 5.741 w 2012 r. do 5.897 w 2014 r.) oraz liczba osób w wieku poprodukcyjnym (z 1.232 w 2012 r. do 1.320 w 2014 r.).

Sytuacja demograficzna kształtowana jest przez takie wskaźniki, jak przyrost naturalny (będący różnicą między liczbą urodzeń żywych i zgonów) oraz saldo migracji, która odbywa się zarówno w ruchu wewnętrznym, jak i zagranicznym. Dane szczegółowe w tym zakresie odnoszące się do gminy przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 2. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba urodzeń	133	132	129
liczba zgonów	77	83	69
przyrost naturalny	56	49	60

Dane Urzędu Gminy w Dębem Wielkim.

W roku 2014 liczba urodzeń żywych wynosiła 129 i zmniejszyła się w stosunku do lat poprzednich (133 w 2012 r. i 132 w 2013 r.). W całym analizowanym okresie liczba zgonów była niższa od liczby urodzeń. Przyrost naturalny był dodatni.

Tabela 3. Ruch migracyjny ludności gminy w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba zameldowanych osób spoza gminy	151	197	192
w tym z zagranicy	0	0	2
liczba osób wymeldowanych poza gminę	86	65	79

w tym za granicę	0	0	0
saldo migracji ogółem	65	132	113

Dane Urzędu Gminy w Dębem Wielkim.

W latach 2012-2014 saldo migracji było stale dodatnie (odpowiednio: 65, 132, 113). Migracja ludności do i z gminy odbywała się prawie wyłącznie w ruchu wewnętrznym (jedynie w 2014 r. zameldowano 2 osoby z zagranicy).

3. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Poziom rozwoju infrastruktury technicznej w gminie Dębe Wielkie jest zróżnicowany. Sieć wodociągowa zaopatruje w wodę ok. 54,5% mieszkańców gminy. Dalszych inwestycji w gminie wymaga sieć kanalizacyjna, z której korzysta tylko ok. 18,32% ludności gminy. Na obszarze gminy nie ma sieci gazowej. Gmina posiada jedną oczyszczalnię ścieków. Dane szczegółowe na temat sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i drogowej oraz gospodarki odpadami w gminie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 4. Infrastruktura techniczna w gminie w 2014 r.

sieć wodociągowa	
długość czynnej sieci wodociągowej (w km)	62,266
liczba ludności korzystającej z sieci wodociągowej	54,5%
sieć kanalizacyjna	
długość czynnej sieci kanalizacyjnej (w km)	17,23
liczba ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej	18,2%
gospodarka odpadami	
liczba oczyszczalni ścieków	1
liczba ludności obsługiwanej przez oczyszczalnię ścieków	1.625
sieć drogowa	
długość dróg publicznych w gminie ogółem (w km)	125,085
w tym długość dróg gminnych (w km)	85,158

Dane Urzędu Gminy w Dębem Wielkim.

W uzupełnieniu danych dotyczących infrastruktury technicznej warto przedstawić informacje na temat najważniejszych inwestycji, jakie w analizowanym okresie zrealizowano w gminie. Inwestycje te, poza sferą techniczną, przeprowadzono w obszarze kultury, sportu i rekreacji. Do najważniejszych inwestycji zrealizowanych w gminie Dębe Wielkie w latach 2012-2014 należą:

- budowa hali sportowej przy Gimnazjum w Dębem Wielkim,
- budowa zespołu boisk w miejscowości Ruda,

- modernizacja szkolnego placu zabaw przy Szkole Podstawowej w Dębem Wielkim,
- budowa łączników sieci wodociągowej, w tym odcinka Dębe Wielkie – Chrośła,
- modernizacja budynku Gimnazjum w miejscowości Dębe Wielkie,
- budowa boiska wielofunkcyjnego w Górkach,
- remont ulicy Pedagogów w miejscowości Dębe Wielkie,
- modernizacja drogi gminnej etap III w Cygance,
- budowa wielofunkcyjnego boiska i bieżni w Cygance,
- remonty dróg na terenie gminy,
- budowa chodnika na ulicy Mazowieckiej i Lawendowej w Chrośli,
- budowa chodnika i miejsc parkingowych na ulicy Strażackiej,
- budowa sieci wodociągowej na terenie gminy,
- dostawa sprzętu komputerowego, modernizacja sieci LAN wraz z usługą dostępu do internetu oraz usługi szkoleniowe w ramach realizacji projektu „Eliminacja wykluczenia cyfrowego w gminie Dębe Wielkie – z wiedzą przez świat”.

4. KOMUNIKACJA I TRANSPORT

Głównym atutem Gminy Dębe Wielkie jest jej położenie w obszarze aglomeracji warszawskiej, w paśmie o znaczeniu transeuropejskim. Przez teren gminy przebiegają dwa transeuropejskie szlaki komunikacyjne w relacji Berlin – Warszawa – Moskwa: odcinek drogi krajowej nr 2 Świecko – Warszawa – Terespol, odcinek międzynarodowej linii kolejowej Berlin – Warszawa – Moskwa.

Szlak kolejowy dla obszaru gminy ma bardzo duże znaczenie, gdyż stanowi odcinek lokalnego powiązania komunikacyjnego z Warszawą i Mińskiem Mazowieckim, a oba miasta stanowią rynek pracy dla miejscowej ludności.

Na terenie gminy znajdują się trzy przystanki kolejowe PKP: Dębe Wielkie, Nowe Dębe Wielkie oraz Wrzosów.

Usługi komunikacyjne w gminie świadczą Rapit, Bags, Mobilis Group oraz Koleje Mazowieckie.

Dobre połączenia komunikacyjne w gminie mają mieszkańcy miejscowości: Dębe Wielkie, Choszczówka Stojcka, Choszczówka Dębska, Choszczówka Rudzka, Chrośła, Ruda, Aleksandrówka, Bykowizna, Górki, Kobierne, Olesin, Ostrów Kania.

Z trudnościami komunikacyjnymi zmagają się natomiast mieszkańcy miejscowości: Kąty Goździejskie I i II, Celinów, Jędrzejnik, Choszczak, Teresław, Poręby, Rysie, Gorzanka i Walercin.

5. GOSPODARKA

Dębe Wielkie to gmina typowo rolnicza. Udział użytków rolnych w ogólnej powierzchni gminy jest wysoki i wynosi 67,66%. W strukturze użytków rolnych przeważają grunty orne, co ilustrują dane przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 5. Użytki rolne, lasy i grunty leśne, pozostałe grunty i nieużytki

powierzchnia użytków rolnych ogółem		5269,30 ha
w tym:	grunty orne	4065,77 ha
	sady	56,01 ha
	łąki i pastwiska	1147,52 ha
powierzchnia lasów i gruntów leśnych		1891,32 ha

Dane Urzędu Gminy w Dębem Wielkim.

Obszar łąk i pastwisk stanowi ogółem 14,73% powierzchni gminy, sady obejmują 0,72% jej obszaru. Powierzchnia lasów i gruntów leśnych stanowi ogółem 24,29% powierzchni gminy.

Poniższa tabela przedstawia szczegółowe dane na temat podmiotów gospodarczych w gminie.

Tabela 6. Podmioty gospodarcze w gminie w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba podmiotów w sektorze publicznym	14	13	13
liczba podmiotów w sektorze prywatnym	824	852	868
liczba podmiotów ogółem	838	865	881
liczba podmiotów na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	140,5	143,4	145,1

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

W latach 2012-2014 ogólna liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących w gminie sukcesywnie wzrastała (od 838 w 2012 r., poprzez 865 w 2013 r., do 881 w 2014 r.). Wszystkie nowe podmioty gospodarcze zaliczały się do sektora prywatnego. Natomiast liczba podmiotów w sektorze publicznym zmniejszyła się z 14 do 13.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego z roku na rok zwiększała się liczba podmiotów gospodarczych przypadająca na 1000 mieszkańców gminy w wieku produkcyjnym (od 140,5 w 2012 r., poprzez 143,4 w 2013 r., do 145,1 w 2014 r.).

6. ZASOBY I WARUNKI MIESZKANIOWE

Zasoby i warunki mieszkaniowe ludności determinują w znacznym stopniu jakość jej bytowania. Niejednokrotnie zakreślają również granice możliwości realizowania własnych aspiracji życiowych.

W latach 2012-2014 zasoby mieszkaniowe gminy nie zmieniały się. W całym analizowanym okresie było 16 mieszkań komunalnych, 4 mieszkania socjalne. Szczegółowe dane na temat mieszkań komunalnych i socjalnych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 7. Zasoby mieszkaniowe będące w posiadaniu gminy w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba mieszkań komunalnych	16	16	16
liczba izb w mieszkaniach komunalnych	71	71	71
łączna powierzchnia użytkowa mieszkań komunalnych (w m ²)	797,15	797,15	797,15
łączna liczba osób mieszkających w mieszkaniach komunalnych	38	38	38
przeciętna powierzchnia użytkowa jednego mieszkania komunalnego	49,82	49,82	49,82
powierzchnia użytkowa mieszkania komunalnego przypadająca na jedną osobę	20,98	20,98	20,98
liczba mieszkań socjalnych	4	4	4
łączna powierzchnia użytkowa mieszkań socjalnych (w m ²)	96	96	96
łączna liczba osób mieszkających w mieszkaniach socjalnych	10	10	10
przeciętna powierzchnia użytkowa jednego mieszkania socjalnego	24	24	24
powierzchnia użytkowa mieszkania socjalnego przypadająca na jedną osobę	9,6	9,6	9,6

Dane Urzędu Gminy w Dębem Wielkim.

Łączna powierzchnia użytkowa mieszkań komunalnych wynosiła 797,15 m². Liczba izb w tych mieszkaniach wynosiła 71. Przeciętna powierzchnia użytkowa jednego mieszkania komunalnego to 49,82 m². Na stałym poziomie pozostawała liczba osób mieszkających w mieszkaniach komunalnych. Powierzchnia użytkowa mieszkania przypadająca na jedną osobę wynosiła 20,98 m².

W analizowanym okresie również liczba mieszkań socjalnych w gminie pozostawała na stałym poziomie. Były 4 mieszkania socjalne, a ich łączna powierzchnia wynosiła 96 m². Przeciętna powierzchnia użytkowa jednego mieszkania socjalnego to 24 m². Liczba osób

mieszkających w mieszkaniach socjalnych wynosiła 10. Powierzchnia użytkowa mieszkania przypadająca na jedną osobę wynosiła 9,6 m².

W latach 2012-2014 gmina nie wypłacała dodatków mieszkaniowych gospodarstwom domowym, które ze względu na swoją trudną sytuację ekonomiczną nie są w stanie pokrywać całości kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania.

7. EDUKACJA I KULTURA

Edukacja, rozumiana jako wychowanie, wykształcenie, nauka oraz zdobywanie wiedzy, umiejętności i kształcenie, pełni zasadniczą rolę w rozwoju człowieka. Jako proces trwający od dzieciństwa jest sposobem na podniesienie jakości zasobów ludzkich, a tym samym poziomu konkurencyjności gospodarki i przyspieszenia tempa rozwoju gospodarczego.

Głównym problemem edukacji jest nierówny dostęp do niej przez całe życie, efektem czego są zróżnicowane szanse życiowe poszczególnych grup ludności, np. młodzieży mieszkającej na wsi i w mieście, dziewcząt i chłopców, dorosłych bez wykształcenia i z wykształceniem.

W roku szkolnym 2014/2015 w gminie Dębe Wielkie funkcjonowało 17 placówek oświatowo-wychowawczych, w tym 1 żłobek, 4 przedszkola, 4 oddziały przedszkolne, 3 punkty przedszkolne, 4 szkoły podstawowe oraz jedno gimnazjum. Dane szczegółowe na temat tych placówek, a także liczby dzieci i uczniów do nich uczęszczających oraz nauczycieli w nich pracujących przedstawia poniższa tabela.

Tabela 8. Placówki oświatowo-wychowawcze w gminie w roku szkolnym 2013/2014

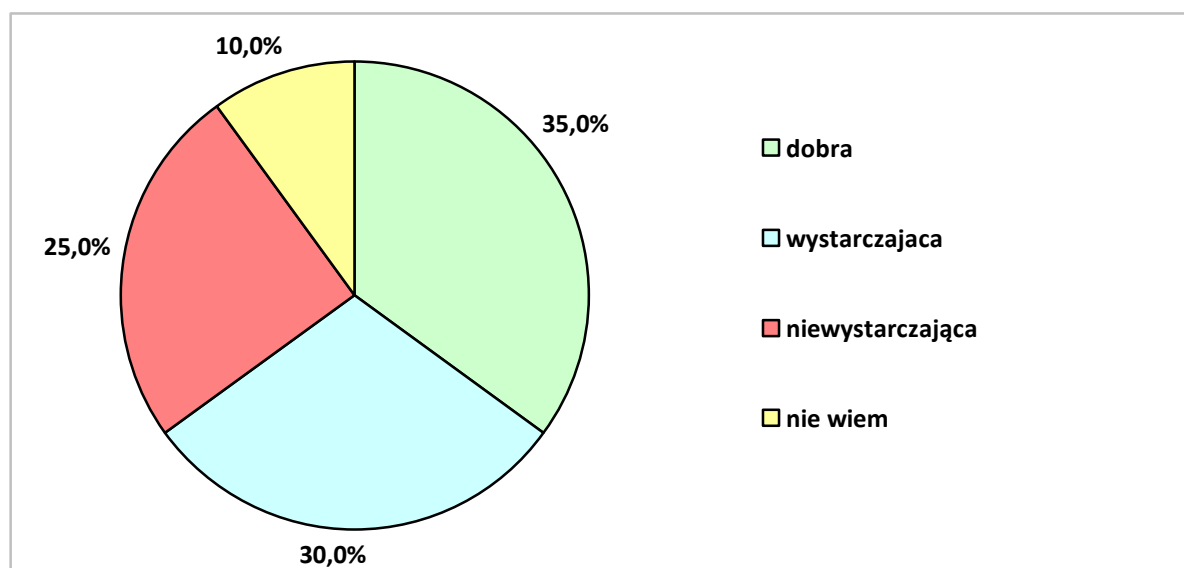
nazwa placówki	adres
Zespół Szkół w Dębem Wielkim - Szkoła Podstawowa im. Wołyńskiej Brygady Kawalerii - Gimnazjum Gminne im. Bohaterów Powstania Listopadowego	Dębe Wielkie, ul. Warszawska 78
Szkoła Podstawowa im. Generała Józefa Bema w Rudzie	Ruda, ul. Szkolna 7
Szkoła Podstawowa im. Szarych Szeregów w Górkach	Górki, ul. Szkolna 3
Szkoła Podstawowa im. Tadeusza Kościuszki w Cygance	Cyganka, ul. Szkolna 21
Gminne Przedszkole Publiczne	Dębe Wielkie, ul. Strażacka 3
Oddział Przedszkolny przy SP w Rudzie	Ruda, ul. Szkolna 7
Oddział Przedszkolny przy SP w Górkach	Górki, ul. Szkolna 3
Oddział Przedszkolny przy SP w Cygance	Cyganka, ul. Szkolna 21
Oddział Przedszkolny przy SP w Dębem Wielkim	Dębe Wielkie, ul. Warszawska 78
Niepubliczne Przedszkole „U cioci Ewy”	Ruda, ul. Wspólna 40

Niepubliczne Przedszkole „DO-RE-MI”,	Chrośła, ul. Mazowiecka 68
Niepubliczne Przedszkole Europejskiej Fundacji Kultury „Euromisie”	Dębe Wielkie, ul. Strażacka 1
Niepubliczny Punkt Przedszkolny „Klub Przedszkolaka”	Górki, ul. Szkolna 3
Niepubliczny Punkt Przedszkolny „Klub Malucha”	Cyganka, ul. Szkolna 21
Niepubliczny Punkt Przedszkolny „Bajka”	Cyganka, ul. Szkolna 21
Niepubliczny Żłobek „Mali odkrywcy”	Kobierne 43C

Dane Urzędu Gminy w Dębem Wielkim.

W przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania badaniu ankietowym zadano mieszkańcom gminy Dębe Wielkie pytania pozwalające uzyskać opinie na temat oferty edukacyjnej szkół, oceny stanu bazy dydaktycznej i infrastruktury szkół, zaspokojenia potrzeb w zakresie opieki przedszkolnej. Poniższe wykresy prezentują rozkład odpowiedzi na kolejne pytania ankiety.

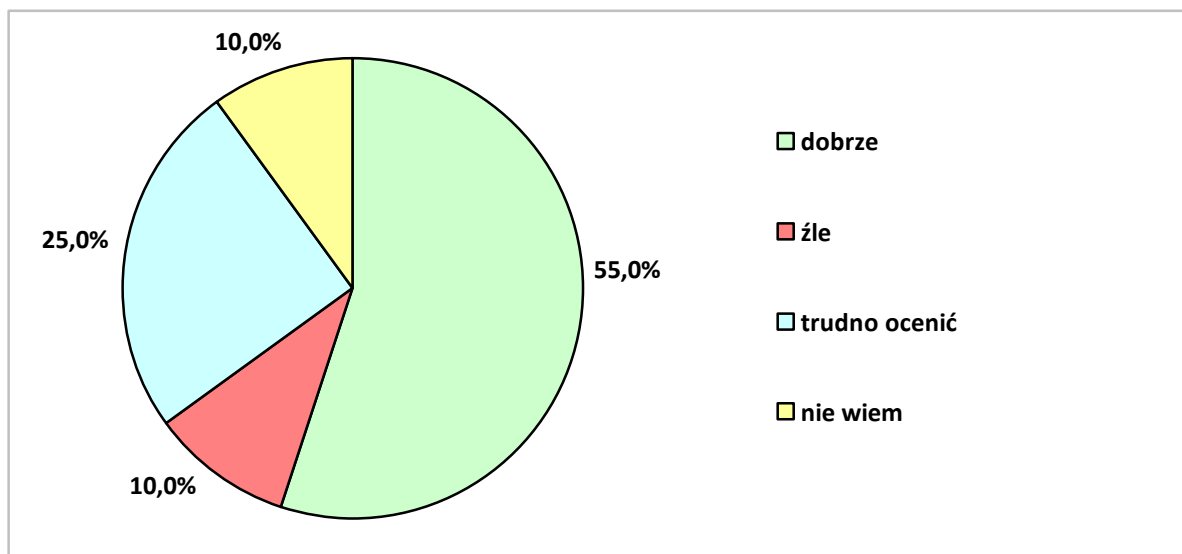
Wykres 1. Jaka jest według Pani / Pana oferta edukacyjna szkół w gminie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Większość respondentów pozytywnie oceniła ofertę edukacyjną szkół w gminie: za dobrą uznało ją 35% uczestników badania, a za wystarczającą kolejne 30% badanych. Negatywnie oceniło ofertę edukacyjną 25% ankietowanych. Zdania w tej sprawie nie miało 10%.

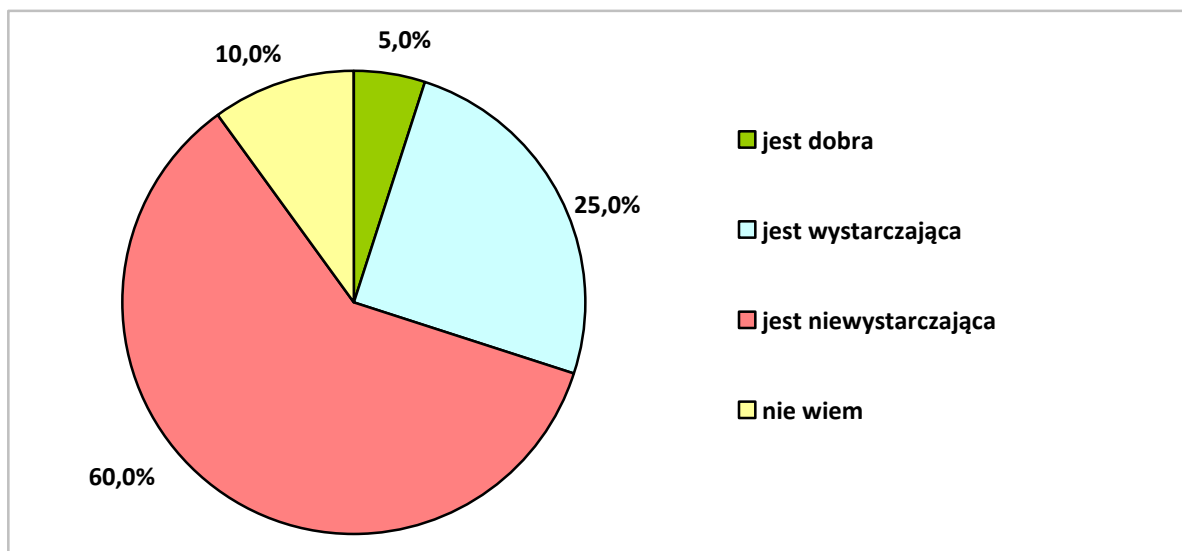
Wykres 2. Jak Pani/Pan ocenia stan bazy dydaktycznej i infrastruktury szkół w gminie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Jeżeli chodzi o bazę dydaktyczną i infrastrukturę szkół w gminie, to ponad połowa respondentów (55%) oceniła ją dobrze. Negatywną ocenę wystawiło tylko 10% ankietowanych. Trudności w ocenie miało 25%, a zdania w tej sprawie nie miało 10%.

Wykres 3. Czy oferta w zakresie opieki przedszkolnej w gminie zaspokaja potrzeby mieszkańców?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Zdecydowana większość respondentów (60%) uznała, że oferta w zakresie opieki przedszkolnej w gminie jest niewystarczająca. Z kolei za wystarczającą uznała ją jedna czwarta badanych (25%), a za dobrą 5%. Zdania nie miało 10% ankietowanych.

Uczestniczącym w badaniu ankietowym mieszkańcom zadano również pytanie o to jakich placówek oświatowo-wychowawczych brakuje w gminie. W odpowiedzi najczęściej wskazywano: żłobki, przedszkola gminne, świetlice środowiskowe.

Korzystanie z dóbr kultury wpływa na jakość życia ludności i świadczy o poziomie rozwoju społecznego. Działalność kulturalną w gminie organizuje i prowadzi Gminna Biblioteka Publiczna w Dębem Wielkim. Ta samorządowa instytucja kultury służy społeczności lokalnej w zakresie udostępniania zbiorów oraz zaspokajania potrzeb czytelniczych, informacyjnych i kulturalnych. Gromadzi i udostępnia literaturę piękną polską i obcą, literaturę popularnonaukową oraz dokumenty życia społecznego. Misją Biblioteki jest rozpoznawanie, rozwijanie i zaspakajanie potrzeb czytelniczych i informacyjnych społeczności Gminy Dębe Wielkie oraz upowszechnianie wiedzy i kultury.

Dane adresowe na temat funkcjonujących w gminie placówek kultury przedstawia poniższa tabela.

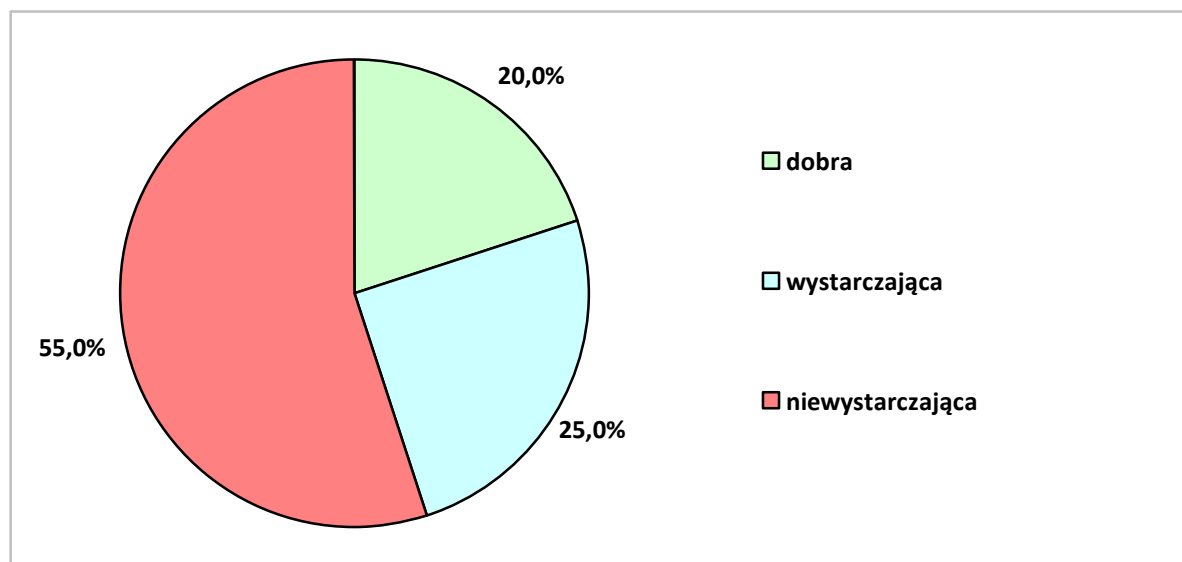
Tabela 9. Placówki kultury w gminie w 2014 r.

nazwa placówki	adres
Gminna Biblioteka Publiczna w Dębem Wielkim	Dębe Wielkie, ul. Strażacka 1
Filia Biblioteczna w Cygance	Cyganka, ul. Szkolna 21

Dane Urzędu Gminy w Dębem Wielkim.

Mieszkańców gminy uczestniczących w badaniach ankietowych poproszono o ocenę oferty kulturalnej w gminie. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 4. Jaka jest według Pani/Pana oferta kulturalna w gminie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Ponad połowa ankietowanych (55%) uznała ofertę kulturalną w gminie za niewystarczającą. Jako dobrą oceniło ją 20% badanych, a 25% jako wystarczającą.

Z kolei w odpowiedzi na otwarte pytanie o placówki kultury, których w gminie brakuje, ankietowani wskazali: Gminny Ośrodek Kultury, kino, kluby dla młodzieży, domy kultury w sołectwach.

8. OCHRONA ZDROWIA

Styl życia i zachowania zdrowotne wpływają w największym stopniu na stan zdrowia ludności. Do czynników zagrażających zdrowiu należą przede wszystkim: mała aktywność fizyczna, nieprawidłowości w sposobie żywienia, palenie tytoniu, nadmierne spożycie alkoholu, używanie narkotyków, zły stan środowiska naturalnego, niewłaściwe warunki bezpieczeństwa pracy, wypadki drogowe oraz brak powszechnej profilaktyki.

W gminie Dębe Wielkie funkcjonują 2 zakłady opieki zdrowotnej. Nie są prowadzone prywatne praktyki lekarskie. Na terenie gminy funkcjonują również 3 apteki. Dane szczegółowe na temat zakładów opieki zdrowotnej i prywatnych praktyk lekarskich przedstawia poniższa tabela.

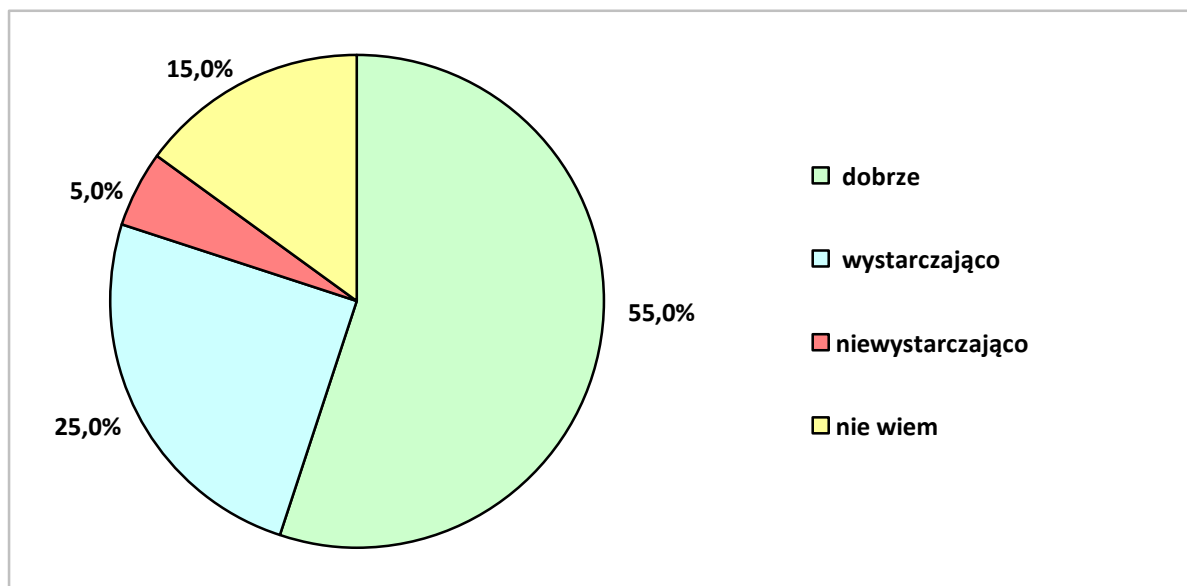
Tabela 10. Przychodnie i apteki w gminie w 2014 r.

lp.	nazwa placówki	adres
1.	Przychodnia Zdrowia, Centrum Medyczno-Diagnostyczne sp. z o.o.	ul. Szkolna 17, Dębe Wielkie
2.	Przychodnia w Dębem Wielkim	ul. Szkolna 40, Dębe Wielkie
3.	Apteka	ul. Warszawska 49, Dębe Wielkie
4.	Apteka	ul. Szkolna 40, Dębe Wielkie
5.	Apteka	ul. Szkolna 17, Dębe Wielkie

Dane Urzędu Gminy w Dębem Wielkim.

W badaniu ankietowym zadano mieszkańcom gminy Dębe Wielkie dwa pytania pozwalające uzyskać opinie na temat funkcjonowania służby zdrowia w gminie oraz deficytów w tym zakresie. Poniższy wykres przedstawia rozkład odpowiedzi na pytanie o ocenę funkcjonowania placówek służby zdrowia w gminie.

Wykres 5. Jak Pani / Pan ocenia funkcjonowanie służby zdrowia w gminie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

55% respondentów dobrze oceniło funkcjonowanie służby zdrowia w gminie. Kolejne 25% stwierdziło, że jest wystarczające. Tylko 5% uznało, że jest niewystarczające. Zdania w tej sprawie nie miało 15 % ankietowanych mieszkańców gminy.

Odpowiadając na następne pytanie ankiety: „Jakich lekarzy specjalistów brakuje w gminie?“, uczestnicy badania wymieniali najczęściej: pediatrów, stomatologów, okulistów, laryngologów, ginekologów, ortopedów, kardiologów, dermatologów, neurologów, endokrynologów.

Natomiast w odpowiedzi na pytanie: „Jakie działania należałoby podjąć w gminie dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia?“ wskazywano potrzebę nasilenia profilaktyki zdrowotnej, postulowano zapewnienie dzieciom i młodzieży opieki lekarskiej (w tym stomatologicznej) w placówkach oświatowych, bezpłatne szczepienia dzieci i osób starszych, polepszenie dostępności do lekarzy specjalistów i badań specjalistycznych dla wszystkich mieszkańców gminy, uruchomienie gabinetu fizjoterapii oraz zwiększenie nakładów finansowych na ochronę zdrowia

9. SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA

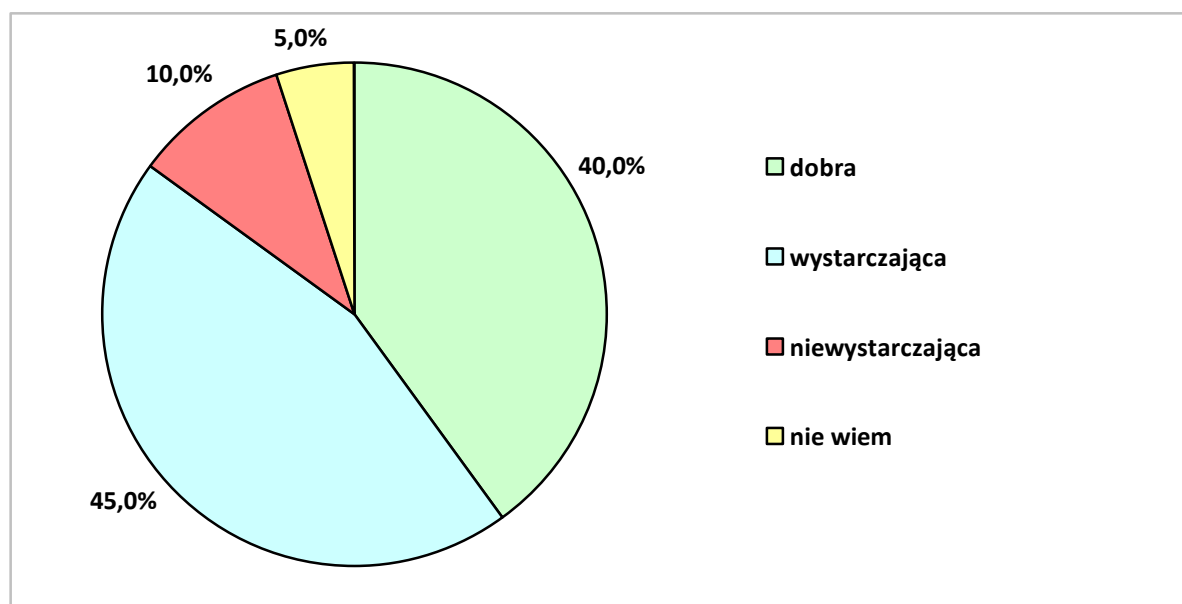
Propagowany w dzisiejszych czasach zdrowy styl życia obejmuje m.in. właściwe odżywianie, aktywny wypoczynek oraz uprawianie różnorodnych dyscyplin sportowych. Sport wpływa bowiem nie tylko na kondycję zdrowotną człowieka, ale również jego cechy charakteru, postawę, relacje z innymi ludźmi, umiejętność współpracy i asertywność.

Na terenie gminy działają kluby sportowe: Uczniowski Ludowy Klub Sportowy „Meteor” w Rudzie, Gminny Ludowo Uczniowski Klub Sportowy „Płomień” w Dębem Wielkim, Klub Sportowy Izbud Olesin – Halinów, Akademia Sztuk Walki, Klub Sportowy „Stowarzyszenie Sportowe Ju Jitsu – Dębe Wielkie oraz Klub Sportowy Optimum.

W gminie organizowane są liczne imprezy sportowo-rekreacyjne oraz turnieje, m.in.: Gminny Turniej Tenisa Stołowego, „Turniej Piłki Nożnej dla dzieci i młodzieży szkolnej”, Turniej Koszykówki Ulicznej Streetball Jam Dębe Wielkie, Turniej mini siatkówki „Dębski mini Volley”, Mistrzostwa Mazowsza w Sztukach Walki i wiele innych. Obszary, w których realizowane są działania obejmujące kulturę fizyczną, to wychowanie fizyczne, rekreacja i turystyka, rehabilitacja ruchowa oraz sport. Zaplecze sportowo-rekreacyjne gminy tworzą szkolne sale gimnastyczne i boiska sportowe, takie jak: boiska wielofunkcyjne w Cygance i w Górkach, zespół boisk w Rudzie oraz hala sportowa przy Gimnazjum Gminnym.

W przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania badaniu ankietowym poproszono mieszkańców o ocenę oferty gminy w zakresie sportu i rekreacji. Rozkład uzyskanych odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 6. Jaka jest według Pani / Pana oferta gminy w zakresie sportu i rekreacji?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Większość respondentów pozytywnie oceniła ofertę gminy Dębe Wielkie w zakresie sportu i rekreacji, przy czym 40% uznało ją za dobrą, a 45% za wystarczającą. Z kolei jako niewystarczającą oceniło ją 10% uczestników badania, a 5% nie miało zdania.

Mieszkańcom gminy zadano także pytanie o działania lub inwestycje, jakie ich zdaniem należałoby podjąć w celu dostosowania do potrzeb mieszkańców oferty gminy w zakresie sportu i rekreacji. W odpowiedzi ankietowani najczęściej wymieniali: zwiększenie

liczby placów zabaw, budowę siłowni zewnętrznych, basenu, nowych ścieżek rowerowych i ciągów pieszych, boisk sportowych, a także zwiększenie liczby imprez sportowych dostępnych dla wszystkich mieszkańców.

O turystycznej atrakcyjności gminy Dębe Wielkie przesądzają walory przyrodniczo-krajoznawcze, dzięki geograficznej bliskości i dobrym połączeniom komunikacyjnym łatwo dostępne dla mieszkańców metropolii warszawskiej. Szczególnie atrakcyjne dla celów turystyki i rekreacji są tereny położone z dala od głównej trasy A2, w rejonie południowym i północnym gminy. W północnej części gminy, w rejonie wsi Kąty Goździejewskie znajdują się zalesione wydmy, których wysokość dochodzi do 20 m. W tej miejscowości w pobliżu lasu sosnowego na piaszczystych wydmach i dużego strumienia powstały działki rekreacyjne. Podobny teren znajduje się w miejscowości Olesin, w pobliżu rzeki Długa.

Turystyka rekreacyjna rozwija się także w okolicach miejscowości Bykowizna, Ruda, Celinów i Choszczak, leżących w kompleksie leśnym, przez który przepływa rzeka Mienia. Jej nieuregulowane koryto tworzy malownicze rozlewiska pomiędzy wsiami Bykowizna i Górki. Ze względu na zwarte kompleksy leśne oraz walory rzeki Mienia, doskonale nadaje się ten teren do uprawiania turystyki konnej i pieszej.

W miejscowości Celinów, w sezonie letnim, działa klub jeździecki skupiający młodzież z Warszawy.

Szczególne zalety krajoznawcze posiada rzeka Mienia, która po otwarciu oczyszczalni w Kędzieraku odzyskała wysoki stan czystości wody, o czym świadczą między innymi stanowiska wydr i bobrów. Nieuregulowana od Bykowizny do Górek tworzy malownicze rozlewiska. Stanowi część kompleksu stawów, które są ostoją wielu gatunków ptaków wodnych i drapieżnych.

Do jednych z lepiej zachowanych na terenie gminy Dębe Wielkie zespołów dworskich, gdzie zachował się zarówno dwór, jak i park, należy rezydencja w Olesinie. Zespół usytuowany jest w odległości 2 km na północ od Dębego Wielkiego. Dwór parterowy, murowany, kryty czerwoną dachówką wymaga w chwili obecnej generalnego remontu. W parku przeważa stary, 90-letni drzewostan. Na wysepce stawu parkowego znajduje się niewielka kaplica z poł. XIX wieku.

W miejscowości Ruda, w pobliżu rzeki Mienia, znajduje się park podworski z połowy XIX wieku, założony w stylu angielskim, wykorzystujący w swej kompozycji malownicze stawy, rozlewiska i kanały wodne. Obiektem architektonicznym charakterystycznym dla gminy Dębe Wielkie jest neogotycki kościół parafialny z 1906 roku pod wezwaniem św.

Piotra i Pawła, projektu znakomitego architekta Józefa Piusa Dziekońskiego, usytuowany tuż przy międzynarodowej trasie A2.

Zwarte obszary leśne występują na terenie gminy w części północnej (rejon Cyganki, Ostrów Kani, Kątów Goździejewskich) oraz w części południowej (rejon Górek, Rudy, Celinowa). Są to ostoje zwierzyny płowej oraz dzików.

Lasy i zadrzewienia zajmują ponad 1/5 powierzchni gminy. Na terenie gminy znajdują się chronione prawem pomniki przyrody: dęby szypułkowe (Dębe Wielkie, Ostrów-Kania, Olesin, Ruda), które są pamiątką po porastających niegdyś te tereny borach, od których wzięła się nazwa wsi Dębe, jesiony wyniosłe w Ostrów-Kani, Rudzie, lipy drobnolistne w Ostrów-Kani, Rudzie; klon srebrzysty w Ostrów-Kani; wiąz szypułkowy w Rudzie.

Miejsca noclegowe w gminie zapewnia Zajazd pod Dębem położony w miejscowości Chrośla, dysponujący 100 miejscami noclegowymi. Wśród oferowanych gościom atrakcji są imprezy plenerowe, pikniki oraz festyny.

10. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Bezpieczeństwu publicznemu zagraża przestępczość, która jest zjawiskiem dynamicznym i, podobnie jak społeczeństwo, podlega rozwojowi. Choć stanowi margines życia społecznego, poprzez swą intensywność i częstotliwość może mieć wpływ na formowanie się postaw i zachowań ludności oraz odciskać dotkliwe piętno na jej funkcjonowaniu.

Według danych Komisariatu Policji w miejscowości Halinów, w 2014 roku na terenie gminy Dębe Wielkie odnotowano 174 przestępstwa. Wśród nich dominowały przestępstwa polegające na kradzieży z włamaniem (21 czynów), kradzieży mienia (19) oraz uszkodzenia mienia (9). Dane szczegółowe w tym zakresie według siedmiu kategorii przestępstw, które są najbardziej dotkliwe, przedstawia poniższa tabela.

Tabela 11. Przestępstwa popelnione w gminie w 2014 r.

odnotowane przestępstwa	liczba przestępstw
kradzież z włamaniem	21
kradzież mienia	19
uszkodzenie mienia	9
uszczerbek na zdrowiu	5
bójka i pobicie	1
kradzież z włamaniem pojazdu	4
przestępstwa narkotykowe	6

Dane Komisariatu Policji w Halinowie.

Z danych Komisariatu Policji w Halinowie wynika, że przedział wiekowy sprawców zaistniałych przestępstw to 20-35 lat. W przypadku przestępczości narkotykowej sprawcy to w większości osoby w wieku około 20 lat.

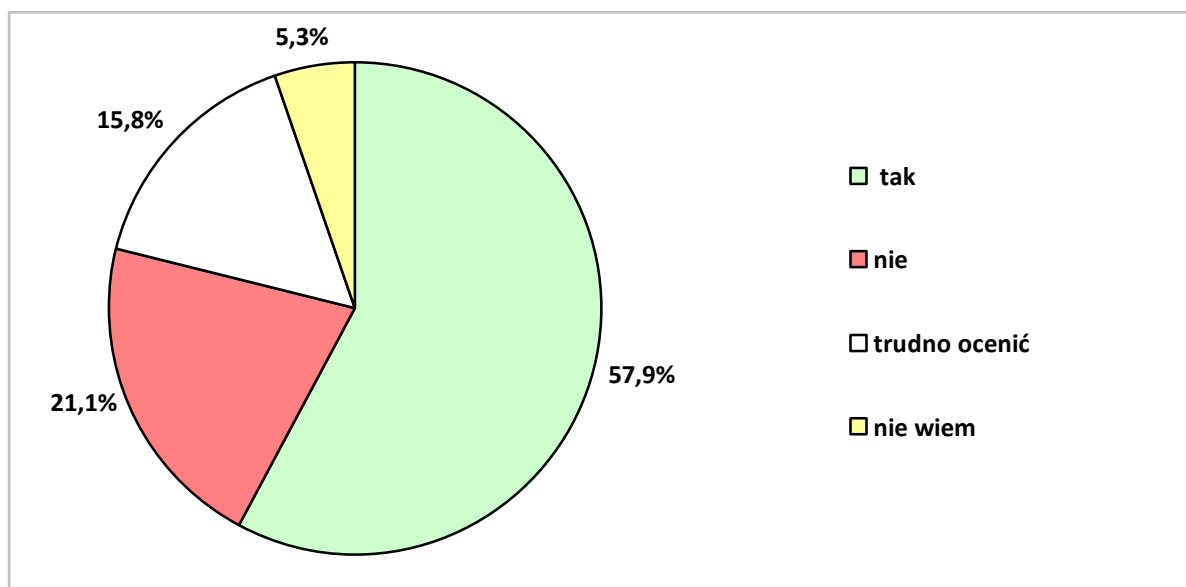
Zgodnie z ustawą z dnia 27 lipca 2001 r. o kuratorach sądowych, kurator sądowy jest organem wykonawczym sądu i realizuje zadania o charakterze wychowawczo-resocjalizacyjnym, diagnostycznym, profilaktycznym i kontrolnym związane z wykonywaniem orzeczeń sądu. Działania pomocowe realizowane przez kuratorów wynikają ze wskazań sądu opartych na art. 100 Kodeksu rodzinnego. Pomoc ta ma charakter niematerialny i dotyczy umożliwienia właściwego wykonywania władzy rodzicielskiej.

Według danych Sądu Rejonowego w Mińsku Mazowieckim na koniec 2014 r:

- pod dozorem kuratora zawodowego dla dorosłych pozostawało 40 osób z gminy Dębe Wielkie (53 sprawy),
- pod nadzorem kuratora rodzinnego i ds. nieletnich pozostawały 122 osoby (54 sprawy)

Dla dokonania diagnozy stanu bezpieczeństwa publicznego w gminie istotne jest również poznanie opinii mieszkańców gminy na temat ich subiektywnego poczucia bezpieczeństwa. Opinie te zostały zebrane w ramach przeprowadzonego na potrzeby opracowania niniejszej strategii badania ankietowego. Rozkład odpowiedzi na pytanie „Czy czuje się Pan(-i) bezpiecznie w miejscu zamieszkania?” przedstawia poniższy wykres.

Wykres 7. Czy czuje się Pan(-i) bezpiecznie w miejscu zamieszkania?

Dane z badania ankietowego przeprowadzonego w środowisku lokalnym.

Zdecydowana większość ankietowanych (57,9%) stwierdziła, że czuje się w miejscu zamieszkania bezpiecznie. Odm inną opinię wyraziło 21,1% badanych. Natomiast 15,8% respondentów stwierdziło, że trudno im to ocenić, a 5,3% odpowiedziało, że nie wie.

11. POMOC SPOŁECZNA

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Instytucja ta wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Zadania pomocy społecznej w gminie Dębe Wielkie wykonuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dębem Wielkim. Jednostka ta realizuje również zadania wynikające z innych, aniżeli ustawa o pomocy społecznej, aktów prawnych. Należą do nich w szczególności: ustawa o świadczeniach rodzinnych i ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawa o świadczeniach zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych, ustawa o powszechnym ubezpieczeniu społecznym oraz ustawa o ochronie zdrowia psychicznego, ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, ustawa o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej, ustawa o systemie oświaty, ustawa o dodatkach mieszkaniowych.

Z końcem 2014 r. kadrę GOPS-u stanowiło 14 osób, w tym: kierownik, 5 pracowników socjalnych oraz 8 pozostałych pracowników. Dane szczegółowe na temat stanu zatrudnienia w ośrodku, potrzeb w tym zakresie oraz poziomu wykształcenia pracujących w nim osób przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 12. Stan zatrudnienia w GOPS-ie na koniec 2014 r. oraz potrzeby w tym zakresie

rodzaj stanowiska	liczba pracowników na koniec 2014 r.	o ilu pracowników powinno być więcej? (wg stanu obecnego w przeliczeniu na etaty)
kadra kierownicza	1	–
pracownicy socjalni	5	1
pracownicy wykonujący usługi opiekuńcze	2	1
pracownicy wykonujący specjalistyczne usługi opiekuńcze	1	–
pozostali pracownicy	5	1

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dębem Wielkim.

Zgodnie z zapisem ustawy o pomocy społecznej każdy ośrodek ma obowiązek zatrudnienia 1 pracownika socjalnego na 2 tysiące mieszkańców, nie mniej jednak niż 3 pracowników. W 2014 r. wymóg ten w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Dębem Wielkim był spełniony, bowiem na 1 pracownika socjalnego przypadało 1.889 mieszkańców.

Tabela 13. Wykształcenie kadry GOPS-u oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2014 r.

rodzaj wykształcenia, dodatkowe kwalifikacje i zainteresowanie w tym zakresie		liczba osób		
		kadra kierownicza	pracownicy socjalni	
wykształcenie	wyższe kierunkowe	1	5	
	wyższe niekierunkowe	–	–	
	średnie kierunkowe	–	–	
	średnie niekierunkowe	–	–	
	zawodowe i niższe	–	–	
w tym dodatkowe kwalifikacje	specjalizacja z zakresu organizacji pomocy społecznej	ukończona	1	–
		w trakcie realizacji	–	–
	specjalizacja I stopnia w zawodzie pracownika socjalnego	posiadany	1	–
		w trakcie realizacji	–	–
	specjalizacja II stopnia w zawodzie pracownika socjalnego	posiadany	–	1
		w trakcie realizacji	–	–

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dębem Wielkim.

Na koniec 2014 r. kierownik i 5 pracowników socjalnych posiadało wykształcenie wyższe kierunkowe. Dodatkowo kierownik miał specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej i specjalizację I stopnia w zawodzie pracownika socjalnego, natomiast jeden pracownik socjalny posiadał specjalizację II stopnia w zawodzie pracownika socjalnego.

W wykonywaniu zadań GOPS współdziała z różnymi podmiotami, m.in. z organami wykonawczymi gminy, innymi jednostkami organizacyjnymi gminy, służbą zdrowia, policją, kuratorami sądowymi oraz instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą społeczną. Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące kwot wydatkowanych przez GOPS na realizację zadań w latach 2012-2014.

Tabela 14. Środki finansowe wydatkowane przez GOPS na pomoc mieszkańcom gminy

wielkość wydatków	2012	2013	2014
ogółem	3.095.800,47 zł	3.475.620,33 zł	3.743.326,95 zł
w tym na świadczenia pomocy społecznej	451.899,22 zł	532.882,89 zł	576.972,53 zł
w tym na świadczenia rodzinne	1.771.858 zł	1.923.063,10zł	2.014.489 zł
na zadania własne gminy	1.041.095,76 zł	1.203.892,94 zł	1.350.798,15 zł
na zadania zlecone gminie	2.054.704,71 zł	2.271.727,39 zł	2.392.528,80 zł

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dębem Wielkim.

W latach 2012-2014 wysokość środków finansowych przeznaczonych przez GOPS na pomoc mieszkańcom gminy z roku na rok wzrastała (z 3.095.800,47 zł w 2012 r., poprzez 3.475.620,33 zł w 2013 r., do 3.743.326,95 zł w 2014 r.). Dominującą pozycję stanowiły

kwoty wydatkowane na wykonanie zadań zleconych gminie, wśród których przeważały środki przekazane na realizację świadczeń rodzinnych, przede wszystkim w postaci zasiłków rodzinnych. W ramach wykonywania zadań własnych gminy największe kwoty przeznaczono natomiast na udzielanie świadczeń pomocy społecznej, głównie w formie zasiłków celowych i w naturze oraz zasiłków okresowych i stałych.

Kolejna tabela przedstawia dane dotyczące liczby mieszkańców gminy objętych przez GOPS wsparciem z zakresu pomocy społecznej w latach 2012-2014.

Tabela 15. Beneficjenci pomocy społecznej w gminie w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	428	472	434
liczba rodzin	264	286	267
liczba osób w rodzinach	760	815	734
udział liczby osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w ogóle ludności gminy	8,32%	8,77%	7,77%

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dębem Wielkim.

Liczba osób objętych pomocą społeczną w gminie w latach 2012-2014 ulegała niewielkim wahaniom (760 osób w rodzinach w 2012 r., 815 osób w rodzinach w 2013 r., 734 osoby w rodzinach w 2014 r.). Tym samym wahaniom ulegał również udział beneficjentów systemu w ogóle ludności gminy (od 8,32% w 2012 r. poprzez 8,77% w 2013 r. do 7,77% w 2014 r.). Kolejna tabela przedstawia dane dotyczące powodów przyznawania pomocy społecznej w gminie za lata 2012-2014.

Tabela 16. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2012-2014

powód przyznania pomocy	liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014
ubóstwo	74	70	63	208	198	170
sieroctwo	1	0	0	2	0	0
bezdomność	0	4	2	0	4	2
potrzeba ochrony macierzyństwa	15	18	16	93	104	84
bezrobocie	97	96	80	301	306	242
niepełnosprawność	57	57	59	135	132	127
długotrwała lub ciężka choroba	116	140	141	261	316	303
bezzradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	69	73	67	275	276	258
w tym rodziny niepełne	31	39	34	91	113	100
w tym rodziny wielodzietne	22	19	18	126	111	104
przemoc w rodzinie	7	9	6	18	21	15

alkoholizm	7	9	11	19	20	26
trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	6	4	1	8	5	1
zdarzenie losowe	6	4	0	22	14	0
sytuacja kryzysowa	2	2	3	6	8	9

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dębem Wielkim.

W latach 2012-2014 zdecydowanie najczęstszymi przyczynami przyznawania pomocy społecznej w gminie była długotrwała lub ciężka choroba oraz bezrobocie. Liczba osób w rodzinach korzystających ze wsparcia GOPS-u z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby ulegała wahaniom (261 w 2012 r., 316 w 2013 r., 303 w 2014 r.), również liczba osób korzystających ze wsparcia z powodu bezrobocia ulegała wahaniom (301 w 2012 r., 306 w 2013 r. i 242 w 2014 r.).

Ważnymi przyczynami udzielania pomocy były również bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego oraz ubóstwo. Liczba osób w rodzinach objętych wsparciem GOPS-u z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego ulegała wahaniom (275 w 2012 r., 276 w 2013 r., 258 w 2014 r.), malała natomiast liczba osób w rodzinach objętych wsparciem w związku z ubóstwem (z 208 w 2012 r., poprzez 198 w 2013 r., do 170 w 2014 r.).

Istotne przyczyny świadczenia pomocy społecznej w gminie stanowiły także problemy potrzeby ochrony macierzyństwa – liczba osób w rodzinach ulegała wahaniom (93 w 2012 r., 104 w 2013 r., 84 w 2014 r.) oraz niepełnosprawność – liczba osób w rodzinach malała (135 w 2012 r., 132 w 2013 r., 127 w 2014 r.). Kolejnymi przyczynami przyznawania pomocy społecznej w gminie były przemoc w rodzinie i alkoholizm. W mniejszym stopniu mieszkańcy gminy korzystali z pomocy społecznej z takich przyczyn, jak: zdarzenie losowe, trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego oraz bezdomność.

Powody przyznania pomocy społecznej w gminie przez GOPS wpływały na formę udzielanego wsparcia. Dane szczegółowe o formach udzielanej pomocy w latach 2012-2014 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 17. Formy wsparcia udzielanego w gminie przez GOPS w latach 2012-2014

formy pomocy	liczba osób, którym przyznano decyzją administracyjną świadczenie			liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014	2012	2013	2014
pieniężna	245	279	254	226	243	241	611	647	658
rzeczowa	178	194	174	98	108	92	446	476	397

praca socjalna	X	X	X	285	349	332	813	997	788
usługi opiekuńcze	11	10	9	11	10	9	13	12	10

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dębem Wielkim.

W latach 2012-2014 najczęściej udzielaną mieszkańcom gminy formą wsparcia była praca socjalna. Polegała ona m.in. na udzielaniu informacji, wskazówek i pomocy przy rozwiązywaniu trudnych spraw życiowych, świadczeniu poradnictwa oraz współpracy z innymi podmiotami pomocy społecznej. Ważną formą wsparcia beneficjentów była również pomoc pieniężna, głównie w postaci zasiłków celowych i w naturze oraz zasiłków stałych i okresowych. Duże znaczenie miała także pomoc rzeczowa udzielana przede wszystkim w postaci posiłku (realizacja rządowego programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”).

Wśród form pomocy świadczonej przez Ośrodek znalazły się również usługi opiekuńcze. W latach 2012-2014 pomoc w tej formie przyznawano malejącej liczbie osób (od 11 w 2012 r., poprzez 10 w 2013 r., do 9 w 2014 r.).

W ramach realizowanych zadań GOPS przyznawał także świadczenia rodzinne, do których należą: zasiłek rodzinny i dodatki do tego zasiłku, świadczenia opiekuńcze w postaci zasiłku pielęgnacyjnego i świadczenia pielęgnacyjnego oraz jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 18. Wielkość wydatków na świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
wielkość wydatków na świadczenia rodzinne (zł)	1.753.628,90	1.875.895,10	1.907.554,50

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dębem Wielkim.

W latach 2012-2014 wielkość wydatków przeznaczonych przez GOPS na realizację świadczeń rodzinnych wzrastała (1.753.628,90 zł w 2012 r., 1.875.895,10 zł w 2013 r., 1.907.554,50 zł w 2014 r.).

Tabela 19. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w 2012 r.

rodzaj świadczenia	liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	liczba przyznanych świadczeń	wartość przyznanych świadczeń
zasiłek rodzinny	845	8.689	753.785 zł
dodatek do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka	43	42	42.000 zł
dodatek do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	54	424	166.373,90 zł
dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka	35	313	53.210 zł

dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych	-	-	-
dodatek do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	133	1400	112.000 zł
dodatek do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	29	275	20.520 zł
dodatek do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	512	492	49.200 zł
dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	184	1194	60.340 zł
zasiłek pielęgnacyjny	122	1360	208.080 zł
świadczenie pielęgnacyjne	31	306	159.120 zł
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	129	129	129.000 zł

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dębem Wielkim.

Tabela 20. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w 2013 r.

rodzaj świadczenia	liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	liczba przyznanych świadczeń	wartość przyznanych świadczeń
zasiłek rodzinny	843	8731	858.846 zł
dodatek do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka	56	57	57.000 zł
dodatek do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	56	420	165.067,30 zł
dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka	30	312	55.040 zł
dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych	-	-	-
dodatek do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	137	1361	108.880 zł
dodatek do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	30	308	23.160 zł
dodatek do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	513	499	49.900 zł
dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	174	1177	59.730 zł
zasiłek pielęgnacyjny	130	1363	208.539 zł
świadczenie pielęgnacyjne	38	334	188.732,80 zł
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	83	83	83.000 zł

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dębem Wielkim.

Tabela 21. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w 2014 r.

rodzaj świadczenia	liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	liczba przyznanych świadczeń	wartość przyznanych świadczeń
zasiłek rodzinny	824	8633	860.636 zł

dodatek do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka	45	43	43.000 zł
dodatek do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	43	316	124.407,10 zł
dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka	31	290	51.220 zł
dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych	-	-	-
dodatek do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	135	1436	114.880zł
dodatek do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	29	291	21.780 zł
dodatek do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	561	546	54.600 zł
dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	178	1220	61.560 zł
zasiłek pielęgnacyjny	133	1458	223.074 zł
świadczenie pielęgnacyjne	33	345	254.397,40 zł
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	98	98	98.000 zł

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dębem Wielkim.

W 2014 r., podobnie jak w latach poprzednich, GOPS najczęściej wypłacał zasiłek rodzinny, który służy częściowemu pokryciu wydatków na utrzymanie dziecka. Istotne formy wsparcia stanowiły również: zasiłek pielęgnacyjny, świadczenia pielęgnacyjne, zasiłek dla opiekuna oraz dodatki do zasiłku rodzinnego z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego, podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania oraz wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej.

Świadczenia alimentacyjne stanowiły kolejną formę wsparcia udzielaną w latach 2012-2014 przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dębem Wielkim mieszkańcom gminy. Ta pomoc finansowa, świadczona zgodnie z ustawą o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, była przyznawana dziecku wychowywanemu w rodzinie niepełnej, w przypadku bezskuteczności egzekucji zasądzonych świadczeń alimentacyjnych, oraz dzieciom wychowywanym przez osoby pozostające w związkach małżeńskich, przeprowadzających separację lub rozwód. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 22. Świadczenia alimentacyjne przyznane w gminie w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie alimentacyjne	40	43	48
liczba przyznanych świadczeń alimentacyjnych	492	567	611
wielkość wydatków na świadczenia alimentacyjne	180.280 zł	210.610 zł	235.270zł

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dębem Wielkim.

Liczba osób, którym w latach 2012-2014 GOPS decyzją przyznał świadczenie alimentacyjne, nieznacznie rosła (40 w 2012 r., 43 w 2013 r., 48 w 2014 r.), tym samym rosła liczba wypłaconych świadczeń (492 w 2012 r., 567 w 2013 r., 611 w 2014 r.). Zwiększała się również wysokość kwot wydatkowanych na ten cel (180.280 zł w 2012 r., 210.610 zł w 2013 r., 235.270 zł w 2014 r.).

Pomoc społeczna polega m.in. na prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej. Składają się na nią zarówno jednostki środowiskowe, jak i instytucjonalne. Poza Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w gminie Dębe Wielkie funkcjonuje, prowadzony przez GOPS, Klub Samopomocy „Dziupła”. Mieszkańcy gminy mogą również korzystać z oferty jednostek wsparcia funkcjonujących poza gminą oraz organizacji pozarządowych. Należą do takich jednostek m.in.: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Mińsku Mazowieckim, które – jako jednostki powiatowe – obejmują zasięgiem działania mieszkańców gminy Dębe Wielkie.

Poniższa tabela przedstawia wybrane dane dotyczące działalności prowadzonej w latach 2012-2014 przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mińsku Mazowieckim w odniesieniu do mieszkańców gminy Dębe Wielkie.

Tabela 23. Działalność PCPR-u w odniesieniu do ludności gminy w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba dzieci z gminy zgłoszonych do adopcji	4	0	0
liczba dzieci z gminy adoptowanych	0	0	0
liczba dzieci z gminy umieszczonych w rodzinach zastępczych	7	7	9
liczba dzieci z gminy umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	1	8	8
liczba dzieci z gminy przebywających w rodzinach zastępczych	7	7	10
liczba dzieci z gminy przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	1	8	8
liczba rodzin zastępczych, które objęły opieką dzieci z gminy	5	5	6
liczba usamodzielnianych dzieci z gminy	1	1	1

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Mińsku Mazowieckim.

W 2012 r. do adopcji zgłoszono 4 dzieci z gminy. W latach 2013-2014 ani jedno dziecko nie zostało adoptowane. W 2012 r. umieszczono 7 dzieci w rodzinach zastępczych, a 1 w placówce opiekuńczo-wychowawczej. W 2013 r. 7 dzieci umieszczono w rodzinach zastępczych, a 8 w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. W 2014 r. w rodzinach zastępczych umieszczono 9 dzieci, a w placówkach opiekuńczo-wychowawczych 8.

W analizowanym okresie w latach 2012-2013 w rodzinach zastępczych przebywało 7 dzieci z gminy, a w 2014 r. 10 dzieci. W latach 2012-2014 liczba rodzin zastępczych, które obejmowały opieką dzieci z gminy, wynosiła odpowiednio 5, 5 i 6.

Jeśli chodzi o pobyt w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, to w 2012 r. przebywało tam 1 dziecko, a w latach 2013-2014 8 dzieci. Warto dodać, iż w latach 2012-2014 usamodzielniono po 1 z pochodzących z gminy wychowanków rodzin zastępczych.

W 2014 r. mieszkańcy gminy Dębe Wielkie korzystali również z oferty innych jednostek wsparcia działających poza gminą. Wykaz tych jednostek wraz z informacją na temat mieszkańców gminy objętych przez nie wsparciem przedstawia poniższa tabela.

Tabela 24. Jednostki wsparcia spoza gminy, z oferty których korzystali mieszkańcy gminy w 2014 r.

nazwa i adres instytucji	kategoria klienta
Specjalistyczna Poradnia Rodzinna przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Mińsku Mazowieckim, ul. Konstytucji 3-go Maja 16, Mińsk Mazowiecki	rodziny naturalne i zastępcze
Punkt Informacyjno-Konsultacyjny ds. Uzależnień przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Mińsku Mazowieckim, ul. Konstytucji 3-go Maja 16, Mińsk Mazowiecki	osoby uzależnione
Powiatowy Środowiskowy Dom Samopomocy, ul. Gen. K. Sosnkowskiego 43, Mińsk Mazowiecki	dorośle osoby z niepełnosprawnością intelektualną
Dom Pomocy Społecznej Św. Józefa w Mieni, Mienia 94, Cegłów	osoby przewlekle somatycznie chore, osoby przewlekle psychicznie chore
Ośrodek Interwencji Kryzysowej, ul. Graniczna 18, Mińsk Mazowiecki	osoby znajdujące się w sytuacji kryzysowej związanej z przemocą w rodzinie
Warsztaty Terapii Zajęciowej CARITAS Diecezji Warszawsko-Praskiej, ul. Wyszyńskiego 58, Mińsk Mazowiecki	dorośle niepełnosprawne osoby z różnego typu niepełnosprawnościami fizycznymi i intelektualnymi
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie jako Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej na terenie Powiatu Mińskiego ul. Konstytucji 3-go Maja 16, Mińsk Mazowiecki	
Dom Dziecka w Falbogach, Kałuszyn, Falbogi 33	dzieci pozbawione częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej od 3 r.ż., bądź młodsze, jeśli zaistnieje uzasadniona konieczność
Dom Dziecka im. Matki Weroniki Siostry Kapucynki NSJ, ul. Szkolna 2A, Siennica	placówka opiekuńczo – wychowawcza typu dla 14 wychowanek, które na mocy postanowienia Sądu zostają skierowane przez Starostę Powiatu Mińskiego
Dom Pomocy Społecznej „Jedlina” w Mieni Mienia 300, Cegłów	osoby dorosłe niepełnosprawne intelektualnie (kobiety i mężczyźni)

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dębem Wielkim.

12. SEKTOR POZARZĄDOWY

Organizacje pozarządowe są przejawem społeczeństwa obywatelskiego, jedną z form aktywności społecznej. Odgrywają ważną rolę nie tylko w konsolidacji lokalnej społeczności, organizacyjnym wzmocnieniu władz lokalnych, lecz również zwiększają szanse rozwoju małych i średnich miejscowości.

W 2014 r. w gminie Dębe Wielkie funkcjonowało 15 organizacji pozarządowych. Samorząd gminy, w oparciu o akt prawa miejscowego (Roczny program współpracy gminy Dębe Wielkie z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego), podejmował z nimi współpracę, która przybierała formę dofinansowywania działalności statutowej organizacji oraz doradztwa i konsultacji. Poniższa tabela przedstawia dane szczegółowe na temat sektora pozarządowego funkcjonującego w gminie.

Tabela 25. Organizacje pozarządowe w gminie w 2014 r.

lp.	nazwa	adres
1.	Stowarzyszenie „Przyjazne Dębe”	Dębe Wielkie, ul. Warszawska 22a
2.	Stowarzyszenie „Rozwój i perspektywy”	Bykowizna 8
3.	Stowarzyszenie „Sosenka”	Górki, ul. Szkolna 3
4.	Stowarzyszenie „Wrzosowanie”	Ruda, ul. Szkolna
5.	Stowarzyszenie Rozwoju wsi Cyganka	Cyganka, ul. Szkolna 21
6.	Stowarzyszenie Aktywny Dąbek	Cyganka, ul. Szkolna 21
7.	Stowarzyszenie Przyjaciół Szkoły Podstawowej w Dębem Wielkim „Szkoła z Uśmiechem”	Dębe Wielkie, ul. Warszawska 78
8.	Stowarzyszenie Przyjaciół Szkoły w Rudzie „W stronę marzeń”	Ruda, ul. Szkolna 7
9.	Fundacja Magiczne Kąty	Kąty Goździejewskie II
10.	Ochotnicza Straż Pożarna w Dębem Wielkim	Dębe Wielkie, ul. Strażacka 1
11.	Ochotnicza Straż Pożarna w Cygance	Cyganka, ul. Strażacka
12.	Ochotnicza Straż Pożarna w Górkach	Górki, ul. Ks. Józefa Poniatowskiego 123
13.	Ochotnicza Straż Pożarna w Jędrzejniku	Jędrzejnik 28A
14.	Ochotnicza Straż Pożarna w Rudzie	Ruda, ul. Szkolna 5
15.	Akademia Sztuk Walk	Dębe Wielkie, ul. Szkolna 17/5

Dane Urzędu Gminy Dębe Wielkie i Krajowego Rejestru Sądowego.

W 2014 r. w gminie Dębe Wielkie funkcjonowały: Parafia Kościoła rzymskokatolickiego pw. św. Apostołów Piotra i Pawła (ul. Kościelna 2, Dębe Wielkie),

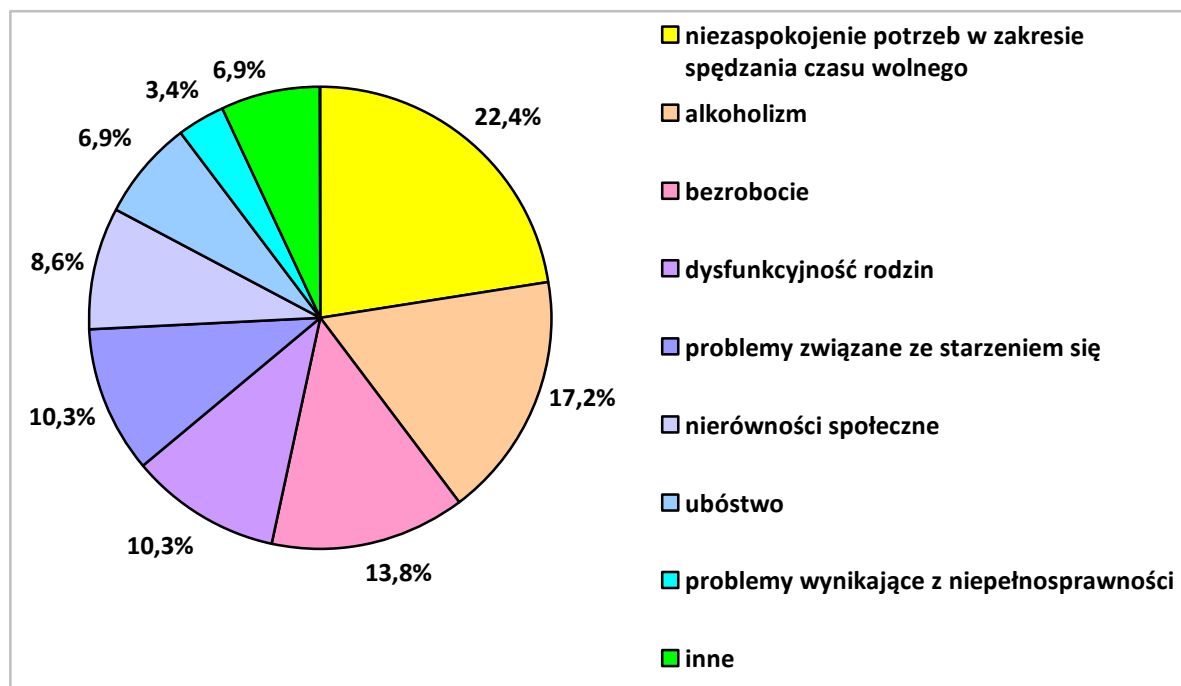
Parafia Kościoła rzymskokatolickiego pw. Bł. Honorata Koźmińskiego (ul. Żwirowa 2, Chrośla) oraz Ośrodek Duszpasterski św. Józefa (Choszczówka Stojecka 50A).

13. PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII ŚRODOWISKA LOKALNEGO

Ważnym elementem każdego postępowania diagnostycznego są badania, których celem jest poznanie opinii środowiska lokalnego na temat przedmiotu diagnozy. W ramach diagnozy problemów społecznych gminy Dębe Wielkie badania takie zostały przeprowadzone przy zastosowaniu anonimowej ankiety rozesłanej do osób mających wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej (m.in. wójta, radnych, pracowników Urzędu Gminy, członków komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, przedstawicieli placówek oświatowo-wychowawczych, pomocy społecznej, służby zdrowia, policji, organizacji pozarządowych, kościoła) oraz mieszkańców gminy.

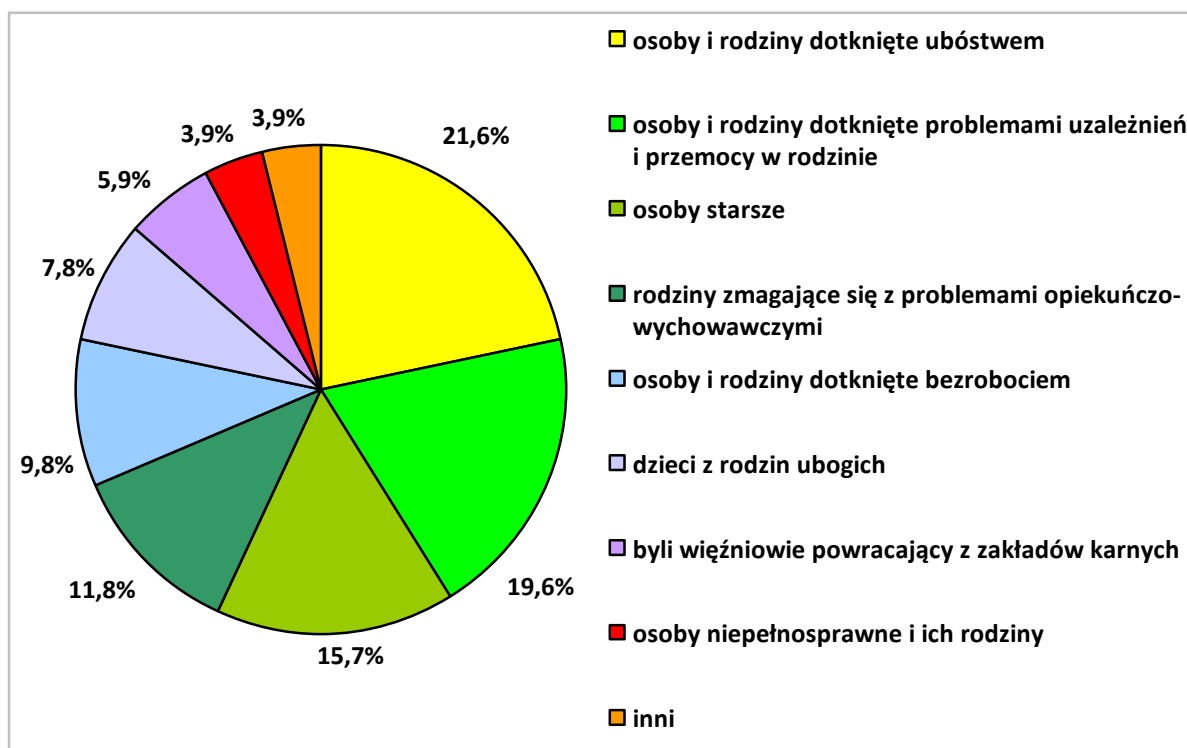
Do analizy przedłożono w sumie 20 wypełnionych anonimowo ankiet, w których badani odnieśli się do wybranych zagadnień dotyczących sytuacji społecznej w gminie. Przedstawiciele środowiska lokalnego poproszono o wskazanie problemów, które bardziej uwidaczniają się w gminie, oraz kategorii osób, które według ich opinii są najbardziej zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym. Rozkład odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 8. Jakie problemy najbardziej uwidaczniają się w gminie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Wykres 9. Jakie osoby, rodziny, grupy mieszkańców gminy są najbardziej zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym?

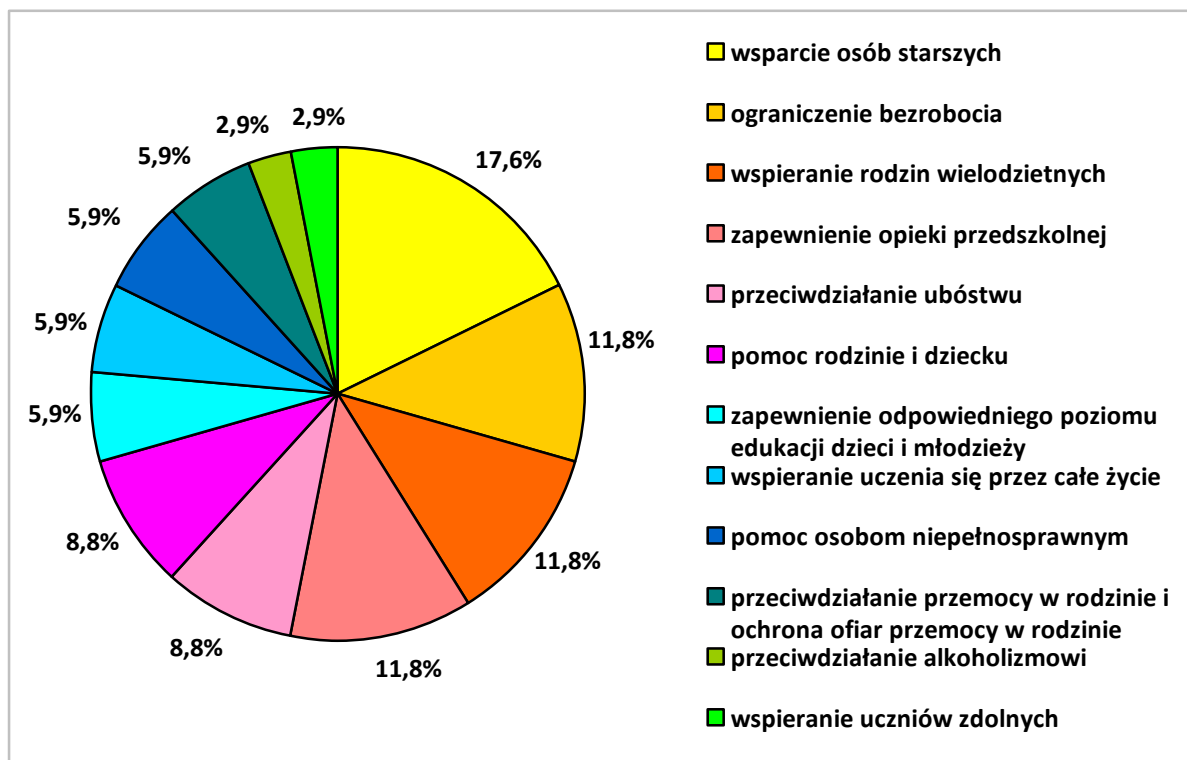
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Do najbardziej widocznych w gminie problemów respondenci najczęściej zaliczali: niezaspokojenie potrzeb w zakresie spędzania czasu wolnego (22,4%), alkoholizm (17,2%), bezrobocie (13,8%), dysfunkcyjność rodzin i problemy związane ze starzeniem się (po 10,3%), nierówności społeczne (8,5%), ubóstwo (6,9%) oraz problemy wynikające z niepełnosprawności (3,4%),.

W odniesieniu do kategorii osób, które są najbardziej zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym w gminie, najczęściej wskazywano (21,6%) osoby i rodziny dotknięte ubóstwem. Niewiele mniej wskazań (19,6%) odnosiło się do osób i rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie. 15,7% wskazań dotyczyło osób starszych, 11,8% rodzin zmagających się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, 9,8% osób i rodzin dotkniętych bezrobociem, a 7,8% dzieci z rodzin ubogich. Wśród wymienionych znaleźli się również m.in.: byli więźniowie powracający z zakładów karnych (5,9%), a także osoby niepełnosprawne i ich rodziny (3,9%).

W kolejnym pytaniu poproszono badanych o wskazanie obszarów, w jakich oferta pomocy świadczonej w gminie jest najbardziej niezadowolająca. Rozkład odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 10. W jakim obszarze oferta pomocy świadczonej w gminie jest najbardziej niezadowolająca?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Najliczniejsze grupy ankietowanych stwierdziły, że oferta pomocy świadczonej w gminie jest najmniej zadowolająca w takich obszarach, jak: wsparcie osób starszych (17,6%), ograniczenie bezrobocia, wspieranie rodzin wielodzietnych, zapewnienie opieki przedszkolnej (po 11,8%), przeciwdziałanie ubóstwu oraz pomoc rodzinie i dziecku (po 8,8%).

Jakie działania należałoby podjąć w gminie, by poprawić sytuację i zaspokoić potrzeby osób i rodzin wymagających wsparcia?

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające badanym wskazać działania, jakie należałoby podjąć w gminie w celu poprawy sytuacji osób i rodzin dotkniętych problemami społecznymi. Odpowiadając na nie, ankietowani najczęściej wskazywali potrzebę budowy mieszkań socjalnych oraz utworzenia grup wsparcia, domu dziennego pobytu i świetlic środowiskowych. Wskazali także na konieczność aktywizacji społeczności lokalnej oraz przeciwdziałania bezrobociu, m.in. poprzez organizowanie prac interwencyjnych.

Podmioty mogące przyczynić się do zniwelowania problemów społecznych w gminie

Podczas badań ankietowych respondenci identyfikowali także instytucje i organizacje działające w gminie bądź obejmujące zasięgiem działania jej mieszkańców, które mogą

w największym stopniu przyczynić się do zniwelowania lokalnych problemów społecznych. W pierwszej kolejności zaliczyli do nich: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Urząd Gminy, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe oraz Kościoł.

14. BEZROBOCIE

Problemy na rynku pracy, objawiające się niedostateczną liczbą miejsc pracy, prowadzą do obniżenia standardu życia ludności. Długotrwałe pozostawanie bez zatrudnienia ogranicza szanse na podjęcie pracy, przyczynia się do ubożenia ludności, a nawet prowadzi do wykluczenia społecznego.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Mińsku Mazowieckim, w latach 2012-2014 liczba osób bezrobotnych w gminie Dębe Wielkie ulegała wahaniom – od 319 na koniec 2012 r. poprzez 369 osób na koniec roku następnego do 301 osób na koniec 2014 r.

Wśród pozostających bez pracy większość w latach 2012-2014 stanowili mężczyźni, których liczba na koniec tych lat wyniosła odpowiednio: 190, 197 i 157.

Dane liczbowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 26. Bezrobotni w gminie według płci i ich udział w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba bezrobotnych w gminie	319	369	301
udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	5,56%	6,33%	5,10%
liczba bezrobotnych kobiet w gminie	129	172	144
udział kobiet w liczbie bezrobotnych	40,44%	34,42%	47,84%

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Mińsku Mazowieckim.

Uzupełnienie powyższych danych stanowią przedstawione w kolejnej tabeli informacje na temat stopy bezrobocia, jaką odnotowano w latach 2012-2014 w powiecie mińskim, województwie mazowieckim i w kraju.

Tabela 27. Stopa bezrobocia w powiecie, województwie i w kraju w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
stopa bezrobocia w powiecie mińskim	11,2%	12,4%	10,7%
stopa bezrobocia w województwie mazowieckim	10,7%	11,1%	9,8%
stopa bezrobocia w kraju	13,4%	13,4%	11,5%

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

W latach 2012-2014 powiat miński charakteryzował się wyższą, w stosunku do województwa mazowieckiego, stopą bezrobocia, choć stale była ona nieco niższa niż w skali całego kraju. Zarówno w powiecie, jak i w województwie poziom bezrobocia w rozpatrywanym okresie ulegał wahaniom.

Dla scharakteryzowania problemu bezrobocia w gminie ważna jest analiza danych dotyczących podziału bezrobotnych według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia, a także rodzaju działalności ostatniego miejsca pracy oraz oferty pracy. Dane liczbowe w tym zakresie na koniec 2014 r. przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 28. Bezrobotni w gminie na koniec 2014 r. według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia

wiek	liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)
	ogółem	kobiet	
18-24 lata	43	21	48,83%
25-34 lata	70	43	61,43%
35-44 lata	80	38	47,50%
45-54 lata	56	28	5%
55-59 lat	35	14	41,18%
60 lat i więcej	17	0	0%
czas pozostawania bez pracy	liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)
	ogółem	kobiet	
do 1 miesiąca	34	18	52,94%
1-3 miesiące	42	18	42,86%
3-6 miesięcy	51	30	58,82%
6-12 miesięcy	60	27	45%
12-24 miesiące	57	31	54,39%
powyżej 24 miesięcy	57	20	35,09%
staż pracy	liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)
	ogółem	kobiet	
bez stażu	31	13	41,94%
do 1 roku	37	20	54,05%
1-5 lat	52	28	53,84%
5-10 lat	44	24	54,54%
10-20 lat	69	28	40,58%
20-30 lat	44	20	45,45%
30 lat i więcej	24	11	45,83%
wykształcenie	liczba bezrobotnych		udział kobiet

	ogółem	kobiet	(w %)
wyższe	39	32	82,05%
policealne i średnie zawodowe	74	37	50%
średnie ogólnokształcące	25	18	72%
zasadnicze zawodowe	94	40	42,55%
gimnazjalne i niższe	69	17	24,63%

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Mińsku Mazowieckim.

Na koniec 2014 r. wśród bezrobotnych w gminie największe grupy stanowiły osoby w wieku 35-44 lata (80 osób) oraz 25-34 lata (70 osób), osoby pozostające bez zatrudnienia od 6 do 12 miesięcy (60 osób) oraz od 12 do 24 miesięcy i powyżej 24 miesięcy (po 57 osób), osoby ze stażem pracy od roku do 5 lat (69 osób) i od 10 do 20 lat (52 osoby), a także osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (94 osób) oraz policealnym i średnim zawodowym (74 osób).

Liczne grupy wśród będących bez zatrudnienia stanowiły również osoby w wieku 45-54 lata (56 osób), osoby pozostające bez pracy od 3 do 6 miesięcy (51 osób), ze stażem pracy od 5 do 10 lat i od 20 do 30 lat (po 44 osoby) oraz osoby z wykształceniem gimnazjalnym i niższym (69 osób).

Największy udział kobiet w ogóle bezrobotnych odnotowano wśród osób w wieku 25-34 lata (61,43%) i 18-24 lata (48,83%), osób pozostających bez pracy od 3 do 6 miesięcy (58,82%) i od 12 do 24 miesięcy (54,39%), osób ze stażem pracy od 5 do 10 lat (54,54%) i do 1 roku (54,05%) oraz osób z wykształceniem wyższym (82,05%) i średnim ogólnokształcącym (72%).

Liczne grupy wśród będących bez zatrudnienia stanowiły kobiety w wieku 35-44 lata (47,50%), ze stażem pracy od roku do 5 lat (53,84%) oraz z wykształceniem zasadniczym zawodowym (42,55%).

Nie ulega wątpliwości, że programami aktywizującymi osoby bezrobotne z gminy należy objąć przede wszystkim osoby z krótkim stażem pracy, którym powinno się zapewnić możliwość poszerzenia doświadczenia zawodowego lub podjęcia pierwszej pracy. Nie należy również zapominać o osobach mających za sobą kilkanaście lat pracy, którym powinno się zapewnić możliwość przekwalifikowania, aby wzmocnić ich konkurencyjność na rynku pracy. Niemniej problemem, nad którym się trzeba niewątpliwie zastanowić w gminie, jest kwestia pomocy osobom legitymującym się wykształceniem średnim i wyższym, szczególnie w doniesieniu do kobiet.

15. BEZDOMNOŚĆ

Bezdomność jest problemem społecznym charakteryzującym się brakiem stałego miejsca zamieszkania. Wiąże się ze zmianami demograficznymi i ruchliwością społeczną, z recesją gospodarczą, bezrobociem, ubóstwem, kryzysem polityki mieszkaniowej i wzrostem cen mieszkań oraz dysfunkcjonalnością instytucji opiekuńczo-resocjalizacyjnych i karnych zaniedbujących obowiązek opieki następczej.

Osobami bezdomnymi, obok tych, które są nimi z wyboru, najczęściej stają się ludzie w starszym wieku, matki z nieletnimi dziećmi, rodziny pełne nieposiadające środków finansowych na opłacenie mieszkania oraz osoby, które opuściły zakłady karne.

Jak można się przekonać, analizując dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dębem Wielkim, bezdomność w gminie Dębe Wielkie jest jedynie zjawiskiem i nie urasta do rangi problemu społecznego.

W latach 2012-2014 Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej świadczył pomoc z powodu bezdomności 4 osobom w 2013 r. i 2 osobom w 2014 r. Pomoc ta przybierała głównie formę wsparcia rzeczowego (odzież, posiłek, schronienie).

Tabela 29. Pomoc społeczna przyznana w gminie z powodu bezdomności w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba rodzin	0	4	2
liczba osób w rodzinach	0	4	2

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dębem Wielkim.

16. PROBLEMY UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY W RODZINIE

Alkoholizm, narkomania i przemoc w rodzinie należą do najpoważniejszych problemów społecznych. Zjawiska te powodują szkody we wszystkich sferach życia człowieka, mając istotny wpływ zarówno na poczucie bezpieczeństwa społecznego, jak również na ogólny stan zdrowia, zdolność do konkurencji na coraz bardziej wymagającym rynku pracy oraz relacje rodzinne i międzyludzkie.

Liczba osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków oraz dotkniętych, z powodu ich nadużywania, problemem przemocy w rodzinie jest trudna do ustalenia. Dane szacunkowe przedstawione w tym zakresie przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych zawiera poniższa tabela.

Tabela 30. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych

		szacunkowa liczba osób			
		w Polsce	w mieście 100-tys.	w mieście 25-tys.	w gminie 10-tys.
osoby uzależnione od alkoholu	ok. 2% populacji	ok. 800 tys.	ok. 2.000	ok. 500	ok. 200
dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000	ok. 1.000	ok. 400
dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000	ok. 1.000	ok. 400
osoby pijące szkodliwie	5-7% populacji	2-2,5 mln	5.000-7.000	1.250-1.750	ok. 500-700
ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	2/3 dorosłych oraz 2/3 z tych rodzin	ok. 2 mln dorosłych i dzieci	ok. 5.300 dorosłych i dzieci	ok. 1.330 dorosłych i dzieci	ok. 530 dorosłych i dzieci

Dane szacunkowe Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

By skutecznie przeciwdziałać problemom uzależnień i przemocy w rodzinie oraz eliminować ich niekorzystny wpływ na społeczeństwo, konieczne jest prowadzenie działań związanych z profilaktyką i ich rozwiązywaniem oraz integracji społecznej osób nimi dotkniętych. Na szczeblu gminnym działania te wyznaczane są w ramach gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii, a także przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie, a ich inicjowanie należy do gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych.

Kolejna tabela przedstawia dane dotyczące środków finansowych przeznaczonych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie w gminie Dębe Wielkie w latach 2012-2014.

Tabela 31. Środki finansowe przeznaczone na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień w gminie w latach 2012-2014

wielkość wydatków (zł)	2012	2013	2014
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych	140.663	132.617	134.854
na przeciwdziałanie narkomanii	2.845	1.710	1.085
na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	3.092	5.371	7.426
razem	146.600	139.698	143.365

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Dębem Wielkim.

W latach 2012-2014 środki finansowe wydatkowane w gminie na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie ulegały wahaniom (146.600 zł

w 2012 r., 139.698 zł w 2013 r., 143.365 zł w 2014 r.). Wahaniom ulegały także kwoty przeznaczane na walkę z alkoholizmem (140.663 zł w 2012 r., 132.617 zł w 2013 r., 134.854 zł w 2014 r.), natomiast środki na przeciwdziałanie narkomanii w latach 2012-2014 były z roku na rok niższe (z 2.845 zł w 2012 r., poprzez 1.710 zł w 2013 r., aż do 1.085 zł w 2014 r.).

Ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie odgrywa Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Wybrane dane dotyczące działalności Komisji w gminie Dębe Wielkie oraz lokalnego rynku napojów alkoholowych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 32. Lokalny rynek napojów alkoholowych oraz działalność GKRPA w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w gminie w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie	24		24
liczba przeprowadzonych kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych	3	2	4
liczba wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych	21	25	59
liczba decyzji podjętych w sprawie cofnięcia zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	0	0	0
liczba pozytywnych opinii GKRPA w sprawie wydania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	21	21	22
liczba negatywnych opinii GKRPA w sprawie wydania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	0	0	0
liczba osób, z którymi GKRPA przeprowadziła rozmowy interwencyjno-motywuujące w związku z nadużywaniem alkoholu	22	18	17
liczba osób uzależnionych od alkoholu, wobec których GKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	2	2	5
liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA	0	0	0
liczba sprawców przemocy w rodzinie, których GKRPA skierowała na terapię	0	0	0
liczba sprawców przemocy w rodzinie, przeciwko którym GKRPA złożyła zawiadomienie do prokuratury o popełnieniu przestępstwa	0	0	0

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Dębem Wielkim.

W latach 2012-2014 liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie utrzymywała się na stałym poziomie i wynosiła 24. W analizowanym okresie przeprowadzono w nich 3 kontrole w 2012 r., 2 w 2013 r. i 4 kontrole w 2014 r. Liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych zwiększała się z roku na rok (z 21 w 2012 r. poprzez 25 w 2013 r. do 59 w 2014 r.). Również wzrosła liczba pozytywnych opinii GKRPA w sprawie wydania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych (z 21 w latach 2012-2013 do 22 w 2014 r.). Należy dodać, iż w analizowanym okresie nie podjęto żadnej decyzji

w sprawie cofnięcia zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych oraz nie było negatywnych opinii GKRPA w sprawie wydania zezwolenia na ich sprzedaż.

W ramach podejmowanych działań GKRPA przeprowadzała również rozmowy interwencyjno-motywuujące w związku z nadużywaniem alkoholu. W latach 2012-2014 liczba osób nimi objętych nieznacznie malała (z 22 w 2012 r., poprzez 18 w 2013 r., do 17 w 2014 r.). Jednakże wzrosła liczba osób uzależnionych od alkoholu, wobec których GKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego (z 2 osób w latach 2012-2013 do 5 osób w 2014 r.).

Pomoc osobom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie świadczy również Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. W latach 2012-2014 była ona udzielana rodzinom i osobom w rodzinach, które zmagają się z alkoholizmem i przemocą domową. Liczba beneficjentów korzystających ze wsparcia GOPS-u z powodu alkoholizmu z każdym rokiem wzrastała (liczba rodzin: 7 w 2012 r., 9 w 2013 r., 11 w 2014 r., liczba osób w rodzinach: 19 w 2012 r., 20 w 2013 r., 26 w 2014 r.) natomiast liczba beneficjentów objętych pomocą z powodu przemocy w rodzinie ulegała wahaniom (liczba rodzin: 7 w 2012 r., 9 w 2013 r., 6 w 2014 r., liczba osób w rodzinach: 18 w 2012 r., 21 w 2013 r., 15 w 2014 r.). W analizowanym okresie GOPS nie udzielił wsparcia z powodu narkomanii.

17. PROBLEMY RÓWNOŚCI PŁCI

Polityka równości szans płci jest celowym, systematycznym i świadomym ocenianiem prowadzonych działań z perspektywy wpływu na warunki życia kobiet i mężczyzn, które mają na celu przeciwdziałanie dyskryminacji ze względu na płeć. Problemy oraz doświadczenia kobiet i mężczyzn powinny być integralnym elementem planowania, wdrażania i monitorowania realizowanych programów i projektów. Dzięki wdrażaniu zasady równości szans płci w realizowanych przedsięwzięciach, odpowiadają one lepiej na specyficzne potrzeby zarówno kobiet, jak i mężczyzn.

Według Komisji Europejskiej barierami równości płci są:

- segregacja pionowa i pozioma rynku pracy,
- różnice w płacach kobiet i mężczyzn,
- mała dostępność elastycznych form czasu pracy,
- niski udział mężczyzn w wypełnianiu obowiązków rodzinnych,
- niski udział kobiet w podejmowaniu decyzji,
- przemoc ze względu na płeć,

- niewidoczność kwestii płci w ochronie zdrowia,
- niewystarczający system opieki przedszkolnej,
- stereotypy płci we wszystkich obszarach,
- dyskryminacja wielokrotna, szczególnie w odniesieniu do kobiet starszych, imigrujących, niepełnosprawnych, należących do mniejszości etnicznych.

Wprowadzenie w życie zasad polityki równości płci wymaga przeprowadzenia analizy sytuacji kobiet i mężczyzn, która opiera się na przedstawieniu danych ilościowych i jakościowych w podziale na płeć i odniesieniu się do występujących barier równości płci. W rozpatrywanym okresie odsetek kobiet w ogólnej liczbie ludności gminy utrzymywał się na stałym poziomie i wynosił 50,21% w 2012 r., 50,37% w 2013 r. i 50,48% w 2014 r. Dane w tym zakresie przedstawia kolejna tabela.

Tabela 33. Udział kobiet w liczbie ludności gminy w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba ludności gminy ogółem	9131	9288	9447
liczba kobiet	4585	4678	4768
udział kobiet w liczbie ludności gminy ogółem	50,21%	50,37%	50,48%

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

W analizowanym okresie kobiety stanowiły stale mniej niż połowę ogólnej liczby osób bezrobotnych w gminie Dębe Wielkie, przy czym ich udział w liczbie osób bezrobotnych ulegał nieznacznym wahaniom z 40,44% w 2012 r. poprzez 34,42% w 2013 r. do 47,84% w 2014 r. Dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 34. Udział kobiet w liczbie osób bezrobotnych w gminie w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba osób bezrobotnych w gminie ogółem	319	369	301
liczba bezrobotnych kobiet	129	172	144
udział kobiet bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych	40,44%	34,42%	47,84%

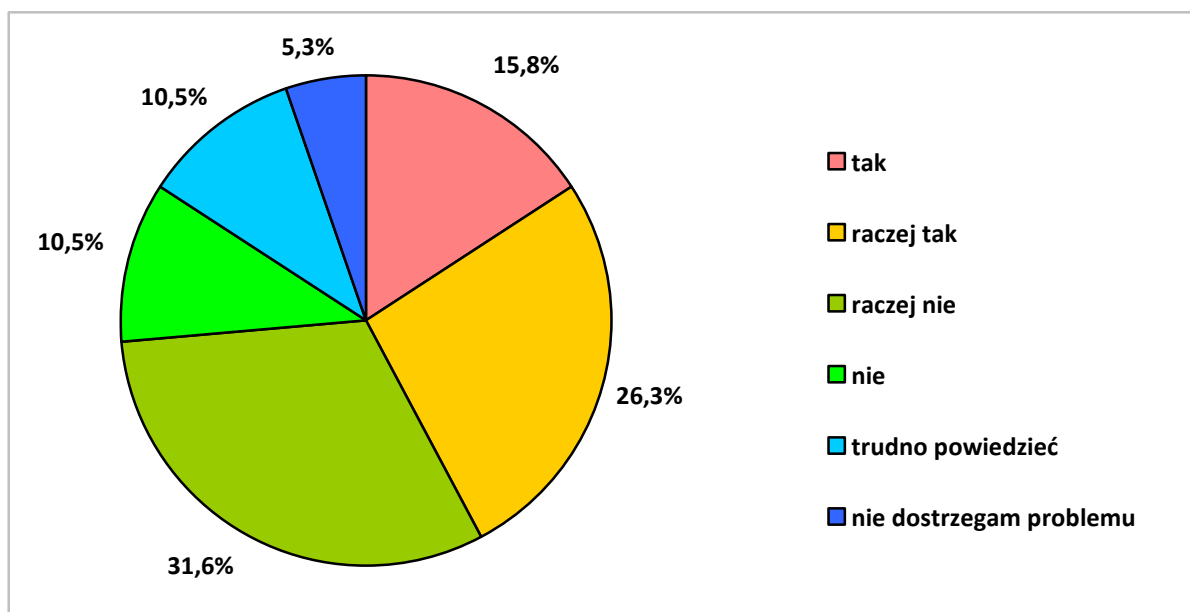
Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Mińsku Mazowieckim.

Analiza struktury bezrobocia w gminie Dębe Wielkie pod względem płci wykazała, że kobiety stanowiły przeważającą większość wśród osób bezrobotnych z wykształceniem wyższym (82,05%) i średnim ogólnokształcącym (72%). Jednocześnie stanowiły większość wśród osób bezrobotnych ze stażem pracy od 5 do 10 lat (54,54%) i do 1 roku (54,05%), jak również wśród osób bezrobotnych w wieku 25-34 lata (61,43%). Świadczy to o występowaniu nierówności płci w obszarze zatrudnienia.

W ramach diagnozy sytuacji w zakresie równości płci w gminie przeprowadzono badanie przy zastosowaniu anonimowej ankiety, w której pytano o wybrane zagadnienia dotyczące równości szans kobiet i mężczyzn oraz dyskryminacji ze względu na płeć. Do analizy przedłożono 20 ankiet wypełnionych przez wybranych losowo mieszkańców gminy.

W pierwszej kolejności poproszono uczestników badania o odpowiedź na pytanie, czy istnienie nierówności szans kobiet i mężczyzn jest problemem społecznym. Najwięcej respondentów (31,6%) stwierdziło, że raczej nie. Niewiele mniejsza grupa (26,3%) uznała, że raczej tak. Trzecia pod względem liczebności była grupa uczestników badania, która zdecydowanie odpowiedziała, że postrzega istnienie nierówności szans kobiet i mężczyzn jako problem społeczny. Szczegółowy rozkład odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

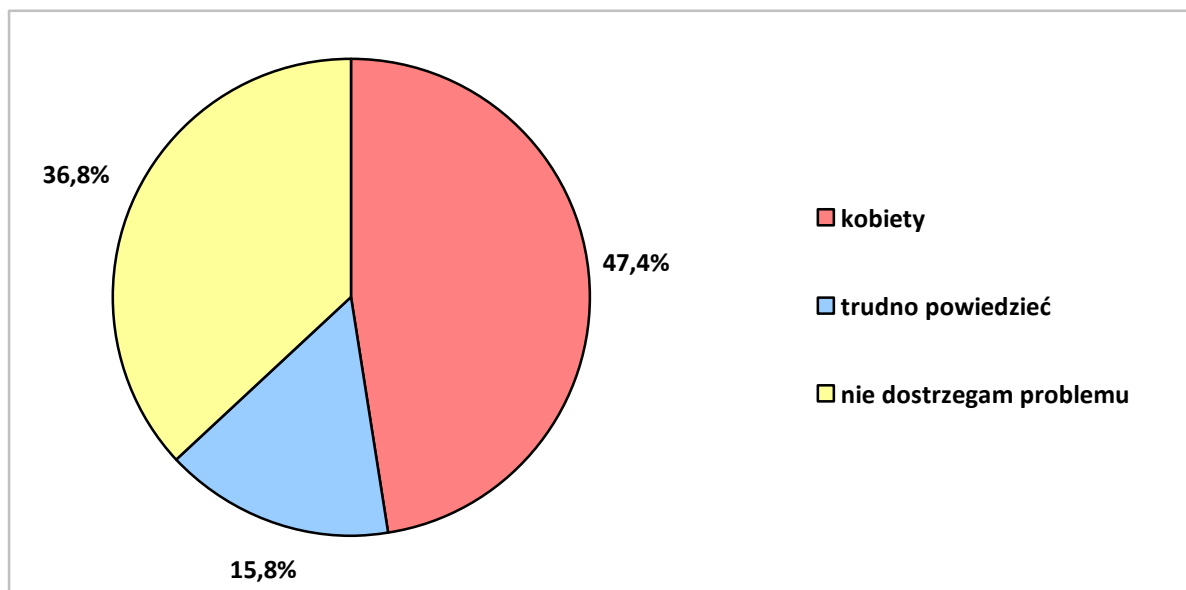
Wykres 11. Czy postrzega Pani / Pan istnienie nierówności szans kobiet i mężczyzn jako problem społeczny?

Dane z badania ankietowego.

Zasada równości szans płci nie jest zasadą dotyczącą tylko kobiet, tworzoną przez kobiety i dyskryminującą mężczyzn, ani też nie ma na celu doprowadzenia do tego, aby kobiety i mężczyźni stali się tacy sami. Ma ona ograniczać dyskryminację zarówno kobiet, jak i mężczyzn, przypisując taką samą wartość społeczną, równe prawa oraz równy dostęp do zasobów (środki finansowe, szanse rozwoju) kobietom i mężczyznom. Z tego względu w następnym pytaniu zapytano respondentów, kto ich zdaniem jest bardziej zagrożony problemem nierówności szans. Rozkład odpowiedzi przedstawia kolejny wykres.

Wykres 12. Kto jest bardziej zagrożony problemem nierówności szans kobiet i mężczyzn w gminie?

Dane z badania ankietowego.

Blisko połowa ankietowanych (47,4%) stwierdziła, że bardziej zagrożone są kobiety. Prawie 16% uczestników badania nie potrafiło tego ocenić, a ponad jedna trzecia (36,8%) w ogóle nie dostrzegła problemu. Natomiast nikt nie odpowiedział, że ten problem dotyka mężczyzn.

Na kolejne pytanie ankiety, które brzmiało: „Czy Pani/Pana zdaniem płeć ogranicza możliwości kariery zawodowej i społecznej?”, przecząco odpowiedziała zdecydowana większość, bo 66,7% respondentów. Natomiast pozostałe 33,3% uczestników badania wyraziło przekonanie, że płeć jednak ogranicza możliwości w tym zakresie.

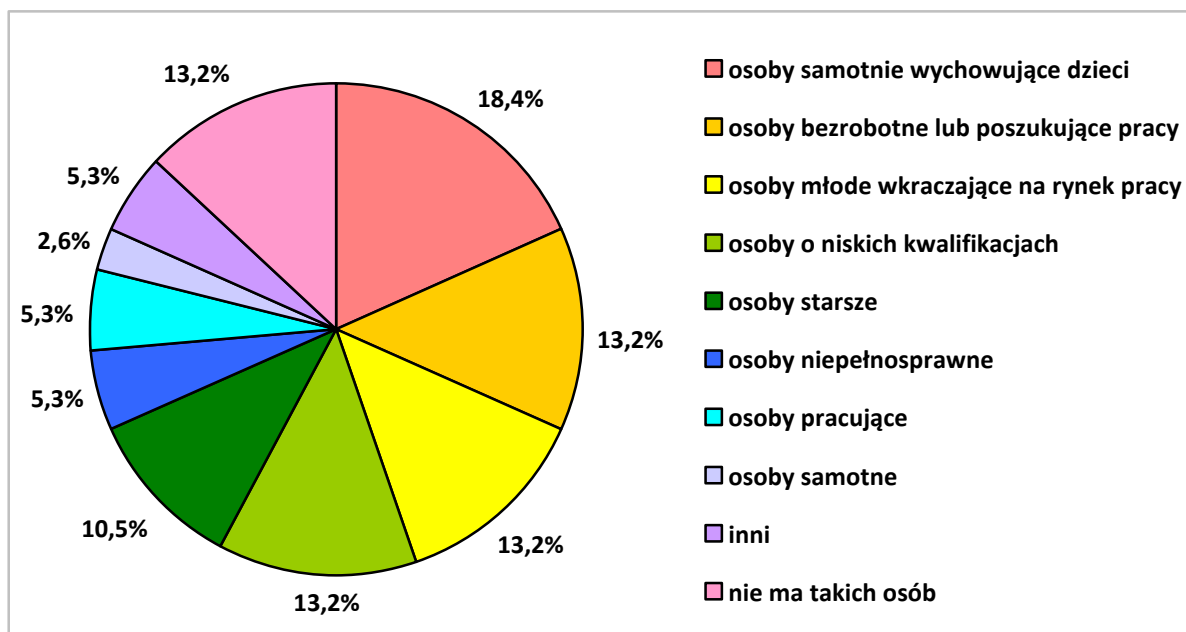
W następnym pytaniu zapytano ankietowanych, czy znają w gminie przypadki dyskryminacji ze względu na płeć, lub czy słyszeli o takich przypadkach. Z uzyskanych odpowiedzi wynika, że ponad trzy czwarte respondentów (76,2%) nie zna takich przypadków, prawie jedna piąta (19%) tylko słyszała o takich przypadkach, a tylko 4,6% ankietowanych mieszkańców gminy zna takie przypadki.

Ankietowani odpowiadali również na pytanie: „Czy Panią/Pana lub członka Pani/Pana rodziny dotknęła dyskryminacja ze względu na płeć?”. Na to pytanie tylko 10% uczestników odpowiedziało twierdząco, a zaprzeczyła przytłaczająca większość respondentów (90%).

Odpowiadając na następne pytanie ankiety, respondenci wskazywali grupy mieszkańców gminy najbardziej zagrożone dyskryminacją ze względu na płeć. Najczęściej wskazywano osoby samotnie wychowujące dzieci (18,4%), a także osoby bezrobotne lub poszukujące pracy, osoby młode wkraczające na rynek pracy, osoby o niskich kwalifikacjach

(po 13,2%) oraz osoby starsze (10,5%). Wymieniono również m.in. osoby niepełnosprawne, osoby pracujące i osoby samotne. Należy przy tym odnotować, że według 13,2% respondentów w ogóle „nie ma takich osób”. Rozkład uzyskanych odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

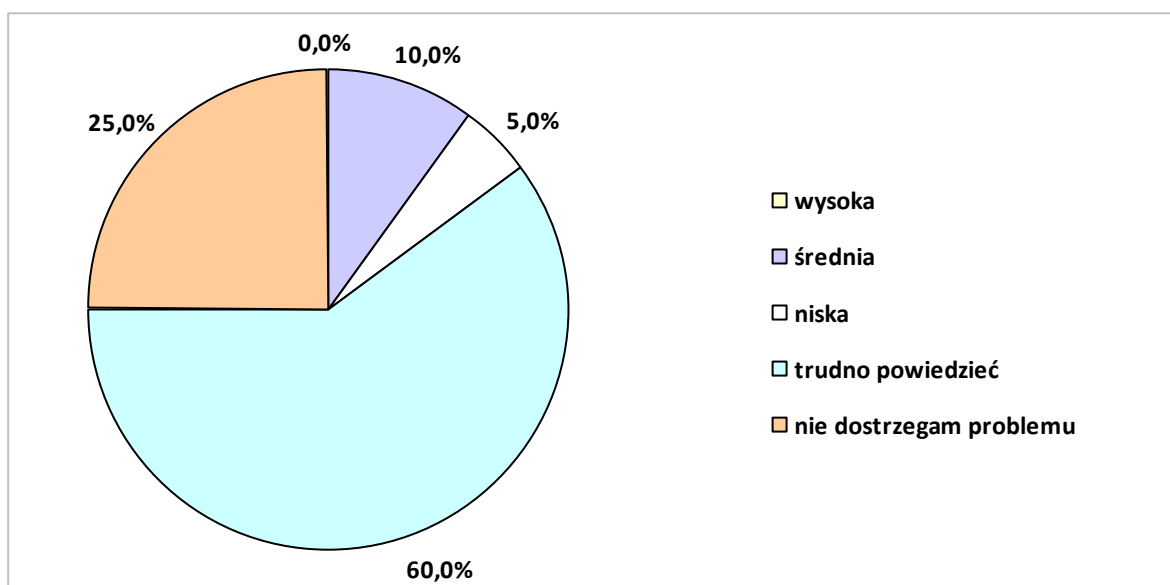
Wykres 13. Jakie grupy mieszkańców gminy są zagrożone dyskryminacją ze względu na płeć?

Dane z badania ankietowego.

Następne pytanie ankiety brzmiało: „Jeśli dyskryminacja ze względu na płeć jest problemem w gminie, to jaka jest jego skala?”. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 14. Jeśli dyskryminacja ze względu na płeć jest problemem w gminie, jaka jest jego skala?

Dane z badania ankietowego.

O skali występującej w gminie dyskryminacji ze względu na płeć nie potrafiło udzielić odpowiedzi 60% ankietowanych, a 25% w ogóle nie dostrzega problemu. Natomiast spośród tych respondentów, którzy problem dostrzegają, jego skalę jako średnią określiło 10% badanych, a jako niską 5%. Nie było odpowiedzi, że skala ta jest wysoka.

Ankietowani odpowiadali również na pytania dotyczące prowadzonych w gminie działań na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn oraz działań mających na celu przeciwdziałanie dyskryminacji ze względu na płeć. Z uzyskanych odpowiedzi wynika, że takie działania nie są znane większości respondentów.

Jak można zauważyć, analizując sytuację w gminie i wyniki ankiet, problemy dotyczące równości płci koncentrują się w gminie głównie w obszarze zatrudnienia. Nie są znane powszechnie przypadki dyskryminacji ze względu na płeć, trudno też jest jednoznacznie wskazać prowadzone działania na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn oraz w celu przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na płeć.

Planując działania zmierzające do poprawy sytuacji w zakresie równości płci, należy położyć nacisk na przyczynianie się do osłabienia istniejących nierówności w obszarze rynku pracy, a także uwzględnić zagadnienie równości płci w działaniach ukierunkowanych na wspieranie rodzin i wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży, by – jak wspomniano na wstępie – lepiej odpowiadały takie działania na specyficzne potrzeby zarówno kobiet, jak i mężczyzn.

18. SYTUACJA DZIECKA

Dziecko wymaga szczególnej opieki i troski. Działalność na jego rzecz powinna polegać przede wszystkim na ochronie jego praw, wyrównywaniu szans życiowych poprzez ułatwianie dostępu do oświaty, służby zdrowia i wypoczynku oraz na asekurowaniu go w obliczu zagrożeń.

Analiza sytuacji dziecka w gminie Dębe Wielkie została dokonana na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w funkcjonujących na jej terenie placówkach oświatowych. Badania te pozwoliły zdiagnozować środowisko przedszkolne, szkolne i rodzinne uczniów pod kątem występowania zachowań o charakterze patologicznym oraz uzyskać informacje na temat prowadzonych w szkołach działań opiekuńczo-wychowawczych, profilaktycznych i leczniczych.

Do analizy przedłożono 4 ankiety – wypełnione przez pedagogów szkolnych lub dyrektorów – z następujących placówek oświatowych:

- Gimnazjum Gminne i Szkoła Podstawowa w Dębem Wielkim (liczba uczniów: 433 + 255, liczba nauczycieli: 38 +25),
- Szkoła Podstawowa im. Tadeusza Kościuszki w Cygance (liczba uczniów: 89, liczba nauczycieli: 13),
- Szkoła Podstawowa im. Gen. J. Bema w Rudzie (liczba uczniów: 160, liczba nauczycieli: 13),
- Szkoła Podstawowa w Górkach (liczba uczniów: 68, liczba nauczycieli: 12),

Zasoby i oferta szkolna

Z analizy ankiet wynika, że wszystkie szkoły zatrudniają pedagoga i logopedę, jedna szkoła zatrudnia pielęgniarkę. Natomiast żadna z placówek nie zatrudnia psychologa ani doradcy zawodowego.

Wszystkie placówki prowadzą dożywianie uczniów (potrzebujące dzieci – łącznie 59 – są objęte tą formą pomocy). Również wszystkie szkoły zapewniają uczniom dostęp do Internetu, jednak tylko trzy dają możliwość korzystania z sali gimnastycznej. Ani jedna z placówek nie posiada klas lub oddziałów integracyjnych. Przedstawiciele żadnej z placówek nie zauważyli trudności z dojazdem uczniów na zajęcia.

Wszystkie placówki oferują dzieciom i młodzieży zajęcia dodatkowe. Najczęściej przyjmują one postać różnorodnych tematycznie kół zainteresowań (m.in. koła przedmiotowe, przyrodnicze, plastyczne, taneczne, językowe, sportowe. Jednocześnie w prawie wszystkich placówkach prowadzone są zajęcia dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Wśród nich najczęściej organizowane są: zajęcia wyrównawcze (4 placówki), korekcyjno-kompensacyjne (3), logopedyczne (4), socjoterapeutyczne (2), psychoterapeutyczne (1) oraz rewalidacyjne (3) i gimnastyka korekcyjna (1).

Problemy dosięgające uczniów i ich rodziny

Ankietowani identyfikowali problemy, które w najpoważniejszym stopniu dosięgają uczniów i ich rodziny, w dwojaki sposób, tj. odpowiadając na pytanie o charakterze otwartym oraz wypełniając zamknięty katalog cech patologicznych obejmujący 14 zmiennych.

Określając problemy w odpowiedzi na pytanie otwarte, badani wskazywali głównie na bezrobocie, niskie zarobki, problemy finansowe oraz niezaradność i niskie kompetencje rodziców.

Wypełniając zamknięty katalog cech patologicznych, ankietowani stwierdzali ich obecność, podając jednocześnie liczbę ujawnionych przypadków. Szczegółowe informacje na temat zdiagnozowanych w środowisku szkolnym i w domu rodzinnym uczniów problemów społecznych zawierają poniższe tabele.

Tabela 35. Problemy występujące w środowisku szkolnym i rodzinnym dzieci i młodzieży z gminy

cechy patologii społecznej	obecność poszczególnych cech		
	liczba placówek, w których stwierdzono	liczba ujawnionych przypadków	liczba placówek, w których nie stwierdzono
palenie papierosów	-	-	4
sięganie po alkohol	–	–	4
sięganie po narkotyki	–	–	4
niszczenie mienia szkolnego	-	-	4
kradzieże	-	-	4
dyskryminacja	–	–	4
udział w grupach negatywnych	–	–	4
agresja i przemoc w grupie rówieśniczej	-	-	4
autoagresja	1	1	3
ucieczki z domu	–	–	4
przestępczość ujawniona	–	–	4
przypadki wymagające nadzoru kuratora sądowego	–	–	4
zaniedbanie przez dom	1	2	3
przemoc w rodzinie	–	–	4
wykorzystywanie seksualne	–	–	4

Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w placówkach oświatowych gminy.

Jak wynika z dokonanych wskazań, w czterech szkołach odnotowano jedynie jednostkowe przypadki autoagresji oraz zaniedbania przez dom.

Obszary, w jakich należałoby przeprowadzić badania wśród dzieci, młodzieży i rodziców lub podjąć działania mające na celu zmianę istniejącej sytuacji

Ankietowani najczęściej podkreślali potrzebę zagospodarowania czasu wolnego dzieciom i młodzieży oraz szukania alternatywnych form spędzania czasu. Zwracali także uwagę na konieczność wnikliwego przyglądania się środowisku ucznia, a zwłaszcza umiejętności radzenia sobie z problemami wychodzenia z trudnych sytuacji życiowych. Wskazali również na potrzebę informowania zarówno uczniów, jak i rodziców o możliwych

zagrożeniach, takich jak: dopalacze, napoje energetyczne czy długotrwałe korzystanie z internetu.

Działania profilaktyczne podejmowane w szkołach

W placówkach oświatowo-wychowawczych podejmowane są różnorodne działania wychowawcze i profilaktyczne. Wśród nich realizowane są programy i kampanie profilaktyczne związane z profilaktyką uzależnień, profilaktyką przemocy, eliminowaniem zachowań agresywnych, promowaniem zdrowego stylu życia, a także sposobami radzenia sobie w trudnych sytuacjach, wzmacniania podstawowych umiejętności społecznych i tworzenia relacji międzyludzkich. Organizowane są warsztaty i pogadanki tematyczne na lekcjach wychowawczych (np. z pedagogiem, zaproszonymi specjalistami). Prowadzone są również akcje szkolne związane z bezpieczeństwem w domu i na ulicy, zagrożeniami, udzielaniem pierwszej pomocy.

Badania i działania profilaktyczne i naprawcze konieczne do przeprowadzenia

Według ankietowanych podejmowane w placówkach oświatowo różnorodne działania wychowawcze i profilaktyczne są wystarczające i nie występuje potrzeba prowadzenia nowych działań.

Współpraca szkół z rodzicami uczniów

Przedstawiciele wszystkich ankietowanych placówek uznali współpracę z rodzicami uczniów za zadowalającą. W jej ramach odbywają się spotkania na wywiadówkach, konsultacje indywidualne na temat różnych problemów. Rodzice aktywnie uczestniczą w życiu szkoły, pomagając przy organizacji imprez szkolnych lub środowiskowych, a także wspierając szkołę zaangażowaniem przy bieżących remontach szkoły.

Współpraca szkół z instytucjami i organizacjami

Podobnie jak w przypadku oceny współpracy szkół z rodzicami, przedstawiciele wszystkich badanych placówek stwierdzili, że współpraca z instytucjami i organizacjami wspierającymi dzieci, młodzież i rodziny jest zadowalająca. Do podmiotów tych zaliczyli:

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminny Ośrodek Kultury i Sportu, Zespół Interdyscyplinarny, Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną oraz Policję.

Współpraca polega m.in. na wzajemnym wsparciu, pomocy w dożywianiu uczniów, prowadzeniu spotkań, warsztatów, pogadek przeprowadzanych przez funkcjonariuszy policji, jak również organizowaniu różnego rodzaju akcji.

Potrzeby dzieci i młodzieży

Wskazując najpilniejsze potrzeby dzieci i młodzieży, pedagodzy zwrócili uwagę na konieczność poszerzenia oferty kół zainteresowań i nieodpłatnych zajęć pozaszkolnych rozwijających zdolności artystyczne i sportowe dzieci, a także umożliwienie dzieciom wyjazdów do teatru, czy na wycieczki. Zwrócono także uwagę na pilną potrzebę zatrudnienia psychologa.

Możliwości przyczynienia się szkół do poprawy sytuacji dzieci i młodzieży

Zastanawiając się nad tym, w jaki sposób szkoła może przyczynić się do poprawy sytuacji dzieci i młodzieży w gminie, ankietowani wskazywali przede wszystkim na konieczność diagnozowania i monitorowania problemów i potrzeb dzieci oraz, w miarę możliwości, reagowania na nie. Respondenci zwracali także uwagę na potrzebę organizowania czasu wolnego dzieciom i młodzieży. Wśród propozycji znalazła się również konieczność współpracy z rodzicami i wspierania ich w trudnych sytuacjach oraz potrzeba rozwijania u nich kompetencji wychowawczych.

19. SYTUACJA OSÓB STARSZYCH

Planowanie działań mających na celu zapobieganie wykluczeniu społecznemu osób starszych, zapewnianie im odpowiednich warunków życia oraz kontynuowania aktywności wymaga zbadania liczebności i struktury tej grupy mieszkańców gminy.

Jak wynika z danych demograficznych w latach 2012-2014 w gminie Dębe Wielkie systematycznie z roku na rok wzrastała liczba mieszkańców w wieku 60 lat i więcej (od 1.232 w 2012 r. do 1.320 w 2014 r.). Jednocześnie wzrastał odsetek osób w wieku 60 i więcej lat w ogólnej liczbie mieszkańców gminy (od 13,50% w 2012 r. do 13,98% w 2014 r.) –

postępowało zjawisko starzenia się społeczności lokalnej. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 36. Mieszkańcy gminy w wieku poprodukcyjnym w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
ludność gminy ogółem	9131	9288	9447
liczba osób w wieku 60 lat i więcej	1232	1268	1320
udział osób w wieku 60 lat i więcej w ogóle ludności gminy	13,50%	13,66%	13,98%

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Zwiększająca się liczba osób starszych w gminie wymaga ukierunkowania działań pomocowych w większym stopniu na ich potrzeby. Tym bardziej, iż należy oczekiwać, że problemy związane z wiekiem będą w kolejnych latach ulegać nasileniu. Osoby starsze są bowiem z reguły bardziej narażone na choroby. Wiąże się z tym problem występowania niepełnosprawności i uzależnienia od pomocy innych.

W ramach swojej działalności Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej świadczy usługi opiekuńcze. Jest to szczególna forma pomocy kierowana przede wszystkim do osób starszych, chorych i samotnych, które wymagają pomocy osób drugih. Usługi te polegają na pomocy w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, pielęgnacji oraz zapewnieniu kontaktu z otoczeniem. Dane na temat tego rodzaju pomocy zawiera poniższa tabela.

Tabela 37. Usługi opiekuńcze przyznane przez GOPS w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie w postaci usług opiekuńczych	11	10	9
liczba osób w rodzinach	13	12	10
liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie w postaci specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	1	1	1
liczba osób w rodzinach	4	4	4

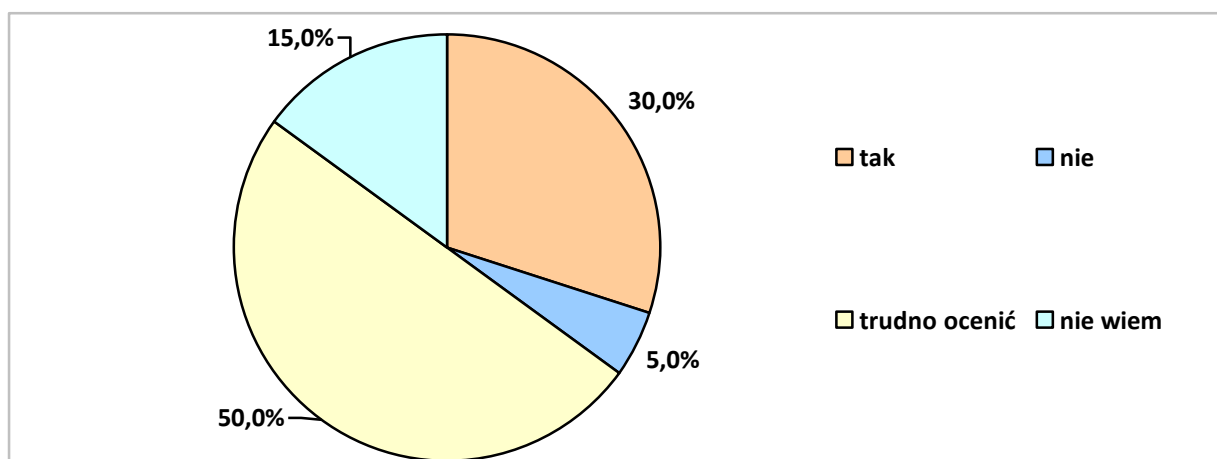
Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dębem Wielkim.

W przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania badaniu ankietowym zapytano mieszkańców gminy Dębe Wielkie o problemy, z jakimi borykają się osoby starsze w gminie. W odpowiedzi najczęściej wskazywano samotność, ubóstwo, problemy zdrowotne, długie oczekiwanie na wizyty do specjalistów, brak pomocy ze strony rodziny i słabą dostępność do usług opiekuńczych, problemy materialne i mieszkaniowe wynikające z niskich emerytur i wysokich kosztów leczenia i rehabilitacji, trudności w przemieszczaniu się wynikające z niedostosowania połączeń komunikacyjnych i barier architektonicznych,

zbyt małą liczbą miejsc w domach pomocy społecznej i domach spokojnej starości oraz niewystarczającą ofertę usług dla osób starszych w zakresie spędzania czasu wolnego (brak klubów, stowarzyszeń, miejsc w domu dziennego pobytu) i ogólny brak zrozumienia dla trudności towarzyszących starości.

W kolejnym pytaniu uczestnicy badania ankietowego zostali poproszeni o ocenę realizowanych w gminie działań adresowanych do osób starszych. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 15. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób starszych?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Połowa badanych miała trudności w dokonaniu oceny czy prowadzone na terenie gminy działania uwzględniają potrzeby osób starszych. Jednocześnie 30% badanych uważa, że działania te uwzględniają potrzeby osób starszych, natomiast 5% jest przeciwnego zdania.

20. SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Niepełnosprawność oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Schorzeniami, które najczęściej przyczyniają się do niepełnosprawności, są choroby układu krążenia oraz dysfunkcje narządu ruchu. Z uwagi na to, że, jedynym pełnym badaniem, którego wyniki pozwalają ustalić liczbę osób niepełnosprawnych oraz umożliwiają ich charakterystykę, są narodowe spisy powszechne, w analizie sytuacji tej grupy ludności gminy wykorzystano dane z ostatniego opublikowanego spisu, który został przeprowadzony w 2002 r.

Z danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, iż w 2002 r. w gminie Dębe Wielkie mieszkało ogółem 661 osób niepełnosprawnych (510 niepełnosprawnych prawnie i 151 niepełnosprawnych tylko biologicznie). Było wśród nich odpowiednio 332 mężczyzn i 329 kobiet, 510 mężczyzn i 275 kobiet i 57 mężczyzn i 94 kobiety. Udział osób dotkniętych niepełnosprawnością w ogóle ludności gminy 2014 roku wynosił 6,99%.

Informacje, które w pewnym stopniu umożliwiają obserwację zachodzących w kolejnych latach zmian liczebności osób niepełnosprawnych w gminie oraz wskazanie trendu tych zmian, zawierają dane dotyczące liczby rodzin w gminie, korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności. Z danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dębem Wielkim wynika, że w latach 2012-2014 niepełnosprawność była częstym, pod względem liczby beneficjentów, powodem przyznawania pomocy społecznej w gminie. Poniższa tabela przedstawia dane na temat liczby rodzin oraz liczby osób w tych rodzinach, które korzystały z pomocy społecznej świadczonej przez GOPS w latach 2012-2014.

Tabela 38. Rodziny w gminie korzystające z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba rodzin	57	57	59
liczba osób łącznie w rodzinach	135	132	127

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dębem Wielkim.

Należy dodać, że w 2014 r. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dębem Wielkim wypłacił 275 świadczeń (na łączną wartość 20.520 zł) w postaci dodatków do zasiłku rodzinnego z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego oraz zasiłków pielęgnacyjnych w ilości 1.360 na kwotę: 208.080 zł.

Warto w tym miejscu przytoczyć informacje Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Mińsku Mazowieckim, dotyczące orzeczeń o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności (z uwzględnieniem orzeczonego stopnia niepełnosprawności) wydanych mieszkańcom gminy Dębe Wielkie w latach 2012-2014.

Z danych tych wynika, iż w analizowanym okresie liczba wydanych orzeczeń osobom powyżej 16-go roku życia ulegała wahanom (110 w 2012 r., 98 w 2013 r., 109 w 2014 r.), wahanom ulegała również liczba orzeczeń wydanych dzieciom do lat 16. Niepokojącym zjawiskiem jest zwiększająca się z roku na rok liczba wydanych orzeczeń o znacznym stopniu niepełnosprawności. Dane w tym zakresie zawiera poniższa tabela.

Tabela 39. Orzeczenia o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności wydane mieszkańcom gminy w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba orzeczeń o niepełnosprawności wydanych dzieciom z gminy do lat 16	13	18	14
liczba orzeczeń o stopniu niepełnosprawności wydanych mieszkańcom gminy powyżej 16-go roku życia	110	98	109
w tym o znacznym stopniu niepełnosprawności	16	23	25
w tym o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności	56	40	41
w tym o lekkim stopniu niepełnosprawności	38	35	43

Dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Mińsku Mazowieckim.

Osoby niepełnosprawne zamieszkałe w gminie Dębe Wielkie mogą korzystać ze wsparcia finansowego udzielanego przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mińsku Mazowieckim, które dysponuje środkami na dofinansowanie uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych, zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, likwidacji barier architektonicznych, technicznych lub w komunikowaniu się oraz dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych. Poniższa tabela przedstawia dane na temat liczby osób niepełnosprawnych z gminy, które w latach 2012-2014 skorzystały z tego wsparcia.

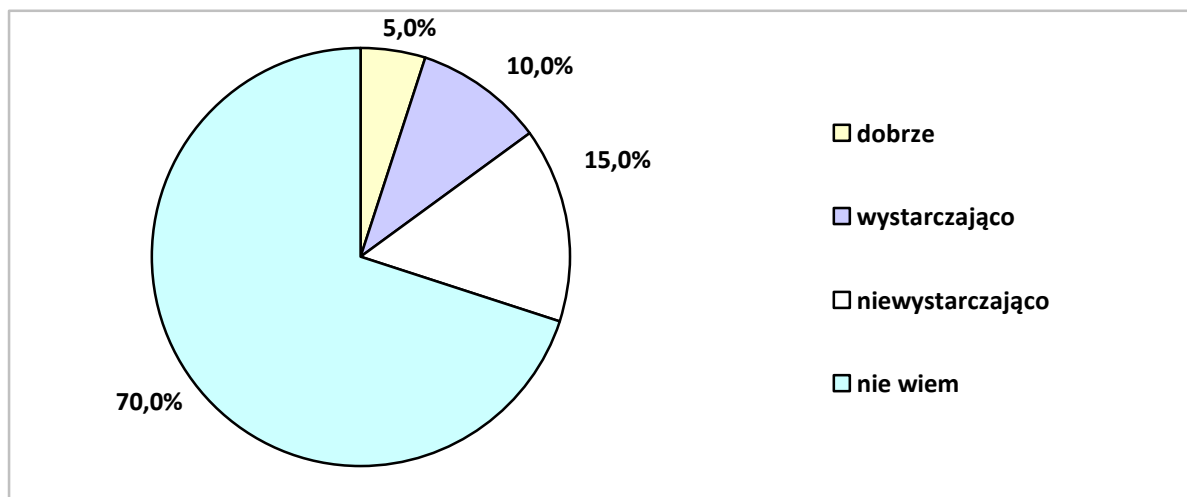
Tabela 40. Wsparcie udzielone przez PCPR niepełnosprawnym mieszkańcom gminy w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
liczba osób niepełnosprawnych z gminy, którym dofinansowano uczestnictwo w turnusach rehabilitacyjnych	17	4	7
liczba osób niepełnosprawnych z gminy, którym dofinansowano sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze	11	14	10
liczba osób niepełnosprawnych z gminy, którym dofinansowano likwidację barier architektonicznych, technicznych, w komunikowaniu się	4	1	0

Dane Powiatowego Centrum Pomocy w Mińsku Mazowieckim.

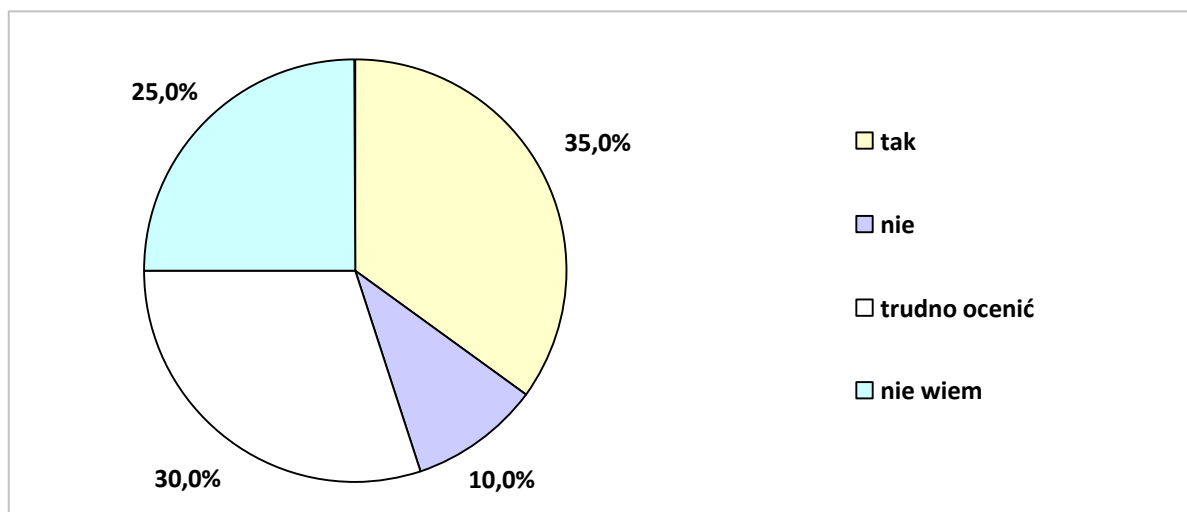
W badaniu ankietowym przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania zadano mieszkańcom gminy Dębe Wielkie trzy pytania pozwalające uzyskać opinie na temat wsparcia udzielanego mieszkańcom gminy borykającym się z problemami niepełnosprawności oraz dostępu do usług rehabilitacyjnych dla niepełnosprawnych dzieci. Rozkład uzyskanych odpowiedzi obrazują poniższe wykresy.

Wykres 16. Jak Pani / Pan ocenia realizowane w gminie działania na rzecz niepełnosprawnych?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Wykres 17. Czy Pani/Pana zdaniem gmina zapewnia wsparcie rodzinom z dziećmi niepełnosprawnymi?

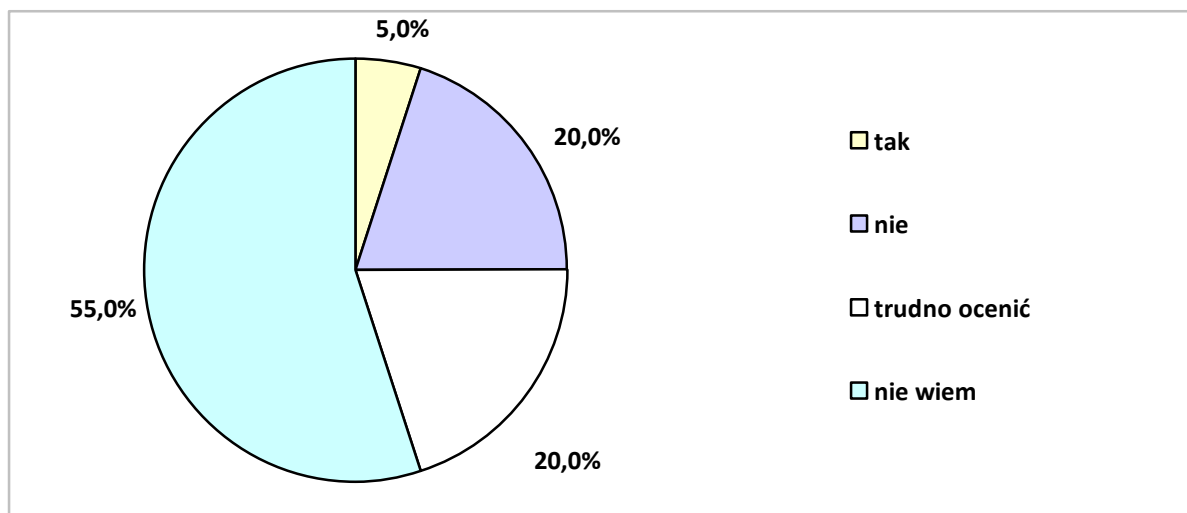
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Zdaniem tylko 5% ankietowanych gmina dobrze realizuje działania na rzecz osób niepełnosprawnych, 10% badanych uznało je za wystarczające. Ponad 15% respondentów stwierdziło jednak, że są one niewystarczające. Należy przy tym zauważyć, że aż 70% badanych nie miało żadnego zdania na ten temat.

Dużo lepiej ankietowani ocenili dostęp do wsparcia dla rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi w gminie. 35% respondentów stwierdziło, że gmina zapewnia takie wsparcie, odmiennego zdania było 10% badanych. Jednocześnie 30% pytanych nie było w stanie ocenić wsparcia dla rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi, a zdania w tej sprawie nie wyraziło 25% mieszkańców.

Ankietowani oceniali również dostęp rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi do usług rehabilitacyjnych. Prezentowany wykres ilustruje rozkład uzyskanych odpowiedzi.

Wykres 18. Czy Pani/Pana zdaniem rodziny z dziećmi niepełnosprawnymi mają zapewniony dostęp do usług rehabilitacyjnych w gminie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Według 5% badanych rodziny z dziećmi niepełnosprawnymi mają zapewniony dostęp do usług rehabilitacyjnych. Z kolei 20% ankietowanych jest odmiennego zdania. Jednak aż 20% respondentów nie oceniło działań gminy w tym zakresie, a opinii w tej sprawie nie miało 55% pytanych.

Analizując wyniki badania, można przypuszczać, że część respondentów nie ma żadnej orientacji w sytuacji osób niepełnosprawnych, ponieważ nie ma takich osób w ich najbliższym otoczeniu. Jednocześnie spore grono osób spośród badanych zdecydowało się pozytywnie ocenić działania gminy na rzecz niepełnosprawnych, czyli – można wnosić – kwestie osób niepełnosprawnych nie są ankietowanym obce. Można także domniemywać, że na co dzień problemy niepełnosprawności nie są najbardziej widoczne w gminie, z drugiej strony jednak liczba wydawanych orzeczeń o niepełnosprawności powinna skłaniać do głębszych refleksji i nakazuje zaliczyć niepełnosprawność do istotnych problemów, z jakimi należy się liczyć, planując działania strategiczne.

21. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT (jej nazwa to akronim angielskich słów: Strengths – mocne strony, Weaknesses – słabe strony, Opportunities – szanse i Threats – zagrożenia) jest jedną z najpopularniejszych heurystycznych technik analitycznych służących porządkowaniu informacji. Bywa stosowana we wszystkich obszarach planowania strategicznego. Heurystyka (z greckiego *heurisko* – znajduję) to umiejętność wykrywania nowych faktów oraz znajdowania związków między nimi. Analityczne metody heurystyczne polegają na rozwiązywaniu problemów badawczych poprzez wyszukiwanie istotnych informacji w drodze dyskusji i porządkowanie ich w celu odnalezienia łączących je związków.

Analiza SWOT opiera się na wspólnym usystematyzowaniu posiadanych informacji z danego obszaru, poprzez przyporządkowanie ich do jednej z czterech grup (mocne strony, słabe strony, szanse i zagrożenia). Dzięki takiemu postępowaniu z całego posiadanego zasobu informacji zostają wyodrębnione i zidentyfikowane te, które są istotne strategicznie. W przypadku Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych analiza SWOT stanowi efektywną metodę identyfikacji mocnych i słabych stron lokalnego systemu pomocy społecznej oraz szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją. Pozwala oszacować potencjał, jakim się dysponuje oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej.

Przedstawiona poniżej analiza została przeprowadzona z udziałem przedstawicieli samorządu gminy, który jest podmiotem analizy, i obejmuje następujące obszary:

- bezrobocie, ubóstwo, bezdomność;
- rodzina, dziecko i młodzież, przemoc w rodzinie;
- zdrowie, uzależnienia, bezpieczeństwo publiczne;
- starość;
- niepełnosprawność;
- kapitał społeczny i ludzki,
- inne mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia.

Obszar BEZROBOCIE, UBÓSTWO, BEZDOMNOŚĆ	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie działań służących aktywizacji osób bezrobotnych • stwarzanie warunków do rozwoju przedsiębiorczości wśród mieszkańców • podejmowanie działań zmierzających do tworzenia w gminie podmiotów ekonomii 	<ul style="list-style-type: none"> • brak organizacji pozarządowych zajmujących się problemami osób bezrobotnych • brak organizacji pozarządowych zajmujących się problemami osób bezdomnych lub zagrożonych bezdomnością • ubogi rynek pracy

<p>społecznej (jak np. spółdzielnie socjalne), mogących tworzyć nowe miejsca pracy</p> <ul style="list-style-type: none"> • upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach • pozyskiwanie środków finansowych z funduszy zewnętrznych na przeciwdziałanie bezrobociu, przeciwdziałanie zjawisku ubóstwa • podejmowanie działań służących ograniczeniu zjawiska dziedziczenia biedy • realizowanie programów i projektów na rzecz zagrożonych i dotkniętych ubóstwem • na terenie gminy nie występuje zjawisko bezdomności • możliwość tworzenia mieszkań socjalnych 	<ul style="list-style-type: none"> • długotrwałe uzależnienie rodzin od pomocy społecznej • wyuczona bezradność • niestabilność prawa
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • malejący poziom bezrobocia • malejący poziom bezrobocia wśród kobiet • wystarczająca wiedza o dostępnych ofertach pracy i wolnych miejscach pracy • wystarczająca wiedza osób bezrobotnych o usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach • korzystanie z pomocy organizacji pozarządowych przez osoby bezrobotne • włączanie się mieszkańców gminy w działania prowadzone na rzecz ubogich • dostrzeganie przez społeczność lokalną problemów i potrzeb osób ubogich 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrost liczby osób bezrobotnych, których nie udało się zaktywizować • przybywa osób długotrwałe bezrobotnych • nie wzrasta liczba osób samozatrudnionych • oferta działań aktywizujących nie jest dostosowana do oczekiwań osób bezrobotnych • osoby bezrobotne z gminy nie znajdują zatrudnienia w podmiotach ekonomii społecznej • wzrost zatrudnienia „na czarno” • rosnące koszty utrzymania • dalsze ubożenie społeczeństwa • nie zmniejszające się skala zjawiska dziedziczenia biedy • niewystarczające w stosunku do potrzeb działania na rzecz zagrożonych i dotkniętych ubóstwem • istniejące zapotrzebowanie na mieszkania socjalne • roszczeniowa postawa osób objętych pomocą społeczną • niedostateczne środki na realizację zadań pomocy społecznej • zwiększenie ilości zadań gminy przy jednoczesnym zmniejszeniu środków finansowych • wzrost biurokracji

Obszar RODZINA, DZIECKO I MŁODZIEŻ, PRZEMOC W RODZINIE	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • analizowanie potrzeb rodzin, dzieci i młodzieży 	<ul style="list-style-type: none"> • mała liczba organizacji pozarządowych • degradacja norm społecznych

<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie działań zapobiegających dysfunkcjom rodzin • zapewnianie rodzinom dysfunkcyjnym wsparcie asystentów rodziny • zapewnianie dostępu do poradnictwa specjalistycznego dla rodzin wymagających tego rodzaju wsparcia • analizowanie potrzeb osób samotnie wychowujących dzieci • dysponowanie placówkami wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży • monitorowanie zapotrzebowania na opiekę przedszkolną • odpowiednia baza dydaktyczna zapewniająca właściwy rozwój uczniów w szkołach podstawowych i gimnazjum • oferowanie uczniom zajęć pozalekcyjnych przez placówki oświatowe • dostosowywanie do potrzeb i oczekiwań dzieci i młodzieży oferty spędzania czasu wolnego przez instytucje gminy • możliwość skorzystania z oferty organizacji pozarządowych działających na rzecz rodzin, dzieci i młodzieży • propagowanie wśród dzieci i młodzieży idei wolontariatu • kadra przygotowana do pracy z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie • prowadzenie poradnictwa i podejmowanie interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie • funkcjonowanie w gminie zespołu interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie • zapewnianie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia • kierowanie sprawców przemocy w rodzinie do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych • zapewnienie ofiarom przemocy w rodzinie dostępu do informacji o możliwych formach wsparcia • prowadzenie akcji uwrażliwiających społeczność lokalną na problemy przemocy w rodzinie 	<ul style="list-style-type: none"> • znieczulica społeczna • przejmowanie wzorców zachowań negatywnych • wzrastająca przestępczość i poczucie zagrożenia • narastający problem rozluźnienia więzi rodzinnych
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • dostateczne środki finansowe na utrzymanie i rozwój bazy dydaktycznej szkół • zaspokajająca oczekiwania uczniów oferta zajęć pozalekcyjnych • dostosowana do potrzeb i oczekiwań dzieci i młodzieży oferta spędzania czasu wolnego • zmniejszająca się liczba rodzin zgłaszających potrzebę wsparcia ze strony organizacji 	<ul style="list-style-type: none"> • nasilająca się skala problemów rzutujących na prawidłowe funkcjonowanie rodzin w gminie • wzrastająca liczba rodzin dysfunkcyjnych • niewystarczający zakres wsparcia asystentów rodziny • niezaspokajanie potrzeb w zakresie poradnictwa specjalistycznego udzielanego rodzinom

<p>pozarządowych</p> <ul style="list-style-type: none"> • rosnące zaangażowanie dzieci i młodzieży w ideę wolontariatu • wystarczająca kadra pracująca z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie • pozytywny wpływ poradnictwa i podejmowanych interwencji na zmianę zachowań ofiar i sprawców przemocy w rodzinie • spadek liczby osób dotkniętych przemocą w rodzinie wymagających umieszczenia w ośrodkach wsparcia • zmniejszanie społecznego przyzwolenia na stosowanie przemocy w rodzinie • rozwój współpracy pomiędzy istniejącymi instytucjami 	<ul style="list-style-type: none"> • niewystarczające wsparcie dla osób samotnie wychowujących dziecko • brak możliwości skorzystania z oferty placówek wsparcia dziennego przez potrzebujące wsparcia dzieci i młodzież • oferta w zakresie opieki przedszkolnej nie zaspokaja potrzeb mieszkańców • zwiększająca się liczba osób, w stosunku do których istnieje potrzeba podjęcia działań interdyscyplinarnych • zwiększająca się liczba osób wymagających działań korekcyjno-edukacyjnych • nasilająca się skala zjawiska przemocy w rodzinie • pogłębiające się konflikty międzyludzkie • niedostateczna opieka nad dzieckiem i rodziną • znieczulica społeczna • brak ośrodka kultury
---	---

Obszar ZDROWIE, UZALEŻNIENIA, BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • inicjowanie przedsięwzięć propagujących zdrowy styl życia • prowadzenie przez samorząd gminy działań na rzecz poprawy stanu środowiska naturalnego • zapewnianie dostępu do pomocy psychospołecznej i prawnej rodzinom dotkniętym problemami uzależnień kierowanie osób uzależnionych na leczenie odwykowe • prowadzenie wśród nauczycieli, rodziców i sprzedawców napojów alkoholowych działań edukacyjno-szkoleniowych w zakresie uzależnień • diagnozowanie problemy spożywania alkoholu i narkotyków wśród dzieci i młodzieży • na terenie gminy działają grupy wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych • odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami uzależnionymi • prowadzenie przez placówki oświatowe działań profilaktycznych, informacyjnych i edukacyjnych w obszarze uzależnień wśród dzieci i młodzieży • prowadzą działalność organizacje pozarządowe zajmujące się problemami uzależnień • realizowanie w placówkach oświatowych na terenie gminy programów profilaktyczno-edukacyjnych poświęconych przestępczości 	<ul style="list-style-type: none"> • niezabezpieczany przez gminę dostęp do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, położnictwa, ginekologii i stomatologii, zgodnie z minimalnym planem zabezpieczenia ambulatoryjnej opieki zdrowotnej • brak działalności rehabilitacyjnej w obszarze uzależnień

<p>i jej negatywnym skutkiem społecznym</p> <ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie przez samorząd gminy działań na rzecz poprawy stanu bezpieczeństwa w gminie • realizowanie w gminie inwestycji mających na celu zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa na drodze (m.in. remonty dróg i ulic, budowa chodników, przejść dla pieszych, oświetlenia ulicznego) • zachęcanie mieszkańców do włączania się w działania na rzecz ochrony przeciwpożarowej, zwalczania klęsk żywiołowych i innych miejscowych zagrożeń • profilaktyka i pomoc rodzinie w zakresie uzależnień i patologii 	
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • wzrost zainteresowania wśród mieszkańców zdrowym trybem życia • wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców • zapewnienie dostępu do pomocy psychospołecznej rodzinom dotkniętym problemami uzależnień) • zwiększająca się świadomość rodziców, nauczycieli i sprzedawców napojów alkoholowych co do zagrożeń uzależnieniami • niezwiększająca się liczba nieletnich sięgających po alkohol lub narkotyki • zapewnienie pomocy grup i instytucji wsparcia wszystkim zainteresowanym osobom uzależnionym i współuzależnionym • wzrastająca świadomość dzieci i młodzieży na temat zagrożeń uzależnieniami • wzrastająca wśród dzieci i młodzieży świadomość negatywnego wpływu przestępczości na życie społeczne • korzystanie z pomocy organizacji pozarządowych zajmujących się problemami uzależnień • zaangażowanie mieszkańców w działania na rzecz ochrony przeciwpożarowej, zwalczanie klęsk żywiołowych i innych miejscowych zagrożeń 	<ul style="list-style-type: none"> • niewystarczający dostęp mieszkańców do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, położnictwa, ginekologii i stomatologii • niewystarczający zakres świadczeń medycznych dostępnych w gminie • niezadowalające efekty działań terapeutycznych i rehabilitacyjnych podejmowanych w obszarze uzależnień • niepełne poczucie bezpieczeństwa wśród mieszkańców • nie wzrasta poziom bezpieczeństwa na drodze

Obszar STAROŚĆ	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • informowanie osób starszych o dostępnych formach pomocy • prowadzenie działań na rzecz wzmocnienia potencjału osób starszych • odpowiednia (według zgłaszanych potrzeb) kadra pracowników świadczących osobom 	<ul style="list-style-type: none"> • brak możliwości skorzystania z oferty organizacji pozarządowych działających na rzecz osób starszych • starzenie się społeczeństwa spowodowane przez niż demograficzny • rozluźnienie więzi rodzinnych

<p>starszym usługi opiekuńcze</p> <ul style="list-style-type: none"> • podejmowanie działań zmierzających do większego zaangażowania rodzin w sprawowanie opieki nad osobami starszymi • zapewnianie osobom starszym wsparcia w ramach małych form pomocy, jak Klub Samopomocy – grupa wsparcia • gmina wychodzi do osób starszych z ofertą spędzania wolnego czasu • zapewnienie osobom starszym wymagającym całodobowej opieki miejsc w domach pomocy społecznej • uwrażliwianie społeczności lokalnej na problemy i potrzeby osób starszych • zachęcanie mieszkańców do prowadzenia działalności wolontarystycznej na rzecz osób starszych 	
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • posiadanie przez osoby starsze wiedzy o dostępnych formach pomocy • możliwość uzyskania przez osoby starsze pomocy ze strony rodziny • wystarczająca w stosunku do potrzeb osób starszych dostępność domów pomocy społecznej • dostrzeganie przez społeczność lokalną problemów i potrzeb osób starszych • osoby starsze korzystają z pomocy organizacji pozarządowych 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym w społeczności gminy • konieczność poprawy warunków codziennego funkcjonowania osób starszych • niewystarczające zasoby gminy, które nie pozwalają na wzmacnianie potencjału osób starszych • wzrost liczby osób starszych wymagających wsparcia w formie usług opiekuńczych • ograniczony dostęp przez osoby starsze w gminie do takich form wsparcia, jak kluby seniora, domy dziennego pobytu • niedostosowana do potrzeb i oczekiwań osób starszych oferta spędzania czasu wolnego • niezaspokajanie potrzeb osób starszych z gminy co do możliwości kontynuowania aktywności społecznej, edukacyjnej i zawodowej

Obszar NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • informowanie osób niepełnosprawnych o przysługujących im prawach oraz dostępnych formach pomocy • odpowiednia kadra pracowników świadczących opiekę i udzielających wsparcia osobom niepełnosprawnym • świadczone są specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi • informowanie przedsiębiorców z gminy o możliwościach refundacji ze środków PFRON kosztów zatrudniania osób niepełnosprawnych • prowadzenie działań na rzecz wyrównywania 	<ul style="list-style-type: none"> • brak monitorowania liczby orzeczeń o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności wydawanych mieszkańcom gminy • brak domów dziennego pobytu dla osób niepełnosprawnych • niewystarczające działania dotyczące likwidowania barier utrudniających codzienne życie osobom niepełnosprawnym • brak upowszechniania wśród osób niepełnosprawnych ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy • nie są prowadzone wśród mieszkańców gminy działania zapobiegające marginalizacji

<p>szans edukacyjnych dzieci i młodzieży dotkniętych niepełnosprawnością (nauczanie indywidualne, grupy i klasy integracyjne)</p> <ul style="list-style-type: none"> • zachęcanie mieszkańców do prowadzenia działalności wolontarystycznej na rzecz osób niepełnosprawnych 	<p>i wykluczeniu osób niepełnosprawnych</p> <ul style="list-style-type: none"> • brak możliwości skorzystania z oferty organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych • bariery architektoniczne i społeczne uniemożliwiające osobom niepełnosprawnym udział w życiu społecznym
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • posiadanie przez osoby niepełnosprawne wiedzy o przysługujących im prawach i dostępnych formach wsparcia • dobry dostęp do specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi • społeczna akceptacja potrzeby likwidacji barier utrudniających codzienne życie osobom niepełnosprawnym • w gminie są podmioty ekonomii społecznej (jak np. warsztaty terapii zajęciowej, zakłady aktywności zawodowej, spółdzielnie inwalidów, spółdzielnie socjalne), mogące zatrudniać osoby niepełnosprawne • posiadanie przez przedsiębiorców z gminy wystarczającej wiedzy o możliwościach refundacji ze środków PFRON kosztów zatrudniania osób niepełnosprawnych • zasoby i możliwości gminy zaspokajają potrzeby w zakresie wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży dotkniętych niepełnosprawnością • wzrastające w społeczności gminy przekonanie o potrzebie zapewnienia osobom niepełnosprawnym pełnego uczestnictwa w życiu społecznym • zamieszkałe na terenie gminy osoby niepełnosprawne mają możliwość korzystania z pomocy organizacji pozarządowych • zaspokajająca potrzeby liczba wolontariuszy wspierających w gminie osoby niepełnosprawne w codziennym życiu 	<ul style="list-style-type: none"> • niewystarczający dostęp osób niepełnosprawnych do usług rehabilitacyjnych • niewystarczająca do potrzeb liczebność i poziom fachowości kadry świadczącej opiekę i udzielającej wsparcia osobom niepełnosprawnym • niewystarczający dostęp osób niepełnosprawnych do domów dziennego pobytu • niewystarczająca wiedza osób niepełnosprawnych o dostępnych ofertach pracy i wolnych miejscach pracy

Obszar KAPITAŁ SPOŁECZNY I LUDZKI	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • wzrost poziomu i jakości życia mieszkańców • zauważanie potrzeb mieszkańców zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym • stwarzanie w gminie możliwości realizacji społecznikowskich pasji mieszkańców • upowszechnianie wiedzy o możliwościach uzyskania wsparcia z systemu pomocy społecznej 	<ul style="list-style-type: none"> • potrzeba poszerzenia sieci placówek pomocy społecznej w gminie dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców • niewystarczające zabezpieczenie finansowe dla realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej w gminie • nierealizowanie na terenie gminy przedsięwzięć umożliwiających mieszkańcom korzystanie z oferty uczenia się przez całe życie (m.in. szkolenia i kursy dla osób

<ul style="list-style-type: none"> • pozyskiwane są dodatkowe środki na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej (np. z funduszy Unii Europejskiej) • podnoszenie kwalifikacji zawodowych przez pracowników pomocy społecznej poprzez udział w szkoleniach, konferencjach i innych formach doskonalenia zawodowego • organizacje pozarządowe prowadzą w gminie działania na rzecz łagodzenia rozwiązywania problemów społecznych • włączanie się przedstawicieli kościołów i związków wyznaniowych w działania na rzecz łagodzenia i rozwiązywania problemów społecznych • prowadzenie przez jednostki organizacyjne gminy (np. placówki oświatowe) działań w zakresie propagowania i inicjowania wolontariatu 	<p>dorosłych lub uniwersytet III wieku)</p>
<p>szanse</p>	<p>zagrożenia</p>
<ul style="list-style-type: none"> • otwarcie społeczności lokalnej na kwestie integracji i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu • wykazywanie aktywności społecznej przez mieszkańców gminy • dostateczna wiedza mieszkańców gminy o możliwościach podejmowania inicjatyw lokalnych, tworzenia organizacji pozarządowych, podmiotów ekonomii społecznej, partnerstw międzysektorowych • dostateczna wiedza mieszkańców o dostępnych formach wsparcia z systemu pomocy społecznej • wystarczające działania na rzecz podnoszenia kwalifikacji gminnej kadry pomocy społecznej • dostateczna wiedza mieszkańców o dostępnych formach uzupełniania lub podnoszenia poziomu wykształcenia i kwalifikacji zawodowych osób dorosłych • wpływ działalności przedstawicieli kościołów i związków wyznaniowych na łagodzenie problemów społecznych w gminie • zainteresowanie mieszkańców różnymi formami działalności wolontarystycznej 	<ul style="list-style-type: none"> • nie wzrasta aktywność gospodarcza mieszkańców • niedostateczny dostęp mieszkańców do oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej gminy • brak możliwości poszerzenia sieci placówek pomocy społecznej w gminie • wzrost zapotrzebowania na wsparcie z systemu pomocy społecznej • środki będące w dyspozycji gminy nie są wystarczające na skuteczną realizację zadań z zakresy pomocy społecznej • działalność organizacji pozarządowych nie wpływa na łagodzenie problemów społecznych w gminie

22. PODSUMOWANIE

Dokonując diagnozy problemów społecznych na terenie gminy, korzystano z szeregu możliwości, jakie stwarza funkcjonowanie jednostek organizacyjnych samorządu terytorialnego, jednostek pozarządowych oraz instytucji współdziałających w szeroko rozumianym obszarze polityki społecznej. Nie poprzestając na analizie źródeł zastanych, którymi dysponują Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Gminy, placówki oświatowe, Policja, Powiatowy Urząd Pracy i inne, korzystano ze wskazanych przy sporządzaniu analiz diagnostycznych źródeł wywołanych, tj. badań ankietowych i analizy SWOT.

W wyniku przeprowadzonej diagnozy, uznano iż grupami w największym stopniu narażonymi na wykluczenie społeczne, dla których należy zaprogramować działania, są osoby ubogie, bezrobotne, osoby w podeszłym wieku i niepełnosprawne. Uznano także, że równie ważne jest wspieranie rodziny, którą należy wzmocnić tak, by w skuteczniejszy sposób mogła opierać się kryzysom powodowanym przez czynniki i kwestie zewnętrzne, takie jak np. niskie dochody, przemoc, bezrobocie czy też inne czynniki wewnętrzne, powodujące jej rozpad, jak np. problemy uzależnień.

W pośredni sposób na funkcjonowanie lokalnej społeczności wpływa kondycja i działalność organizacji pozarządowych oraz charakter współpracy między nimi a samorządem lokalnym. Tworząc politykę społeczną na poziomie lokalnym zgodnie z zasadami pomocniczości i partycypacji, należy również wziąć pod uwagę powyższe kwestie i zaprogramować odpowiednie działania.

Wyniki diagnozy problemów społecznych posłużyły, po ich nałożeniu na kompetencje samorządu, do opracowania założeń polityki społecznej gminy Dębe Wielkie na lata 2016-2025. Zostały one przedstawione w części programowej strategii.

III. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

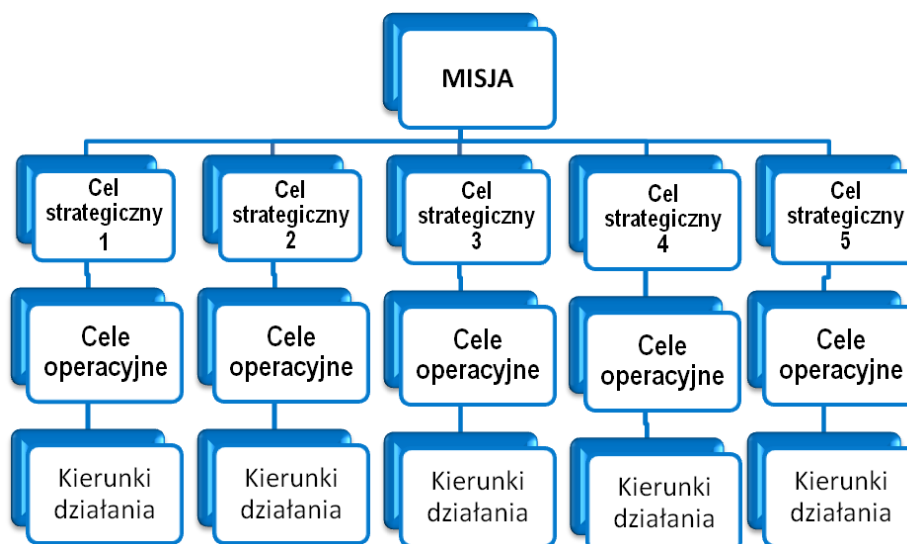
1. MISJA, CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ

Misja samorządu, sformułowana w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dębe Wielkie na lata 2016-2025, jest następująca:

**Gmina Dębe Wielkie,
stwarzając możliwości rozwoju,
zaspokaja potrzeby mieszkańców
oraz przeciwdziała i zapobiega marginalizacji
i wykluczeniu społecznemu osób i rodzin.**

Wypełnienie przyjętej misji jest uwarunkowane realizacją przedstawionych na kolejnych stronach celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań.

Diagram 2. Związek misji z celami i kierunkami działań.

CEL STRATEGICZNY 1.:

Przeciwdziałanie ubóstwu, bezrobociu i bezdomności z wykorzystaniem zasobów własnych i środków zewnętrznych oraz zapobieganie ich skutkom.

Cele operacyjne:

1. **Pomoc osobom i rodzinom ubogim oraz zapewnienie im bezpieczeństwa socjalnego.**
2. **Wspieranie i aktywizowanie zawodowe osób bezrobotnych i poszukujących pracy.**
3. **Udzielanie pomocy osobom zagrożonym bezdomnością i bezdomnym.**

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.

Pomoc osobom i rodzinom ubogim oraz zapewnienie im bezpieczeństwa socjalnego:

1. Monitorowanie stanu i poziomu bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców gminy.
2. Udzielanie przez GOPS pomocy finansowej i rzeczowej rodzinom i osobom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej.
3. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dzieci z rodzin ubogich, m.in. poprzez organizowanie dożywiania w szkołach, wypoczynku, wyposażanie w podręczniki i pomoce szkolne oraz odzież, a także zapewnienie im dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego.
4. Organizowanie na poziomie lokalnym akcji charytatywnych na rzecz osób ubogich, w tym zbiórek artykułów szkolnych z przeznaczeniem dla dzieci z rodzin ubogich, jak również włączanie się w działania o charakterze charytatywnym na poziomie regionalnym i krajowym.
5. Podejmowanie działań wspierających osoby ubogie poprzez podnoszenie ich wartości i budowanie pozytywnej samooceny.
6. Rozwijanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób ubogich oraz z Kościołami i związkami wyznaniowymi.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.

Wspieranie i aktywizowanie zawodowe osób bezrobotnych i poszukujących pracy:

1. Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym dorosłych i stażach.
2. Podejmowanie działań mających na celu aktywizację zawodową członków rodzin pozostających bez pracy.

3. Opracowywanie i realizowanie programów edukacyjnych dla rodzin dotkniętych bezrobociem w celu ograniczenia zjawiska „dziedziczenia bezrobocia”.
4. Zmniejszanie negatywnych skutków bezrobocia poprzez pomoc finansową udzielaną przez GOPS.
5. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami bezrobotnymi.
6. Kontynuowanie działalności Klubu Samopomocy.
7. Opracowywanie i realizacja programów, których celem jest podnoszenie kwalifikacji osób bezrobotnych.
8. Podejmowanie działań na rzecz ograniczenia tzw. szarej strefy w zatrudnieniu z wykorzystaniem instrumentów przewidzianych prawem, a dotyczących możliwości stosowania ulg w podatkach i opłatach lokalnych.
9. Promowanie w obszarze rynku pracy zasady równości płci oraz uwzględnianie tej zasady w podejmowanych działaniach na rzecz osób bezrobotnych.
10. Podejmowanie działań mających na celu pozyskanie inwestorów mogących stworzyć nowe miejsca pracy na terenie gminy.
11. Opracowywanie i realizowanie projektów służących aktywizacji osób bezrobotnych, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3.

Udzielanie pomocy osobom zagrożonym bezdomnością i bezdomnym:

1. Podejmowanie działań zapobiegających utracie mieszkań przez rodziny i osoby w wyniku okoliczności życiowych.
2. Udzielanie przez GOPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom zagrożonym i dotkniętym bezdomnością, zapewnienie im dostępu do poradnictwa specjalistycznego i wsparcia medycznego, jak również schronienia.
3. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami zagrożonymi i dotkniętymi bezdomnością.
4. Wspieranie osób borykających się z problemem bezdomności i podejmowanie działań mających na celu wyprowadzenie takich osób z bezdomności.
5. Rozwój w gminie zasobów mieszkań socjalnych.
6. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób bezdomnych w celu niesienia skutecznej pomocy osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością.

Czas realizacji działań:

Działania ciągle w latach 2016-2025.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Zakład Komunalny.

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowy Urząd Pracy, lokalni przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, noclegownie i schroniska spoza gminy, placówki oświatowe, placówki kultury, placówki opiekuńczo-wychowawcze, Kościoły i związki wyznaniowe, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, fundusze organizacji pozarządowych, sponsorzy i inwestorzy indywidualni.

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba dzieci korzystających z dożywiania w szkołach,
- liczba akcji charytatywnych zorganizowanych z myślą o pomocy rodzinom i osobom ubogim,
- liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu ubóstwa bezrobocia i bezdomności,
- liczba osób bezrobotnych w gminie, w tym liczba osób objętych przez Powiatowy Urząd Pracy różnymi formami wsparcia,
- liczba opracowanych i realizowanych projektów w zakresie aktywizacji grup zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba nowych miejsc pracy, w tym utworzonych w podmiotach ekonomii społecznej,
- liczba mieszkań socjalnych w gminie,
- liczba osób bezdomnych, którym zapewniono schronienie i uczestniczących w programie wychodzenia z bezdomności,
- liczba programów i projektów mających na celu wsparcie osób zagrożonych bezdomnością.

CEL STRATEGICZNY 2.:

Wspieranie rodzin, dbałość o właściwy rozwój dzieci i młodzieży, przeciwdziałanie uzależnieniom, zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia.

Cele operacyjne:

1. **Wzmacnianie potencjału rodzin, podnoszenie poziomu ich funkcjonowania.**
2. **Pomoc dzieciom i młodzieży w kształceniu i wszechstronnym rozwoju.**
3. **Wsparcie rodzin i osób dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie.**
4. **Zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia i zdrowego stylu życia.**

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.

Wzmacnianie potencjału rodzin, podnoszenie poziomu ich funkcjonowania:

1. Promowanie prawidłowego modelu rodziny oraz edukowanie rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, m.in. przez pracowników GOPS-u i placówek oświatowych.
2. Udzielanie pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej z systemu pomocy społecznej oraz świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych.
3. Prowadzenie pracy socjalnej z rodzinami dotkniętymi bezradnością opiekuńczo-wychowawczą.
4. Podnoszenie kwalifikacji asystentów rodziny w celu zapewnienia skutecznej pomocy rodzinom objętym ich wsparciem.
5. Zapewnienie odpowiedniej do aktualnych potrzeb liczby asystentów pracujących z rodzinami.
6. Realizowanie projektów adresowanych do rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.
7. Realizowanie projektów adresowanych do rodzin przeciwdziałających wyuczonej bezradności.
8. Zwiększenie dostępności poradnictwa specjalistycznego (w tym psychologiczno-pedagogicznego, prawnego, terapii rodzinnej).
9. Zintegrowanie działań na rzecz rodziny i dziecka poprzez stałą współpracę placówek oświatowych i kulturalnych, jednostek pomocy społecznej i służby zdrowia, sądu rejonowego i kuratorów sądowych, Policji, organizacji pozarządowych oraz Kościołów i związków wyznaniowych.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.

Pomoc dzieciom i młodzieży w kształceniu i wszechstronnym rozwoju:

1. Podnoszenie poziomu i jakości kształcenia w placówkach oświatowych, m.in. poprzez doskonalenie kadr nauczycielskich i pedagogów szkolnych.
2. Monitorowanie środowiska uczniów pod kątem zabezpieczenia ich potrzeb przez dom rodzinny.
3. Zapewnienie dzieciom wymagającym wsparcia dostępu do specjalistów, takich jak psychiatra dziecięcy czy psycholog.
4. Podejmowanie działań mających na celu wyrównywanie szans edukacyjnych, m.in. poprzez prowadzenie zajęć wyrównawczych.
5. Wsparcie uczniów niepełnosprawnych w dostępie do edukacji, m.in. poprzez prowadzenie klas integracyjnych i organizację nauczania indywidualnego.
6. Podjęcie działań w kierunku utworzenia placówki wsparcia dziennego w formie opiekuńczej.
7. Zapewnienie dzieciom i młodzieży dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego, m.in. poprzez rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych przy wykorzystaniu zasobów kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych gminy.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3.

Wsparcie rodzin i osób dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie:

1. Zapewnienie osobom uzależnionym od alkoholu i narkotyków dostępu do pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej.
2. Zapewnienie rodzinom dotkniętym problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie dostępu do wsparcia psychologicznego i prawnego.
3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie, w szczególności skierowanej do dzieci i młodzieży.
4. Kontynuowanie działalności Zespołu Interdyscyplinarnego.
5. Rozwijanie poradnictwa specjalistycznego dla rodzin.
6. Podnoszenie kwalifikacji specjalistów zajmujących się udzielaniem wsparcia osobom doświadczającym przemocy i pracującym ze sprawcami przemocy w rodzinie.
7. Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia.
8. Zapewnienie dostępu do programów korekcyjnych dla sprawców przemocy.
9. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie, problemami alkoholowymi i narkomanii.

Kierunki działań do celu operacyjnego 4.

Zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia i zdrowego stylu życia:

1. Promowanie zdrowia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej.
2. Zapewnienie mieszkańcom dostępu do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej oraz w miarę możliwości ułatwienie dostępu do lekarzy specjalistów.
3. Rozszerzenie katalogu usług medycznych w oparciu o posiadaną bazę lokalową.
4. Rozszerzenie zakresu usług pielęgniarstwa środowiskowego na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2016-2025.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny, placówki przedszkolne, placówki oświatowe.

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, specjaliści, placówki służby zdrowia, placówki kultury, jednostki sportowo-rekreacyjne, Policja, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, organizacje pozarządowe, Kościół i społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba rodzin objętych pracą socjalną,
- liczba asystentów rodziny,
- liczba szkoleń i projektów adresowanych do rodzin,
- liczba rodzin objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych, świadczeń wychowawczych i alimentacyjnych,

- liczba osób i rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym oraz liczba porad,
- liczba nauczycieli i pedagogów szkolnych doskonalących swoje kwalifikacje zawodowe,
- liczba uczniów uczęszczających do klas integracyjnych,
- liczba uczniów objętych nauczaniem indywidualnym,
- liczba osób objętych pomocą terapeutyczną i rehabilitacyjną,
- liczba rodzin objętych wsparciem psychologicznym oraz z systemu pomocy społecznej z powodu alkoholizmu, narkomanii i przemocy w rodzinie,
- liczba przedsięwzięć realizowanych w ramach działalności informacyjnej i edukacyjnej,
- liczba interwencji przeprowadzonych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- liczba osób objętych oddziaływaniem zespołu interdyscyplinarnego,
- liczba przedsięwzięć w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej.

CEL STRATEGICZNY 3.:

Wspieranie osób starszych i niepełnosprawnych oraz podejmowanie działań zmierzających do utrzymania tych osób w środowisku zamieszkania, jak również zapewnienie im udziału w życiu społecznym.

Cele operacyjne:

- 1. Realizacja modelu „zdrowego starzenia się”: organizacja czasu wolnego, usprawnianie osób starszych i zapewnienie im właściwej opieki.**
- 2. Ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych.**

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.

Realizacja modelu „zdrowego starzenia się”: organizacja czasu wolnego, usprawnianie osób starszych i zapewnienie im właściwej opieki:

1. Udzielanie przez GOPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom starszym.
2. Zapewnienie osobom starszym dostępu do usług opiekuńczych, obejmujących pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, jak i zapewnienie kontaktów z otoczeniem.
3. Podejmowanie działań zmierzających do integrowania środowiska osób starszych oraz utworzenia dziennego domu pobytu dla osób starszych.
4. Udzielanie wsparcia organizacjom skupiającym seniorów.
5. Podejmowanie współpracy z Kościołami i związkami wyznaniowymi oraz z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych.
6. Podejmowanie działań mających na celu budowanie pozytywnego wizerunku osób starszych w środowisku lokalnym.
7. Rozwijanie aktywnych form spędzania czasu wolnego przez osoby starsze, w tym poprzez organizowanie imprez, spotkań integracyjnych, zajęć, wycieczek.
8. Pozyskiwanie wolontariuszy mogących wspierać osoby starsze, jak również zachęcanie osób starszych do włączania się w działalność wolontarystyczną.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.

Ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych:

1. Udzielanie przez GOPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom niepełnosprawnym.
2. Monitorowanie sytuacji osób niepełnosprawnych w gminie w oparciu o dostępne informacje oraz uwagi przekazywane przez organizacje skupiające osoby niepełnosprawne.
3. Uwzględnianie udziału osób niepełnosprawnych w organizowanych kursach zawodowych i szkoleniach mających na celu zdobycie kwalifikacji umożliwiających podjęcie pracy.
4. Prowadzenie działań zmierzających do likwidacji barier architektonicznych.
5. Podejmowanie inicjatyw mających na celu zwiększenie świadomości mieszkańców na temat potrzeby zapewnienia osobom niepełnosprawnym warunków do uczestniczenia w życiu społecznym na równych prawach.
6. Rozwijanie aktywnych form spędzania czasu wolnego przez osoby niepełnosprawne, w tym organizowanie imprez, spotkań integracyjnych, zajęć, wycieczek.
7. Prowadzenie działań na rzecz integracji ze środowiskiem osób niepełnosprawnych poprzez realizację spotkań, kampanii informacyjnych.
8. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych.

Czas realizacji działań:

Działania ciągle w latach 2016-2025.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Urząd Pracy, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, ośrodki wsparcia, placówki oświatowe, placówki służby zdrowia, placówki kultury, jednostki sportowo-rekreacyjne podmioty ekonomii społecznej, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Fundusz Pracy, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2016-2025.

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych pracą socjalną,
- liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej,
- liczba przedsięwzięć mających na celu rozwijanie aktywizację osób starszych, zaspokajanie ich potrzeb kulturalno-społecznych, rekreacyjnych
- liczba osób objętych usługami opiekuńczymi,
- liczba osób objętych specjalistycznymi usługami opiekuńczymi,
- liczba nowych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych.

CEL STRATEGICZNY 4.:

Dbalność o bezpieczeństwo mieszkańców gminy poprzez działania o charakterze profilaktycznym i prewencyjnym, skuteczną realizację zadań służb odpowiedzialnych za zapewnienie porządku i bezpieczeństwa, jak również umacnianie wsparcia sąsiedzkiego.

Cele operacyjne:

1. **Przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich.**
2. **Zapewnienie bezpieczeństwa dzieciom w wieku szkolnym.**
3. **Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.**

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.

Przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich:

1. Opracowywanie i realizowanie programów profilaktyczno-edukacyjnych w placówkach oświatowych.
2. Monitorowanie zachowań o charakterze patologicznym w środowisku szkolnym oraz podejmowanie działań interwencyjnych i zapobiegawczych mających na celu eliminowanie tego rodzaju niepożądanych zachowań wśród uczniów.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.

Zapewnienie bezpieczeństwa dzieciom w wieku szkolnym:

1. Uwrażliwianie rodziców i opiekunów uczniów na kwestie związane z prawidłowym i bezpiecznym zachowaniem się na terenie szkoły i w otoczeniu domowym.
2. Podejmowanie działań mających na celu zwiększenie bezpieczeństwa dzieci w drodze do i ze szkoły.
3. Budowanie na terenie szkoły pozytywnych relacji z uczniami, dbalność o właściwy klimat umożliwiający rozwój inteligencji emocjonalnej uczniów i stworzenie przyjaznego środowiska szkolnego.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3.

Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców:

1. Podejmowanie przez jednostki gminy współpracy z instytucjami o zasięgu ponadlokalnym na rzecz przeciwdziałania przestępczości.

2. Zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa na drodze, m.in. poprzez remont dróg, budowę chodników i oświetlenia.
3. Podejmowanie działań o charakterze prewencyjnym przez uprawnione służby w odpowiedzi na postulaty zgłaszane przez mieszkańców.
4. Realizacja projektów i kampanii społecznych, których celem jest umacnianie więzi sąsiedzkich i uwrażliwianie na potrzebę wzajemnej ochrony przed przestępczością.

Czas realizacji działań:

Działania ciągle w latach 2016-2025.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki przedszkolne, placówki oświatowe.

Partnerzy w realizacji działań:

Policja, Straż Pożarna, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, społeczność lokalna, placówki kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba popełnionych i wykrytych przestępstw na terenie gminy,
- liczba opracowanych i realizowanych programów profilaktyczno-edukacyjnych oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba działań o charakterze prewencyjnym podjętych w odpowiedzi na postulaty zgłaszane przez mieszkańców,
- liczba zrealizowanych inwestycji w celu poprawy bezpieczeństwa na drodze,
- liczba projektów lub kampanii społecznych, których celem było umacnianie więzi sąsiedzkich i uwrażliwianie na potrzebę wzajemnej ochrony przed przestępczością.

CEL STRATEGICZNY 5.:

Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego.

Cele operacyjne:

- 1. Doskonalenie kadr i służb pomocowych, podnoszenie jakości świadczonych usług oraz rozwijanie infrastruktury socjalnej.**
 - 2. Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego.**
 - 3. Wspieranie dialogu społecznego.**
-

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.

Doskonalenie kadr i służb pomocowych, podnoszenie jakości świadczonych usług oraz rozwijanie infrastruktury socjalnej:

1. Doskonalenie kadr pomocy społecznej poprzez zwiększenie nakładu finansowego na szkolenia i inne formy doskonalenia zawodowego.
2. Podejmowanie działań promocyjnych mających na celu budowanie pozytywnego wizerunku pomocy społecznej.
3. Zapewnienie mieszkańcom informacji o dostępnych formach świadczeń pomocowych, m.in. przez zamieszczanie informacji dotyczących funkcjonowania pomocy społecznej, na stronach internetowych oraz w postaci broszur i ulotek.
4. Wypracowanie platformy informacyjnej o dostępnych formach wsparcia dla osób uzależnionych od alkoholu, narkotyków oraz ich rodzin jako elementu współpracy różnych podmiotów.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.

Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego:

1. Realizowanie zadań służących rozwiązywaniu problemów społecznych przy współpracy z sektorem pozarządowym.
2. Inicjowanie działalności organizacji pozarządowych w obszarze szeroko rozumianej polityki społecznej.
3. Podejmowanie inicjatyw o charakterze informacyjnym mających na celu pobudzenie zainteresowania środowiska lokalnego przedsiębiorczością społeczną.
4. Opracowywanie i realizowanie przy współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi partnerami projektów służących aktywizacji społecznej i zawodowej mieszkańców gminy, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych.

5. Promowanie działalności organizacji pozarządowych oraz udzielanie im pomocy w pozyskiwaniu środków z innych niż budżet gminy źródeł finansowania.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3.

Wspieranie dialogu społecznego:

1. Podejmowanie inicjatyw mających na celu budowę dialogu władz samorządowych z mieszkańcami.
2. Poszerzenie dostępu informacyjnego do planowanych przez samorząd gminy zamierzeń o charakterze gospodarczym i społecznym, mających wpływ na funkcjonowanie społeczności lokalnej.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2016-2025.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej i inne jednostki organizacyjne gminy.

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba szkoleń, w których uczestniczyła kadra pomocy społecznej,
- liczba organizacji pozarządowych funkcjonujących w gminie w obszarze szeroko rozumianej polityki społecznej,
- liczba wspólnych przedsięwzięć realizowanych w celu rozwiązywania problemów społecznych,
- liczba opracowanych i zrealizowanych projektów w ramach strategii rozwiązywania problemów społecznych,
- liczba wspieranych przez samorząd gminy organizacji pozarządowych,
- liczba spotkań mieszkańców z władzami samorządowymi gminy.

2. WDROŻENIE STRATEGII, MONITOROWANIE JEJ REALIZACJI

Koordynatorem realizacji działań wyznaczonych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dębe Wielkie na lata 2016-2025 będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dębem Wielkim. Przez cały okres realizacji Strategii prowadzony będzie monitoring bieżący.

Monitoring zapisów strategicznych będzie polegał na zbieraniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych bądź zrealizowanych już działań. Gromadzone dane pozwolą zidentyfikować i rozwiązać problemy, które pojawią się w trakcie wdrażania dokumentu, oraz stwierdzić, czy wyznaczone działania zmierzają w słusznym kierunku i przynoszą zakładane zmiany.

Do oceny stopnia wdrożenia wyznaczonych działań zostaną wykorzystane m.in. sformułowane pod każdym celem strategicznym wskaźniki monitoringowe. Przygotowany wykaz nie wyczerpuje wszystkich wskaźników, jakie mogą być zastosowane w procesie monitorowania realizacji strategii. W miarę rozwoju systemu monitorowania dokumentu będą mogły zostać zidentyfikowane nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji podejmowanych działań.

Główną jednak rolę spełniać będzie monitoring zewnętrzny, który zostanie przeprowadzony na zakończenie Strategii. Zebrane informacje dadzą odpowiedź czy i do jakiego stopnia cele strategii były odpowiednie do zmieniających się potrzeb i priorytetów na poziomie gminy.

3. POGNOZA ZMIAN

Zmianą społeczną, jak definiuje to Piotr Sztompka, autor licznych opracowań z zakresu socjologii, skupiający swoje zainteresowania naukowe wokół zagadnień zmian społecznych oraz koncepcji systemu społecznego, jest „(...) różnica między stanem systemu społecznego (grupy, organizacji) w jednym momencie czasu i stanem tego samego systemu w innym momencie czasu. Stan wcześniejszy i stan późniejszy różnić się mogą pod różnymi względami. Po pierwsze – może nastąpić zmiana składu systemu (...) Po drugie – może nastąpić zmiana struktury systemu (...) Po trzecie – może nastąpić zmiana funkcji pełnionych przez elementy systemu (...) Po czwarte – może nastąpić zmiana granicy systemu

(...) Po piąte – mogą nastąpić zmiany w otoczeniu systemu..”¹ Zmiana społeczna oznacza przejście od jednego stanu systemu do drugiego.

Realizacja działań zaplanowanych w ramach poszczególnych celów strategicznych i operacyjnych wypracowanych w niniejszym dokumencie powinna przyczynić się m.in. do:

- poprawy sytuacji rodzin i osób ubogich,
- objęcia dożywianiem wszystkich dzieci z rodzin ubogich,
- uwrażliwienia społeczności lokalnej na problem ubóstwa,
- podniesienia kompetencji zawodowych osób bezrobotnych i zwiększenia ich szans na podjęcie zatrudnienia na otwartym rynku pracy,
- zwiększenia liczby osób zaktywizowanych zawodowo,
- zmniejszenia skali zjawiska tzw. dziedziczenia bezrobocia,
- zwiększenia liczby miejsc pracy,
- zmniejszenia liczby osób bezrobotnych,
- eliminowania zjawiska dyskryminacji ze względu na płeć na rynku pracy i w życiu społecznym,
- wzrostu liczby podmiotów gospodarczych, w tym podmiotów ekonomii społecznej,
- zmniejszenia liczby rodzin i osób zagrożonych bezdomnością i bezdomnych,
- zmniejszenia liczby beneficjentów pomocy społecznej,
- spadku liczby rodzin zmagających się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi,
- poszerzenia wiedzy w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich,
- zwiększenia dostępności wsparcia dla rodzin,
- podniesienia jakości kształcenia w placówkach oświatowych,
- zwiększenia szans edukacyjnych dzieci mających problemy w nauce,
- zróżnicowania form spędzania czasu wolnego oraz wzrostu liczby dzieci i młodzieży z nich korzystających,
- poszerzenia wiedzy mieszkańców w zakresie profilaktyki uzależnień,
- zwiększenia dostępności wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych,
- zmniejszenia skali przemocy w rodzinie,
- polepszenia dostępu do podstawowych usług zdrowotnych, jak również specjalistycznych usług medycznych,

¹ Piotr Sztompka, *Stawanie się społeczeństwa: pomiędzy strukturą a zmianą*, (w:) Joanna Kurczewska (red.), *Zmiana społeczna. Teoria i doświadczenia polskie*, Warszawa 1999, IFiS PAN, ss. 41-42.

- poszerzenia wiedzy mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowotnej i zdrowego trybu życia,
- zwiększenia liczby mieszkańców aktywnych fizycznie i stosujących się na co dzień do zasad zdrowego trybu życia,
- zwiększenia udziału seniorów i osób niepełnosprawnych w życiu społecznym,
- aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych,
- uwrażliwienia społeczeństwa na potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych,
- podniesienia jakości usług świadczonych osobom starszym i niepełnosprawnym,
- poprawy komfortu funkcjonowania osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania.
- spadku przestępczości, w tym wśród nieletnich,
- poszerzenia wiedzy uczniów w zakresie przestępczości i jej skutków,
- zapobiegania patologiom wśród nieletnich,
- umocnienia przekonania o korzyściach współpracy sąsiedzkiej w walce z przestępczością,
- zwiększenia bezpieczeństwa na drodze,
- podniesienia poziomu profesjonalizacji kadry pomocy społecznej,
- zwiększenia jakości świadczonych usług społecznych i zdrowotnych,
- zróżnicowania form i zwiększenie efektywności współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami ekonomii społecznej,
- zwiększenia aktywności mieszkańców, wzrostu liczby inicjatyw społecznych,
- podniesienia poziomu wiedzy mieszkańców o podejmowanych przez samorząd działaniach i zamierzeniach.

3. RAMY FINANSOWE

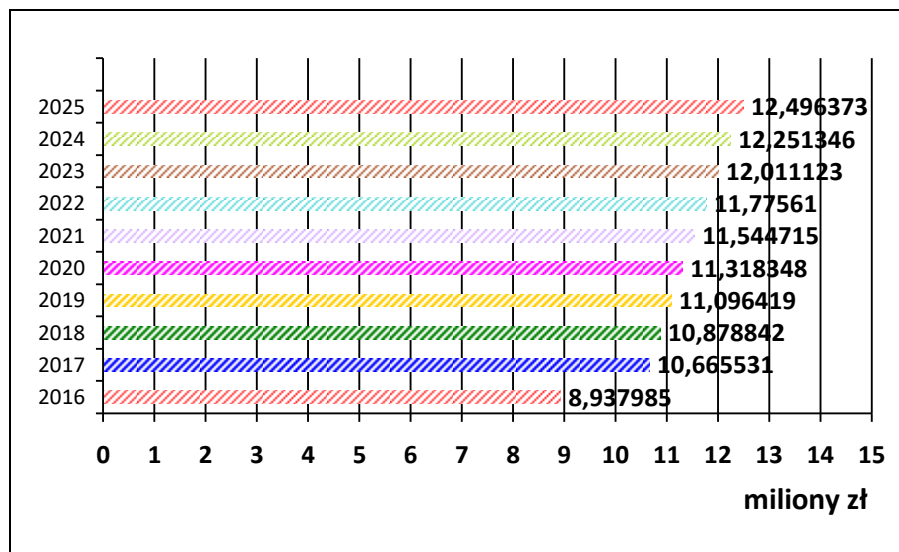
Ustawa o pomocy społecznej (art. 16b ust. 2 pkt 3 podpunkt c) nakłada obligatoryjny wymóg określenia ram finansowych Strategii. Są one przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 41. Ramy finansowe Strategii w latach 2016-2025

szacunkowa wielkość wydatków (w złotych)				
2016	2017	2018	2019	2020
8.937.985	10.665.531	10.878.842	11.096.419	11.318.348
2021	2022	2023	2024	2025
11.544.715	11.775.610	12.011.123	12.251.346	12.496.373

Poniżej przedstawiono wykres prezentujący skalę wydatków zaplanowanych w ramach finansowych Strategii.

Wykres 19. Szacunkowa wielkość wydatków w poszczególnych latach.

4. PROGRAMY I PROJEKTY

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dębe Wielkie będzie skuteczna, o ile przedstawiciele samorządu lokalnego znajdą zasoby umożliwiające opracowanie i realizację programów i projektów zgodnych z przyjętymi w dokumencie działaniami.

Programy i projekty można realizować w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych, w zależności od ich charakteru. Mogą one być przyjmowane stosownymi uchwałami przez radę i powinny stanowić załączniki do niniejszej strategii.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dębe Wielkie na lata 2016-2025 będzie realizowana w szczególności poprzez poniżej wymienione programy:

1. Gminny Program Wspierania Rodziny,
2. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie,
3. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
4. Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii,
5. Program współpracy Gminy Dębe Wielkie z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami określonymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie.

Z kolei wpisujące się w zakres działań strategii projekty mogą być opracowywane i realizowane przez przedstawicieli instytucji i organizacji pozarządowych działających w gminie w obszarze polityki społecznej. Projekty stanowią „bank pomysłów”, tzn. ich realizacja jest wskazana, ale możliwa będzie dopiero wtedy, gdy ich wnioskodawcy pozyskają niezbędne środki finansowe.

IV. UWAGI KOŃCOWE

Zapisy zawarte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dębe Wielkie na lata 2016-2025 będą realizowane w ramach przyjętych działań w zależności od posiadanych przez samorząd gminy i pozyskanych z zewnątrz środków finansowych. Dla osiągnięcia wyznaczonych w dokumencie celów konieczne będzie współdziałanie różnych podmiotów funkcjonujących w obszarze polityki społecznej, w tym tych, które działają na wyższym szczeblu administracyjnym.

Autorzy dokumentu pragną złożyć serdeczne podziękowania wszystkim tym, którzy uczestniczyli w jego budowie, przyczyniając się do identyfikacji problemów społecznych występujących w gminie. Jednocześnie chcą wyrazić nadzieję na dalszą współpracę w realizacji zapisów Strategii.

SPIS DIAGRAMÓW, TABEL I WYKRESÓW

Diagram 1. Struktura dokumentu strategii	5
Diagram 2. Związek misji z celami i kierunkami działań	77
Tabela 1. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2012-2014	18
Tabela 2. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2012-2014	18
Tabela 3. Ruch migracyjny ludności gminy w latach 2012-2014	18
Tabela 4. Infrastruktura techniczna w gminie w 2014 r.	19
Tabela 5. Użytki rolne, lasy i grunty leśne, pozostałe grunty i nieużytki	21
Tabela 6. Podmioty gospodarcze w gminie w latach 2012-2014	21
Tabela 7. Zasoby mieszkaniowe będące w posiadaniu gminy w latach 2012-2014	22
Tabela 8. Placówki oświatowo-wchowawcze w gminie w roku szkolnym 2013/2014	23
Tabela 9. Placówki kultury w gminie w 2014 r.	26
Tabela 10. Przychodnie i apteki w gminie w 2014 r.	27
Tabela 11. Przestępstwa popełnione w gminie w 2014 r.	31
Tabela 12. Stan zatrudnienia w GOPS-ie na koniec 2014 r. oraz potrzeby w tym zakresie	33
Tabela 13. Wykształcenie kadry GOPS-u oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2014 r.	34
Tabela 14. Środki finansowe wydatkowane przez GOPS na pomoc mieszkańcom gminy	34
Tabela 15. Beneficjenci pomocy społecznej w gminie w latach 2012-2014	35
Tabela 16. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2012-2014	35
Tabela 17. Formy wsparcia udzielanego w gminie przez GOPS w latach 2012-2014	36
Tabela 18. Wielkość wydatków na świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2012-2014	37
Tabela 19. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w 2012 r.	37
Tabela 20. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w 2013 r.	38
Tabela 21. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w 2014 r.	38
Tabela 22. Świadczenia alimentacyjne przyznane w gminie w latach 2012-2014	39
Tabela 23. Działalność PCPR-u w odniesieniu do ludności gminy w latach 2012-2014	40
Tabela 24. Jednostki wsparcia spoza gminy, z oferty których korzystali mieszkańcy gminy w 2014 r.	41
Tabela 25. Organizacje pozarządowe w gminie w 2014 r.	42
Tabela 26. Bezrobotni w gminie według płci i ich udział w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2012-2014	46
Tabela 27. Stopa bezrobocia w powiecie, województwie i w kraju w latach 2012-2014	46
Tabela 28. Bezrobotni w gminie na koniec 2014 r. według wieku, czasu pozostawiania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia	47
Tabela 29. Pomoc społeczna przyznana w gminie z powodu bezdomności w latach 2012-2014	49
Tabela 30. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych	50
Tabela 31. Środki finansowe przeznaczone na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień w gminie w latach 2012-2014	50
Tabela 32. Lokalny rynek napojów alkoholowych oraz działalność GKRPA w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w gminie w latach 2012-2014	51
Tabela 33. Udział kobiet w liczbie ludności gminy w latach 2012-2014	53
Tabela 34. Udział kobiet w liczbie osób bezrobotnych w gminie w latach 2012-2014	53
Tabela 35. Problemy występujące w środowisku szkolnym i rodzinnym dzieci i młodzieży z gminy	59
Tabela 36. Mieszkańcy gminy w wieku poprodukcyjnym w latach 2012-2014	62
Tabela 37. Usługi opiekuńcze przyznane przez GOPS w latach 2012-2014	62
Tabela 38. Rodziny w gminie korzystające z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w latach 2012-2014	64
Tabela 39. Orzeczenia o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności wydane mieszkańcom gminy w latach 2012-2014	65
Tabela 40. Wsparcie udzielone przez PCPR niepełnosprawnym mieszkańcom gminy w latach 2012-2014	65
Tabela 41. Ramy finansowe Strategii w latach 2016-2025	95

Wykres 1. Jaka jest według Pani / Pana oferta edukacyjna szkół w gminie?	24
Wykres 2. Jak Pani/Pan ocenia stan bazy dydaktycznej i infrastruktury szkół w gminie?	25
Wykres 3. Czy oferta w zakresie opieki przedszkolnej w gminie zaspokaja potrzeby mieszkańców?	25
Wykres 4. Jaka jest według Pani/Pana oferta kulturalna w gminie?	26
Wykres 5. Jak Pani / Pan ocenia funkcjonowanie służby zdrowia w gminie?	28
Wykres 6. Jaka jest według Pani / Pana oferta gminy w zakresie sportu i rekreacji?	29
Wykres 7. Czy czuje się Pan(-i) bezpiecznie w miejscu zamieszkania?	32
Wykres 8. Jakie problemy najbardziej uwidaczniają się w gminie?	43
Wykres 9. Jakie osoby, rodziny, grupy mieszkańców gminy są najbardziej zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym?	44
Wykres 10. W jakim obszarze oferta pomocy świadczonej w gminie jest najbardziej niezadowolająca?	45
Wykres 11. Czy postrzega Pani / Pan istnienie nierówności szans kobiet i mężczyzn jako problem społeczny?	54
Wykres 12. Kto jest bardziej zagrożony problemem nierówności szans kobiet i mężczyzn w gminie?	55
Wykres 13. Jakie grupy mieszkańców gminy są zagrożone dyskryminacją ze względu na płeć?	56
Wykres 14. Jeśli dyskryminacja ze względu na płeć jest problemem w gminie, jaka jest jego skala?	56
Wykres 15. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób starszych?	63
Wykres 16. Jak Pani / Pan ocenia realizowane w gminie działania na rzecz niepełnosprawnych?	66
Wykres 17. Czy Pani/Pana zdaniem gmina zapewnia wsparcie rodzinom z dziećmi niepełnosprawnymi?	66
Wykres 18. Czy Pani/Pana zdaniem rodziny z dziećmi niepełnosprawnymi mają zapewniony dostęp do usług rehabilitacyjnych w gminie?	67
Wykres 19. Szacunkowa wielkość wydatków w poszczególnych latach	95